ABHAYAPURI COLLEGE
ABHAYAPURI
ESTD. 1955

ISBN : 978- 81- 930006-6-3

আৰাধ্যা

Aaradhya

Editor
Surity Brohmo Choudhury

সম্পাদক
সুৰীতি ব্ৰহ্ম চৌধুৰী

আত্মাখ্যা

(গ্ৰন্থ)

২০১৭-১৮

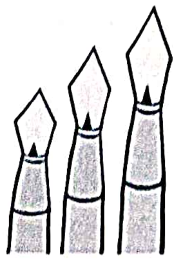

সম্পাদনা

সুৰীতি ব্ৰহ্ম চৌধুৰী

Aradhya : *Collection of Articles published by the Principal, Abhayapuri College, Abhayapuri on behalf of Women's Cell of the college and edited by Prof. Surity Brohmo Choudhury.*

সম্পাদনা সমিতি

উপদেষ্টা ঃ

দিপাঞ্জলী মৰল, সভাপতি, মহিলা কোষ, অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়।

ড° মৰমী বৰঠাকুৰ, সদস্য, মহিলা কোষ, অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়।

সম্পাদক ঃ

সুৰীতি ব্ৰহ্ম চৌধুৰী, আহ্বায়ক, মহিলা কোষ, অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়।

সদস্য ঃ

শেৱালী দেৱী, সদস্য, মহিলা কোষ

নাজিমা আহমেদ, সদস্য, মহিলা কোষ

অনুপমা স্বৰ্গিয়াৰী, সদস্য, মহিলা কোষ

ড° পৰী দেৱী, সদস্য, মহিলা কোষ

ভাগৱতী নাৰ্জাৰী, সদস্য, মহিলা কোষ

প্ৰতিমা ৰায়, সদস্য, মহিলা কোষ

প্ৰকাশক ঃ

অধ্যক্ষ, অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়, অভয়াপুৰী

বেটুপাত পৰিকল্পনা ঃ

ভূপালী মজুমদাৰ, বঙাইগাঁও

অলংকৰণ ঃ

কমলেশ দাস, বিজয় মণ্ডল

ছপাশাল ঃ

মাইক্ৰ কম্পিউটাৰ প্ৰিণ্ট, বঙাইগাঁও

মূল্য ঃ ১০০.০০ টকা

সম্পাদকৰ দুআষাৰ——

২০০৬ চনৰ নভেম্বৰ মাহৰ ২৩ তাৰিখে এক শুভ মুহূৰ্তত অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়ৰ তদানীন্তন অধ্যক্ষ ড° শশধৰ অধিকাৰীৰ পৃষ্ঠপোষকতাত মহাবিদ্যালয় অধ্যাপিকাসকল আৰু মহিলা কৰ্মচাৰীসকল লৈ গঢ় লৈ উঠিছিল অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়ৰ 'মহিলাকোষ' (Women's Cell) এই মহিলা কোষে প্ৰথম আত্মপ্ৰকাশ কৰিছিল মহাবিদ্যালয় প্ৰাঙ্গনত ২৭/১১/২০০৬ - ২৯/১১/২০০৬ লৈ অনুষ্ঠিত হোৱা অন্বেষা গ্ৰন্থমেলাৰ উদ্বোধনী সভাখন অনুষ্ঠিত কৰি। মহিলা কোষৰ প্ৰথম আহ্বায়ক হিচাপে কোষৰ প্ৰতিগৰাকী সদস্যৰ সহযোগত নিয়াৰিকৈ উদ্বোধনী সভাখন সম্পন্ন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিলোঁ।

ইতিমধ্যে বহু সময় বাগৰি গ'ল। বিগত সময়ছোৱাত মহিলা কোষে ছাত্ৰীসকলৰ লগতে ছাত্ৰসকলৰো কল্যাণৰ অৰ্থে কাম কৰি নিজৰ মৰ্যাদা আৰু অস্তিত্ব অক্ষুণ্ণ ৰাখিবলৈ পাৰ্যমানে যত্ন কৰিছে।

পৰিভ্ৰমী চৰাইৰ দৰে সময় আহে আৰু গুচি যায়। তৎস্বত্বেও আমি ইচ্ছা কৰোঁ। কিছুমান ক্ষণ, কিছু মুহূৰ্তৰ স্মৃতি ধৰি ৰাখিবলৈ। 'আৰাধ্যা'ও তেনে এক প্ৰয়াস। 'আৰাধ্যা'ৰ জৰিয়তে কিছু সময়, কিছু স্মৃতি, কিছু সৃষ্টি ধৰি ৰখাৰ চেষ্টা কৰা হৈছে।

মহাবিদ্যালয়খনিৰ অধ্যক্ষ ড° সদানন্দ নাথ, IQAC ৰ বিষয়ববীয়া সকল আৰু মহিলা কোষৰ সদস্যসকলৰ আগ্ৰহ তথা অনুৰোধত মহিলা কোষৰ পৰা ২০১৭-১৮ চনৰ 'আৰাধ্যা' (গ্ৰন্থ) প্ৰকাশ কৰাৰ গধুৰ দায়িত্ব গাত লৈছোঁ। এইখনে শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী সকলৰ জ্ঞান তথা প্ৰতিভাৰ স্বাক্ষৰ সুন্দৰকৈ বহন কৰিব বুলি ভাবিছোঁ। সংখ্যাত তাকৰীয়া হ'লেও আশাকৰো

আৰাধ্যাত প্ৰকাশিত প্ৰবন্ধ সমুহে বিদ্যাতনিক দিশত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা শিক্ষক-কৰ্মচাৰীসকলৰ জ্ঞানৰ ভঁৰাললৈ কিছু হ'লেও বৰঙণি আগবঢ়াব আৰু ভিন্ন স্বাদ দিব।

মোক এই দায়িত্ব তথা সুযোগ দিয়াৰ বাবে অধ্যক্ষ মহোদয়কে ধৰি আটাইকে ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ লগতে যিসকলে বহুমূলীয়া লিখনি আগবঢ়ালে তেখেতসকললৈও মোৰ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ। মোৰ বন্ধুবৰ তথা সহকৰ্মী অসমীয়া বিভাগৰ সহযোগী অধ্যাপক ড° জগত চন্দ্ৰ কলিতাই মোক নানাভাবে সহায়-সহযোগিতা আগবঢ়াইছে। তেখেতলৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা তথা ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ। বঙাইগাঁও নিবাসী মোৰ কন্যাসম ভতিজী ভূপালী মজুমদাৰে সুন্দৰকৈ বেটুপাতখন আঁকি 'আৰাধ্যা'ৰ সৌন্দৰ্য্য আৰু সৌষ্ঠৱ বঢ়াই তোলাৰ বাবে আশীষ যাচিলোঁ।

'আৰাধ্যা'ক সময়মতে সুন্দৰকৈ সজাই পৰাই উলিয়াই দিয়াৰ বাবে বঙাইগাঁও মাইক্ৰ কম্পিউটাৰৰ স্বত্বাধিকাৰী কমলেশ দাস তথা সমুহ কৰ্মচাৰীলৈ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

সম্পাদনাত যদি অজ্ঞাতে কিবা ভুল- ক্ৰটি হৈ গৈছে তাৰ বাবে মই অৱশ্যেই ক্ষমাপ্ৰাৰ্থী।

'জয়তু অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়'

জয়তু মহিলা কোষ

অভয়াপুৰী
২০/০৭/২০১৯

সুৰীতি ব্ৰহ্ম চৌধুৰী
(সুৰীতি ব্ৰহ্ম চৌধুৰী)

প্ৰকাশকৰ এশাৰী

"The world needs
Strong Women
Women who will
lift and build others,
Who will
love and be loved
Women who
live bravely, both
tender & fierce
Women of
indomitable will."

Anne Tenny

অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়ৰ মহিলা কোষে 'আৰাধ্যা' নামেৰে এখনি গৱেষণাধৰ্মী পত্ৰিকা প্ৰকাশ কৰি আহিছে। এইবেলি এই কোষে একে নামেৰে এখনি গৱেষণামূলক লেখা সম্বলিত গ্ৰন্থ প্ৰকাশৰ ব্যৱস্থা কৰাত আনন্দিত হৈছোঁ। গ্ৰন্থখনিৰ লেখাসমূহে এই মহাবিদ্যালয়ৰ লগতে অঞ্চলটিৰ সকলো শ্ৰেণীৰ অধ্যয়নশীল লোককে উপকৃত কৰিব বুলি আশা কৰিব পাৰি।

সমাজ এখন পূৰ্ণাঙ্গ বুলি, শিক্ষিত বুলি তেতিয়াহে ক'ব পাৰি যেতিয়া সেই সমাজত পুৰুষ আৰু নাৰী সকলো দিশতে সমানে আগবাঢ়ি যায়। নাৰীশিক্ষা অবিহনে, নাৰীৰ স্বাধীনতা অবিহনে কোনো সমাজেই প্ৰগতিশীলতাৰ সোপানত উঠিব নোৱাৰে। অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়ৰ মহিলা কোষে বিভিন্ন গুৰুত্বপূৰ্ণ সামাজিক কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণেৰে বৃহত্তৰ অভয়াপুৰী অঞ্চলটিৰ মহিলাসকলৰ সবলীকৰণৰ দিশত মহত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰি আহিছে যাৰ বাবে কোষৰ

সদস্যাসকল ধন্যবাদৰ পাত্ৰ।

এই কোষৰ হৈ সন্মানীয় অধ্যাপিকা সুৰীতি ব্ৰহ্ম চৌধুৰীয়ে প্ৰতিষ্ঠিত লেখক-লেখিকাসকলৰ পৰা গৱেষণাধৰ্মী লেখাসমূহ সংগ্ৰহ কৰি সুসম্পাদনাৰে গ্ৰন্থৰূপে প্ৰকাশৰ ব্যৱস্থা কৰা বাবে তেখেতলৈ মহাবিদ্যালয় পৰিয়ালৰ হৈ আমি কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ কৰিছোঁ আৰু গ্ৰন্থখনি সদাশয় পাঠকসকলে আদৰি ল'ব বুলি আশা ৰাখিছোঁ। শুভেচ্ছাৰে

ড° সদানন্দ নাথ
অধ্যক্ষ
অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়, অভয়াপুৰী

সূচীপত্ৰ

১। নাৰী- পৰিয়ালৰ জীৱনৰেখা	- প্ৰণীতা দাস	১
২। অভিনয়ত অসমীয়া নাৰী	- সৰযূ দেৱী	৫
৩। 'দ্ৰৌপদী' মহাভাৰতৰ এগৰাকী অসাধাৰণ নাৰীবাদী সত্বা	- ড°জবা ঠাকুৰীয়া	৯
৪। 'অন্তৰীপ'ৰ মেনকাক্ষ্ম অন্য এক প্ৰতিবাদ	- ড° ৰূপাঞ্জলী দেৱী	১৯
৫। লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসত নাৰীশিক্ষা ঃ এটি অধ্যয়ন	- ধীৰেন শৰ্মা	২৫
৬। ব্যঞ্জনাভৰা চুটিগল্প 'অবিনাশী স্বপ্ন'	- ড° জগত চন্দ্ৰ কলিতা	৩৭
৭। 'দ্ৰৌপদী' কবিতাৰ ভাব আৰু ভাষাৰ পৰ্যবেক্ষণ	- চন্দনা চৌধুৰী	৪৭
৮। নীলিমা দত্তৰ কবিতা ঃ 'সাদিনীয়া নৱযুগ' আলোচনীত প্ৰকাশিত কবিতাৰাজিৰ প্ৰসংগসহ	- ৰুকুনুদ্দিন আহমেদ	৫৩
৯। শংকৰ দেৱৰ সাহিত্য - "ত্ৰিধাৰাৰ মিলন ক্ষেত্ৰ"	- মঞ্জুপ্ৰভা বৰুৱা	৬১
১০।'মধুপুৰসত্ৰ চালে	- ড°মৰমীবৰঠাকুৰ তালুকদাৰ	৬৫
১১।মিথানল ঃ এক সম্ভাৱনাপূৰ্ণ বিকল্প ইন্ধন	- ড° বাবুল চন্দ্ৰ শমা	৬৮
১২।ধৰ্মৰ অন্তৰালৰ বিজ্ঞান	- ড° হিতেশ দাস	৭২
১৩।শিশুৰ মানসিক বিকাশত মাতৃৰ ভূমিকা	- সুৰীতি ব্ৰহ্ম চৌধুৰী	৭৬

১৪। Osteoporosis - How can you prevent and deal with it? - Deepanjali Morol ৮৬
১৫। "Role of education in Women Empowerment and Employability" -Sewali Devi/Rajib Sarma ৯০
১৬। Menopause: Problems faced by women and its healthy practices - Dr. Pori Devi ৯৫
১৭। A book review on "Status of women in Islam" - Amzad Hussain ৯৮
১৮। Women Empowerment through Science and Technology -Dr. Bijoy Barman ১০২
১৯। Position of Women in Islam - Dr. Joynal Abedin ১১০
২০। Folklore as Women's culture - Kanchanmoni Roy ১২০
২১। Stress and Disease - Dr. Rajesh Tiwari ১২৩
২২। New Voices of Protest : From the Margins "Miyah" Poetry from Axom - Nazima Ahmed ১২৬
২৩। The Ethnological view of the Koch Rajbongshis - Kabita Sarkar ১৩০

নাৰী- পৰিয়ালৰ জীৱনৰেখা
(Women - lifeline of the family)

প্ৰণীতা দাস
ৰাজনগৰ এক্সটেনচন, দিল্লী

পৰিয়াল হ'ল সমাজৰ আটাইতকৈ ক্ষুদ্ৰতম অনুষ্ঠান। ক্ষুদ্ৰ হলেও কিন্তু ই সমাজৰ বীজ। যিদৰে এটা বীজত ফল-ফুলেৰে পৰিপূৰ্ণ এডাল বৃক্ষ লুকাই থাকে ঠিক সেইদৰে এটা সৰু পৰিয়ালতে সমাজৰ ভৱিষ্যতৰ সম্ভাৱনা লুকাই থাকে। এই ক্ষুদ্ৰ বীজ ৰূপী পৰিয়ালটোৰ পৰিচালিকা হ'ল মহিলা সকল। তেওঁলোকৰ আন্তৰিক মৰম আৰু ত্যাগৰ ফলতে এই বীজৰূপী পৰিয়ালটোৱে ফলে, ফুলে জাতিষ্কাৰ হৈ বিৰাট বৃক্ষ ৰূপ ধাৰণ কৰি সমাজৰ, দেশৰ, ৰাষ্ট্ৰ আৰু সমগ্ৰ বিশ্বৰ বাবে মঙ্গলকামী হৈ উঠে। এই মহান কৰ্মৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা থাকে নাৰী সকলৰ ওপৰত । পৰিয়ালৰূপী বাগিচাত সন্তানসকল একোডাল কোমল গছ পুলি। মাতৃয়ে নিজৰ ধৰ্ম, জপ, দান, গুণ সকলো প্ৰয়োগ কৰি সন্তানক সমাজত ভৱিষ্যতৰ উজ্বল নাগৰিক কৰি গঢ়ি তুলিব পাৰে।

নাৰীৰ মূল্যাঙ্কন কৰিবলৈ হ'লে আমি সমাজৰ ইতিহাসৰ পাত লুটিয়াব লাগিব। অতীতৰ সমাজ ব্যৱস্থাত যৌথ পৰিালৰ ব্যৱস্থা আছিল। পৰিয়ালত বহু কেইজন ভাই-ককাই আৰু তেওঁলোকৰ পৰিয়াল সকলোৱে একেলগে এটা পৰিয়াল হৈ আছিল। পৰিয়ালৰ আৰ্থিক দিশৰ দায়িত্ব আছিল পুৰুষ সকলৰ ওপৰত আৰু মহিলা সকলে সন্তান লালন-পালন কৰা, ঘৰুৱা কাম-কাজকে আদি কৰি সকলো খিনি চম্ভালিবলগীয়া হৈছিল। আমি আমাৰ আইতাহঁতৰ মুখৰ পৰা তেওঁলোকৰ জীৱনৰ যিখিনি অভিজ্ঞতাৰ কথা শুনিছো তাৰ পৰা বুজিব পাৰি পৰিয়াল এটা গঢ় দিয়াত নাৰীৰ ভূমিকা কিমান মহত্বপূৰ্ণ ৰাতিপুৱা মৰম সনা মিঠা মাতেৰে- "তেজৰে কমলাপতি পৰভাতে নিন্দ; তেৰি চান্দ মুখ

নাৰী- পৰিয়ালৰ জীৱনৰেখা
(Women - lifeline of the family)

প্ৰণীতা দাস
ৰাজনগৰ এক্সটেনচন, দিল্লী

পৰিয়াল হ'ল সমাজৰ আটাইতকৈ ক্ষুদ্ৰতম অনুষ্ঠান। ক্ষুদ্ৰ হলেও কিন্তু ই সমাজৰ বীজ। যিদৰে এটা বীজত ফল-ফুলেৰে পৰিপূৰ্ণ এডাল বৃক্ষ লুকাই থাকে ঠিক সেইদৰে এটা সৰু পৰিয়ালতে সমাজৰ ভৱিষ্যতৰ সম্ভাৱনা লুকাই থাকে। এই ক্ষুদ্ৰ বীজ ৰূপী পৰিয়ালটোৰ পৰিচালিকা হ'ল মহিলা সকল। তেওঁলোকৰ আন্তৰিক মৰম আৰু ত্যাগৰ ফলতে এই বীজৰূপী পৰিয়ালটোৱে ফলে, ফুলে জাতিষ্কাৰ হৈ বিৰাট বৃক্ষ ৰূপ ধাৰণ কৰি সমাজৰ, দেশৰ, ৰাষ্ট্ৰ আৰু সমগ্ৰ বিশ্বৰ বাবে মঙ্গলকামী হৈ উঠে। এই মহান কৰ্মৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা থাকে নাৰী সকলৰ ওপৰত । পৰিয়ালৰূপী বাগিচাত সন্তানসকল একোডাল কোমল গছ পুলি। মাতৃয়ে নিজৰ ধৰ্ম, জপ, দান, গুণ সকলো প্ৰয়োগ কৰি সন্তানক সমাজত ভৱিষ্যতৰ উজ্বল নাগৰিক কৰি গঢ়ি তুলিব পাৰে।

নাৰীৰ মুল্যাঙ্কন কৰিবলৈ হ'লে আমি সমাজৰ ইতিহাসৰ পাত লুটিয়াব লাগিব। অতীতৰ সমাজ ব্যৱস্থাত যৌথ পৰিালৰ ব্যৱস্থা আছিল। পৰিয়ালত বহু কেইজন ভাই-ককাই আৰু তেওঁলোকৰ পৰিয়াল সকলোৱে একেলগে এটা পৰিয়াল হৈ আছিল। পৰিয়ালৰ আৰ্থিক দিশৰ দ্বায়িত্ব আছিল পুৰুষ সকলৰ ওপৰত আৰু মহিলা সকলে সন্তান লালন-পালন কৰা, ঘৰুৱা কাম-কাজকে আদি কৰি সকলো খিনি চম্ভালিবলগীয়া হৈছিল। আমি আমাৰ আইতাহঁতৰ মুখৰ পৰা তেওঁলোকৰ জীৱনৰ যিখিনি অভিজ্ঞতাৰ কথা শুনিছো তাৰ পৰা বুজিব পাৰি পৰিয়াল এটা গঢ় দিয়াত নাৰীৰ ভূমিকা কিমান মহত্বপূৰ্ণ ৰাতিপুৱা মৰম সনা মিঠা মাতেৰে- "তেজৰে কমলাপতি পৰভাতে নিন্দ; তেৰি চান্দ মুখ

পেখ উঠৰে গোবিন্দ" বুলি টোপনিৰ পৰা সন্তানক জগাই দিয়াৰ পৰা দিনটো ঘৰুৱা কাম- কাজ আৰু সন্তানৰ সকলোখিনি তত্বাৱধান লৈ ৰাতি নিজৰ ভাগৰুৱা শৰীৰ মনক কাতি কৰি থৈ "আমাৰে মইনা শুব এ, বাৰীতে বগৰী ৰুব এ" বুলি নিচুকনী গীত গাই শুৱাই থোৱা লৈকে এগৰাকী নাৰীয়ে তেওঁৰ দায়িত্ব পালন কৰিবলগীয়া হয়। সন্তানৰ উপৰিও আন আন সদস্যৰ ওপৰতো নাৰীৰ প্ৰভাৱ অসীম। নাৰীয়ে স্বামীৰ প্ৰতিও যথেষ্ট দায়িত্ব আৰু কৰ্ত্তব্য পালন কৰে। নাৰী হ'ল পুৰুষৰ কৰ্ম প্ৰেৰণা। পুৰুষৰ প্ৰতি থকা নাৰীৰ শ্ৰদ্ধা, মৰম আৰু আদৰ যত্নত এখন সংসাৰ সুন্দৰ আৰু সুখৰ হ'ব পাৰে। নাৰীয়ে পুৰুষক শাৰীৰিক, মানসিক আৰু আধ্যাত্মিক এই তিনিয়োটা দিশতে সহায়-সহযোগ আগবঢ়ায়। পৰিয়ালৰ আন আন সদস্যসকলৰ প্ৰতিয়ো নাৰীৰ এক সজাগ দৃষ্টি থাকে। তেওঁলোকৰ সুখ দুখৰ খবৰ ৰাখে আৰু ল'বলগীয়া আদৰ যত্ন খিনিৰ বাবেও কুণ্ঠা বোধ নকৰে। এইদৰে নাৰীৰ মৰমসনা স্পৰ্শত এটা পৰিয়ালে প্ৰাণ পাই উঠে। নাৰী বিহীন পৰিয়াল এটা গতি বিহীন নদীৰ দৰে, সুগন্ধহীন ফুলৰ দৰে, তাল বিহীন গানৰ দৰে।

সমাজৰ পৰিবৰ্তন হ'ল; যৌথ পৰিয়ালৰ ঠাইত একক পৰিয়াল হ'ল। কিন্তু পৰিৱৰ্তন নহয় নাৰী চেতনাৰ, সেই একেই ভালপোৱা, ত্যাগ, সহনশীলতা, ধৈৰ্য্য আৰু শান্ত আনন্দমুৰ্ত্তি। একক পৰিয়াল সমূহত থাকে কেৱল পিতৃ-মাতৃ আৰু সন্তান। পৰিয়ালৰ পৰিসৰ সৰু হ'ল কিন্তু নাৰীৰ দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্য একেই থাকিল। নাৰী চাকৰিয়াল হ'লেও ঘৰুৱা দায়িত্বৰ পৰা হাত সাৰিব নোৱাৰে কাৰণ তেওঁৰ চেতনাত এগৰাকী মাতৃ লুকাই থাকে যিয়ে প্ৰতিক্ষণে সোঁৱৰাই দিয়ে নিজৰ দায়িত্ব আৰু কৰ্ত্তব্যৰ কথা। সেয়ে নাৰী এটা পৰিয়ালত সম্পূৰ্ণ আৱেগিকৰূপে ঘনিষ্ঠ। পৰিয়ালৰ প্ৰত্যেক জন ব্যক্তিৰ আৱেগ অনুভূতিৰ লগত তেওঁ জড়িত হৈ পৰে। এই আৱেগৰ অন্তৰালত আছে তেওঁৰ মহান আদৰ্শ।

পৰিয়ালত নাৰীৰ জীৱন ৰেখা মূল্যায়ন হয় পাৰিবাৰিক অনুষ্ঠান বোৰৰ মাজেৰেও। এটা পৰিয়ালত বিয়া-সবাহ, পূজা, পাতল, উৎসৱ পাৰ্বনকে আদি কৰি নানান পাৰিবাৰিক অনুষ্ঠান পতা হয়। এই সকলোবোৰ অনুষ্ঠানতে নাৰীয়ে

এক মুখ্য ভুমিকা লৈ সকলো কাৰ্য্য সুচাৰুৰূপে পালন কৰে। নাৰীৰ তত্বাৱধানত যে এই অনুষ্ঠানত সমূহ বেছি আনন্দপূৰ্ণ হয়, এই কথা প্ৰত্যেক জন ব্যক্তিয়ে নিজৰ অভিজ্ঞতাৰ পৰা অনুভৱ কৰিব পাৰে। নাৰী আদ্যাশক্তি; এটা পৰিয়ালক নাৰীয়ে সকলো দিশতে পুষ্ট কৰিবলৈ সক্ষম। সেয়ে হয়তো হিন্দু ধৰ্মত নাৰীক দশভুজা ৰূপে গণ্য কৰা হয়। নাৰীয়ে নিজৰ অপৰিসীম জীৱনীশক্তি আৰু পৰিপূৰ্ণ আত্মবিশ্বাসৰ সহায়ত এখন ঘৰ মন্দিৰ বনাব পাৰে, স্বামীক দেৱতাৰ শাৰী লৈ নিব পাৰে আৰু সকলো ক্ষেত্ৰতে সন্তানক সুপ্ৰতিষ্ঠিত কৰিব পাৰে।

পৰিবৰ্তিত সমাজ ব্যৱস্থাত নাৰী আৰু পুৰুষৰ স্থান সমান। বৰ্ত্তমান যুগত নাৰীও এটা পৰিয়ালক সম্পূৰ্ণৰূপে আৰ্থিক সাহাৰ্য্য দিবলৈ সক্ষম। কিন্তু নাৰী কিয় পৰিয়ালৰ জীৱন ৰেখা? নাৰীৰ ভিতৰত কি এনে শক্তি আছে যে এটা পৰিয়াল নাৰীৰ সংস্পৰ্শত প্ৰাণ পাই উঠে। ইয়াৰ মূলতে হ'ল - নাৰী প্ৰথমে এগৰাকী 'মাতৃ'। মাতৃ মানে মমতা (full of unconditional love energy) সেয়ে পৰিয়ালত নাৰী মাতৃ, পত্নী, ভগ্নী, জীয়ৰী আদি যি ৰূপতে নাথাকক তেওঁলোকৰ অন্তৰ মৰম, ভালপোৱাৰে পূৰ্ণ হৈ থাকে। সেই মাতৃ সুলভ প্ৰেমৰ এনাজৰীৰে এগৰাকী নাৰীয়ে গোটেই পৰিয়ালটোকে বান্ধি ৰাখে। সাংসাৰিক সকলো কৰ্মতে নাৰীৰ সেই মৰমৰ পৰশ পৰি পৰিয়ালৰ ব্যক্তিসকলৰ জীৱন ধন্য হয়। ভগৱানে নাৰীক মাতৃত্বৰ লগতে ধৈৰ্য্য, ত্যাগ সহনশীলতা, প্ৰেমময়ী আনন্দময়ী আদি গুণবোৰ অধিকাৰী কৰি পঠিয়াইছে। এই গুণ সমূহৰ সহায়ত নাৰীয়ে কেৱল পৰিয়ালকেই নহয় গোটেই বিশ্বকে স্বৰ্গীয় প্ৰেমেৰে আলোকিত কৰিব পাৰে।

পৃথিৱীৰ প্ৰায় সকলো শ্ৰেষ্ঠ ব্যক্তিৰ অন্তৰালত লুকাই আছে কোনোবা এগৰাকী নাৰীৰ অকৃত্ৰিম ভালপোৱা আৰু ত্যাগৰ কাহিনী। নাৰীৰ অনুপ্ৰেৰণা, মনোবল, বিশ্বাস আৰু মাৰ্গদৰ্শনেৰে ব্যক্তি জীৱন মহিমামণ্ডিত হোৱাৰ উদাহৰণ বুৰঞ্জীৰ পাতে পাতে। এগৰাকী নাৰীয়ে মৰম, যত্ন, ধৈৰ্য্য আৰু কষ্টৰ সমন্বয়ত এজন ব্যক্তিক পূৰ্ণাঙ্গ মানুহ ৰূপে গঢ়ি তুলিব পাৰে। নাৰী যুগে যুগে নিজৰ ত্যাগ আৰু সততাৰ বাবে পূজনীয়। যিদৰে পূজনীয় শঙ্কৰদেৱৰ খেৰসুতী,

মহাত্মাৰ পুতলীবাই, মহান বিজ্ঞানী এডিচন, বিশ্ববিজয়ী আলেকজেণ্ডাৰ আদিৰ মাতৃ সকল।

সকলো সামাজিক অনুষ্ঠানৰে সমাজৰ প্ৰতি, দেশৰ প্ৰতি, ৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰতি দায়বদ্ধতা থাকে। সেয়ে সামাজিক অনুষ্ঠান হিচাপে পৰিয়াল সমাজৰ প্ৰতি দায়বদ্ধ।

পৰিয়ালৰ মুখ্য দায়িত্ব হ'ল - সেই পৰিয়ালত গঢ় লৈ উঠা ব্যক্তিসকল সমাজৰ বাবে মঙ্গলকাৰী হোৱাটো। ইয়াৰ সম্পূৰ্ণ গুৰুভাৰ পৰে পৰিয়ালৰ নাৰীসকলৰ ওপৰত। এগৰাকী নাৰীয়ে এটা সুন্দৰ পৰিয়াল গঢ়ি তাৰে প্ৰত্যেক ব্যক্তিৰ অন্তৰত মৰমৰ নিজৰা বোৱাই সমাজৰ বাবে কল্যাণ কৰিব পাৰে। ভগৱানে নাৰীৰ ভিতৰত সেই খিনি শক্তি দিছে। সূৰ্য্যই যিদৰে সকলোৰে বাবে সমানে তাপ আৰু পোহৰ বিলাইছে, নদীয়ে যিদৰে কুল কুলু ধ্বনিৰে মন মুহি সকলোৰে বাবে শীতল পানীৰ যোগান ধৰিছে; মলয়া বতাহে যিদৰে সকলোৰে শৰীৰ মন সমানে জুৰ পেলাইছে; ফুলৰ ৰং ৰূপে যিদৰে ধৰিত্ৰীক সুগন্ধিত আৰু সুন্দৰ কৰিছে কিন্তু তাৰ বাবে কোনেও একো মূল্য দিবলগীয়া নহয়, নাৰীৰ জীৱনো ঠিক তেনেকুৱা। পৰিয়ালৰ সকলোলৈ নাৰীয়ে আনন্দ মনেৰে বিনামূল্যে সেৱা আগবঢ়াই যায়। তাৰ মাজতে নাৰীয়ে বিচাৰি পায় নিজৰ জীৱনৰ সন্তুষ্টি। এগৰাকী নাৰীয়ে জীৱনৰ মূল্য, তেওঁ কি পালে তাৰ ভিত্তিত নিৰূপন নকৰে। নাৰীয়ে পৰিয়ালক, সমাজক, দেশক কিমান দিব পাৰিলে তাৰ ওপৰতহে তেওঁৰ নিজৰ জীৱনৰ মূল্যাঙ্কন কৰে। এই খিনিতে নাৰীৰ জীৱনৰ সাৰ্থকতা। হে নাৰী তুমি মহান। তুমি কেৱল পৰিয়ালৰ জীৱন ৰেখাই নহয় জীৱনী শক্তিও।

অভিনয়ত অসমীয়া নাৰী

সৰযূ দেৱী
অৱসৰপ্ৰাপ্ত সহযোগী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ
অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়

মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ হাতত জন্ম গ্ৰহণ কৰি অসমীয়া নাটকে আজি প্ৰায় **৫৫০** বছৰৰ পথ অতিক্ৰম কৰিলে। মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে ৰচনা কৰা নাটকক আমি অংকীয়া নাটক বুলি জানো। এক বিশেষ ৰচনা কৌশলেৰে এই শ্ৰেণীৰ নাট ৰচিত হৈছিল। ভক্তি ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ সহায়ক হিচাবে ৰচনা কৰা ধৰ্মমূলক নাটকৰ আৰ্হি লৈয়ে তেওঁৰ পৰৱৰ্তী নাট্যকাৰ সকলেও **১৯** শতিকাৰ আৰম্ভণিলৈকে নাট ৰচনা কৰিলে। অৱশ্যে ৰজাঘৰীয়া পৃষ্ঠপোষকতা আৰু গণচিত্ত বিনোদনৰ ফালে লক্ষ্য ৰাখি পৰৱৰ্তী নাট্যকাৰ সকলে ভাওনাত কিছু নতুনত্ব আনিছিল। কিন্তু অংকীয়া নাটকৰ পৰা এইবোৰক পৃথক কৰি দেখুৱাব নোৱাৰি। ইয়াণ্ডাবু সন্ধিৰ স্বৰ্ত অনুসৰি অসম দেশ ইংৰাজৰ হাতলৈ যোৱাৰ পিছৰে পৰা অৰ্থাৎ **১৯২৬** চনৰ পিছৰ পৰা অসমীয়া সমাজ সংস্কৃতি, সাহিত্য, শিল্পকৰ্ম সকলোতে এটা বিৰাট পৰিবৰ্তন আহিল। অসমীয়া নাটকেও গতিপথ সলনি কৰিলে। পশ্চিমীয়া আৰ্হিৰে নতুন অসমীয়া নাটকৰ জন্ম হ'ল।

গুণাভিৰাম বৰুৱা **১৮৫৭** চনত ৰাম-নৱমী নাট ৰচনা কৰি অসমীয়া নাটৰ জয়যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিলে। ৰাম-নৱমীয়ে প্ৰথম আধুনিক অসমীয়া বিয়োগান্ত সামাজিক নাট। ইয়াৰ আগতে ৰচিত নাটত বিয়োগান্ত কাহিনী সন্নিবিষ্ট হোৱা নাছিল। ৰাম - নৱমী অসমীয়া নাট্যজগতৰ এটি উল্লেখযোগ্য সংযোজন। এই নাটকখনেই অসমীয়া নাটকলৈ সকলো ধৰণৰ আধুনিকতা আদৰি আনিলে, কিন্তু ৰাম-নৱমী৷ মঞ্চ জগতলৈ নাৰীক আদৰি আনিব নোৱাৰিলে। অংকীয়া

নাটকৰ দৰেই আধুনিক অসমীয়া নাটকৰ অভিনয়তো নাৰী বিবৰ্জিতা হৈয়ে থাকিল কুৰি শতিকাৰ চল্লিচৰ দশকলৈকে। বিহু নৃত্য গীতেৰে অসমৰ সেউজীয়া ধাননিক গৰ্ভৱতী কৰা, দেৱতাৰ সন্তুষ্টিৰ অৰ্থে দেৱ মন্দিৰত নৃত্য কৰি দেৱতাৰ নামত নিজৰ ৰূপ যৌৱন উচৰ্গা কৰা, ভৱিষ্যতৰ ৰজাক নিখুঁতকৈ ৰাখি ল'ৰা ৰজাৰ অপ-শাসনৰ পৰা দেশবাসীক ৰক্ষা কৰাৰ অৰ্থে নিজৰ জীৱন উচৰ্গা কৰা, পুৰুষৰ লগত সমানে পৰিশ্ৰম কৰি খেতি পথাৰ সোণসেৰীয়া কৰা, যুদ্ধক্ষেত্ৰত চামুণ্ডা ৰূপ ধৰি শত্ৰু সেনাক বিপাঙত পেলোৱা জয়া, মূলাৰ দেশৰ নাৰী অভিনয়ৰ ক্ষেত্ৰৰ পৰা বিতাৰিত হৈয়ে ৰ'ল বহু দশক জুৰি।

অংকীয়া নাটত মহাপুৰুষজনাই কি কাৰণে নাৰীক অভিনয়ত অংশ গ্ৰহণৰ পৰা বঞ্চিত কৰিলে তাক জনা নাযায়। অৱশ্যে যিহেতু দৰ্শক অভিনেতা আৰু নাট্যকাৰ এই সকলোৱে নাটকৰ অংশীদাৰ সেই দৃষ্টিকোণৰ পৰা চালে অংকীয়া নাটৰ পৰাই নাৰীয়ে অংশ গ্ৰহণ কৰি আহিছে। এহাত ওৰণি লৈ অসমীয়া নাৰীয়ে নাট্যাভিনয় উপভোগ কৰিছে। গৃহস্থজনক ৰান্ধি-বাঢ়ি খুৱাই-বুৱাই অভিনয়ত প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী যতনাই দিছে। তামোল কাটি হাচতিত বান্ধি দি নামঘৰলৈ পঠিয়াই দিছে অভিনয় কৰিবলৈ। প্ৰত্যক্ষ ভাবেহে অংশ লোৱা নাছিল বা ল'ব পৰা নাছিল। আজিও মহাপুৰুষীয়া পৰম্পৰা ৰক্ষা কৰি বহু ঠাইত অংকীয়া ভাওনাত পুৰুষেহে নাৰী সাজি অভিনয় কৰে। অৱশ্যে অংকীয়া ভাওনাত নাৰীৰ অংশ গ্ৰহণত কিছুমান অসুবিধা নথকা নহয়। অংকীয়া নাট প্ৰধানকৈ ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ উদ্দেশ্যে ৰচিত আৰু অভিনীত হৈছিল নামঘৰত। তেনে স্থলত সুদীৰ্ঘ দিন ধৰি আখৰা চলা আৰু নিৰ্দিষ্ট দিনত নামঘৰত অভিনীত হোৱা নাটত অংশ ল'বলৈ যোৱাত নাৰীৰ কিছুমান প্ৰকৃতিদত্ত অসুবিধা আহি পৰিব পাৰে যিহেতু মাহটোৰ আটাইকেইটা দিন নাৰীয়ে নামঘৰলৈ যাব নোৱাৰে বা ধৰ্মীয় কাৰ্য্যত অংশ ল'ব নোৱাৰে।

অংকীয়া নাটৰ নিচিনা প্ৰথম আধুনিক অসমীয়া নাট ৰাম-নৱমীও উদ্দেশ্যধৰ্মী নাট। অংকীয়া নাটৰ ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ উদ্দেশ্যৰ বিপৰীতে হিন্দু ধৰ্মৰ কু-সংস্কাৰ আতৰাই বিধৱা বিবাহৰ প্ৰচলন কৰাই আছিল এই নাট ৰচনাৰ মূল

উদ্দেশ্য। যিখন নাটক নাৰী-মুক্তিৰ উদ্দেশ্যে ৰচিত আৰু অভিনীত হৈছিল সেইখন নাটকৰ অভিনয়ত নাৰীয়ে অংশ ল'ব নোৱাৰাটো স্বাভাৱিক। এইদৰে আধুনিক অসমীয়া নাটকতো নাৰী বিবৰ্জিতা হৈয়ে ৰ'ল **১৯৩৩** চনলৈকে। সেই সময়লৈকে পুৰুষে নাৰী চৰিত্ৰ ৰূপায়ণ কৰি আহিছিল। অসমৰ মঞ্চ জগতৰ বজ্ৰ পুৰুষ ব্ৰজশৰ্মাদেৱে **১৯৩৩** চনত 'কহিনুৰ অপেৰা' পাৰ্টি নামেৰে এটি ব্যৱসায়িক নাট্যানুষ্ঠান গঢ়ি তোলে আৰু এই কহিনুৰ অপেৰাতেই তেওঁৰ অসীম সাহস আৰু চেষ্টাৰ ফলত অসমীয়া মহিলাই মঞ্চত প্ৰথম খোজ পেলায়। সেই যে অসমীয়া মহিলাই ব্ৰজ শৰ্মাৰ হাতত ধৰি অসমৰ মঞ্চত প্ৰথম খোজটো পেলালে তাৰ পিছত আৰু পিছলৈ উভতি চোৱা নাই। অৱশ্যে হয়, মঞ্চ জগতলৈ আহি বহুতে বহু কষ্ট সমালোচনাৰ সন্মুখীন হ'ব লগা হৈছে। চালুকীয়া অৱস্থাত নানাজনৰ হাতত ধৰি খোজ কাঢ়িছে, উজুটি খাইছে, বাটৰ কাঁইটে বহুতৰে দুভৰি ৰাঙলী কৰিছে কিন্তু গতি স্তব্ধ কৰিব পৰা নাই। **১৯৩৪** চনত ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতি প্ৰসাদে 'জয়মতী' ছবি নিৰ্মাণৰ কাম আৰম্ভ কৰে। কিন্তু সমস্যা হয় নাৰী চৰিত্ৰক লৈ। নাৰীৰ চৰিত্ৰ ৰূপায়ণ কৰিবলৈ স্বেচ্ছাই কোনো আগবাঢ়ি নাহিল। ফল স্বৰূপে জ্যোতিয়ে নিজেই অভিনেত্ৰী বিচাৰি অভিযান চলালে। সেই অভিযানৰ ফলশ্ৰুতিত তেওঁ পালে আইদেউ সন্দিকৈ, দীনেশ্বৰী ৰায়ভূঞা, পুনেশ্বৰী গগৈ, ৰাসেশ্বৰী হাজৰিকা, স্বৰ্গজ্যোতি, মোহিনী ৰাজকুমাৰী আদি অভিনেত্ৰীসকলক। আৰু জ্যোতিৰ "জয়মতী"ৰ জয়মতী হ'ল আইদেউ সন্দিকৈ। **১৯৩১** চনত ভাৰতৰ প্ৰথম সবাক ছবি নিৰ্মাণৰ মাথো তিনিটা বছৰ পাছতে অসমৰ দৰে এখন পিছপৰা ঠাইত বোলছবি নিৰ্মাণ কৰি জ্যোতিপ্ৰসাদে এই অসাধ্য সাধন কৰিলে আৰু ৰক্ষণশীল অসমীয়া সমাজৰ ছোৱালী আইদেউ সন্দিকৈয়ে সেই ছবিত অভিনয় কৰি কালজয়ী খ্যাতি অৰ্জন কৰিলে। কিন্তু হায় ! অসমীয়া জাতিয়ে তেওঁক ভালকৈয়ে পুৰস্কৃত কৰিলে। কোনো লোকেই তেওঁক ঘৰলৈ বোৱাৰী ৰূপে আদৰি ল'বলৈ ইচ্ছা নকৰিলে। কোনো অসমীয়া যুৱকে সাহসেৰে তেওঁৰ সন্মুখত থিয় হৈ ক'ব নোৱাৰিলে "অসমীয়া স্থিতিশীল সমাজৰ বান্ধোন ভাঙি সাহসেৰে ওলাই আহি অসমীয়া নাৰীৰ সমুখত নতুন বাটৰ পোহৰ পেলোৱা

আইদেউ জয়মতী মই আছো তোমাক বুকুত আকোৱালী ল'বলৈ।" তেওঁৰ অপৰাধ? জয়মতী বোলছবিত অভিনেতা 'গদাপানিক' তেওঁ "বঙহৰদেউ" বুলি সম্বোধন কৰিছিল। আইদেউৰ এই দশা প্ৰত্যক্ষ কৰিও কিন্তু অসমীয়া নাৰী পশ্চাদগামী নহ'ল। অপেছাদাৰী নাট্যগোষ্ঠীলৈও নাৰীৰ আগমন ঘটিল ১৯৩৬ চন মানৰ পৰা। গুৱাহাটীত অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ কল্যানী নাটকত সহ অভিনয়ৰ বাবে কল্যানী ফুকনে সাহসেৰে আগবাঢ়ি আহিল।

তাৰ পাছত ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বুকুৰেদি বহু পানী বৈ গ'ল; অসমৰ প্ৰকৃতিয়ে বহুবাৰ ৰূপ সলালে; সুদীৰ্ঘ পথ পৰিক্ৰমাত অসমীয়া নাটকত নতুন নতুন আংগিকৰ সৃষ্টি হ'ল, নানা পৰীক্ষা-নিৰীক্ষা চলিল; আৰু এই সকলোৰে লগত সহযোগ কৰি সহ অভিনয় অব্যাহত ৰাখিলে অসমীয়া নাৰীয়ে। ফলস্বৰূপে আজি আমি পাইছো ৰাষ্ট্ৰীয় শ্ৰেষ্ঠ অভিনেত্ৰীৰ সন্মান লাভ কৰা মলয়া গোস্বামীকে আদি কৰি অসমীয়া আগশাৰীৰ অভিনেত্ৰীসকলক। ৰাষ্ট্ৰীয় চলচিত্ৰ প্ৰতিযোগিতাৰ জুৰি সদস্যা হিচাবেও মনোনীত হৈছে মলয়া গোস্বামীৰ দৰে প্ৰতিভাশালী অভিনেত্ৰী। ঠিক তেনেদৰে সান্ত্বনা বৰদলৈয়ে 'অদাহ্য' বোলছবি নিৰ্মাণ কৰি অসমীয়া নাৰীৰ শিল্প প্ৰতিভাৰ পৰিচয় দিয়াৰ লগতে অসমীয়া মহিলাৰ গাত গৌৰৱৰ ৰেণু চটিয়াই দিলে।

সম্প্ৰতি অসমৰ চলচিত্ৰ আকাশত এটি নতুন নক্ষত্ৰৰ আৱিৰ্ভাৱে গোটেই বিশ্বৰ সন্মুখতে অসমীয়া জাতিক উজলাই তুলিছে। সেই নক্ষত্ৰটিৰ নাম হ'ল ৰীমা দাস। অস্কাৰ দৌৰত জয়ী হ'ব নোৱাৰিলেও স্বৰ্ণকমল বঁটা বিজয়ী ৰীমা দাস অসমীয়াৰ গৌৰৱ। ৰীমাৰ হাতত ধৰি চিত্ৰজগতত খোজ পেলোৱা কণমানি ভনিতা দাসে শ্ৰেষ্ঠ শিশু শিল্পীৰ বঁটাৰ লগতে অসমীয়া অভিনয় জগতলৈ কঢ়িয়াই আনিছে প্ৰচুৰ সম্ভাৱনা আৰু প্ৰতিশ্ৰুতি। আইদেউ জয়মতীৰ হৃদয়ৰ ঘা টুকুৰাত কিছু পৰিমাণে হ'লেও শান্তিৰ প্ৰলেপ পৰিল কিজানি।

'দ্ৰৌপদী' মহাভাৰতৰ এগৰাকী অসাধাৰণ নাৰীবাদী সত্বা

ড° জবা ঠাকুৰীয়া
সহযোগী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ
বঙাইগাঁও কলেজ, বঙাইগাঁও

"Draupadi was the only follower of Independence, Truth, justice and was a very open minded with a modern thoughts also very talented...." (Bhoomi Valodra)

"Draupadi is the first feminist of Indian Mythology"

(Mahabharata)

" কি আচৰিত কথা কৈছা তুমি? কোন ৰজাই নিজৰ ৰাণীকো পাশা খেলৰ পণ ধৰিব পাৰে? তেওঁৰ পণ ধৰিবলৈ অন্য একো নাছিল নে?" এয়া আছিল প্ৰতিকামীৰ প্ৰতি প্ৰতিবাদী কণ্ঠ দ্ৰৌপদীৰ প্ৰশ্ন।

দুৰ্য্যোধনৰ আদেশ মতে প্ৰতিকামী দ্ৰৌপদীৰ ওচৰত উপস্থিত হৈ যুধিষ্ঠিৰে পাশা খেলত হাৰি দ্ৰৌপদীক পণ ৰখা আৰু দুৰ্য্যোধনৰ ঘৰত দাসী ৰূপে কাম কৰা আদি কথা বিৰৰি ক'লে আৰু তেওঁক কুৰু ৰাজসভাত উপস্থিত হ'বলৈ কোৱাত তাৰ প্ৰত্যুত্তৰত দ্ৰৌপদীয়ে উপৰি উক্ত প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিছিল।

কেইদিন মান আগতে মাত্ৰ ৰাজসূয় যজ্ঞ সমাপন কৰি ৰাজচক্ৰৱৰ্তী ৰজা হোৱা যুধিষ্ঠিৰৰ ৰাণী দ্ৰৌপদীয়ে এনে সংবাদ শুনি বিনামেঘে বজ্ৰপাত পৰাৰ দৰে হ'ল। প্ৰতিকামীয়ে আৰম্ভণিৰ পৰা শেষলৈকে পাশাখেলৰ সকলো কথাৰ বিশদ বিৱৰণ দি ক'লে যে যুধিষ্ঠিৰে পাশাখেলত নিজৰ সৰ্বস্ব হেৰুৱাই নিজৰ ভাতৃ আৰু নিজকো পণ ৰাখি হাৰি কৌৰৱৰ দাসত পৰিণত হ'ল। তাৰ

পিছত দ্ৰৌপদীক পণ ৰাখি সেইবাৰো হাৰিল। গতিকে পাশাখেলৰ ৰীতিমতে দ্ৰৌপদী কৌৰৱৰ দাসী হ'ল।

এনে নিদাৰুণ সংবাদত কাৰ অন্তৰ শেলে বিন্ধাদি নিবিন্ধিব? তথাপি দ্ৰৌপদীয়ে সকলো কথা চালি জাৰি চাই নিজৰ স্থিতি বিচাৰি পাই ক্ৰোধান্বিত হৈ ক'লে, "সাৰথি প্ৰতিকামী, তুমি ঘূৰি যোৱা। যিজনে পাশাখেলত লিপ্ত হৈছিল, তেওঁক সোধাগৈ তেওঁ প্ৰথমে নিজকে নিজে পণ ৰাখি হাৰিছিল নে প্ৰথমে নিজৰ পত্নীক পণ ৰাখি হাৰিছিল। মুকলি সভাত এই প্ৰশ্ন তেওঁক সুধিবা। তেওঁ তাৰ প্ৰত্যুত্তৰ কি দিয়ে মোক জনাবাহি আৰু তাৰ পিছত মোক লৈ যাবাহি।"

প্ৰতিকামীয়ে ৰাজসভালৈ গৈ মুক্ত ৰাজসভাত যুধিষ্ঠিৰলৈ চাই দ্ৰৌপদীয়ে সুধিবলৈ দিয়াৰ দৰে সুধিলত যুধিষ্ঠিৰৰ মুখৰ মাত হেৰাই গ'ল। তেতিয়া দুৰ্য্যোধনে প্ৰতিকামীক ক'লে যে পাঞ্চালীয়ে এই কথা নিজে ৰাজসভালৈ আহি যুধিষ্ঠিৰক সোধক। (দ্ৰৌপদীক পাঞ্চাল দেশৰ কন্যা বাবে পাঞ্চালী, দ্ৰুপদ ৰজাৰ দুহিতা বাবে দ্ৰৌপদী, যজ্ঞৰ পৰা ওপজা বাবে যাজ্ঞসেনী, গাৰ বৰণ কৃষ্ণবৰ্ণ বাবে কৃষ্ণা বা নীলাশয় আদি বিভিন্ন নামেৰে মতা হৈছিল।)

দুৰ্য্যোধনৰ কথা শুনি প্ৰতিকামীয়ে দ্ৰৌপদীক সেইদৰে কোৱাত দ্ৰৌপদীয়ে দৃঢ়তাৰে ক'লে,' নহ'ব। তুমি পুনৰ ৰাজসভালৈ ঘূৰি গৈ মই কোৱা ধৰণে প্ৰশ্নৰ উত্তৰ বিচাৰিবা। প্ৰতিকামীয়ে পুনৰ ৰাজসভালৈ গৈ দ্ৰৌপদীৰ মনৰ কথা কোৱাত অংহকাৰী দুৰ্য্যোধনে খঙত অগ্নিশৰ্মা হৈ ভায়েক দুঃশাসনৰ ফালে চাই ক'লে " এই মানুহটো এটা মূৰ্খ আৰু ভীমৰ ভয়ত লেউসেউ হৈ আছে। তুমি নিজে যোৱা দ্ৰৌপদীক আনিবলৈ। প্ৰয়োজন হ'লে চোচোঁৰাই লৈ আহিবা।"

আদেশ পোৱাৰ লগে লগে দুৰাচাৰ দুঃশাসনে আনন্দত উত্ৰাৱল হৈ দ্ৰৌপদীৰ ওচৰ পালেগৈ। গৈয়ে দ্ৰৌপদীক চিঞৰি চিঞৰি ক'বলৈ ধৰিলে- "আহা আহা পলম কৰিছা কেলেই? তুমিতো এতিয়া আমাৰ হ'লা। সুন্দৰী লজ্জা পৰিহাৰ কৰা। পাশাখেলত আমি তোমাক লাভ কৰিছো। তুমি এতিয়া আমাক ভজা। ব'লা ব'লা ৰাজসভালৈ যাব লাগে।" এই নিৰ্লজ্জ দুঃশাসনৰ কটুক্তিত পাঞ্চালীৰ সৰ্বশৰীৰ কঁপি উঠিল। অন্তৰত শোকে খুন্দা মাৰি ধৰিলে। বৰ্বৰ কৌৰৱৰ

পৰা পৰিত্ৰাণ পোৱাৰ মানসেৰে গান্ধাৰী থকা অন্তেষপুৰলৈ যাবলৈ ধৰোতে দুঃশাসনে তেওঁৰ পিছে পিছে খেদি আহি চুলিত থাপ মাৰি ধৰি টানি আজুঁৰি ৰাজসভালৈ লৈ আহিল। এনে অবৰ্ণনীয় নিষ্ঠুৰ কাৰ্য্যত মানৱীয় গুণ সম্পন্ন সকলো মানুহৰে হৃদয় বিদীৰ্ণ হোৱাৰ উপৰিও দুঃশাসনৰ এনে দুষ্কাৰ্য্যত সকলোৰে মন ঘৃণা আৰু বিতৃষ্ণাৰে উপচি পৰাটো স্বাভাবিক। কিন্তু আশ্চৰ্য্যৰ বিষয় এই যে কুৰু ৰাজসভাত ভব্য-গব্য পণ্ডিত প্ৰবৰ ব্যক্তি সকলৰ মৌন ব্ৰত অৱলম্বনৰ বাহিৰে যেন কৰণীয় একোৱে নাছিল। এয়াই হ'ল এগৰাকী নিৰ্দোষী নাৰীৰ প্ৰতি ব্যৱহাৰ।

সভাত উপস্থিত হৈ দ্ৰৌপদীয়ে বহু কষ্ট কৰি নিজৰ দুখ-শোক নিয়ন্ত্ৰণ কৰি জ্যেষ্ঠ-বয়োবৃদ্ধ সকলৰ উদ্দেশ্যে কাতৰ ভাবে ক'বলৈ ধৰিলে, হে পৰম পূজ্য গুৰু আৰু পিতামহ, মোৰ স্বামী ৰজা যুধিষ্ঠিৰে পাশাখেলৰ কূট-কৌশলত বন্দী হৈ অসৎ দুষ্ট বুদ্ধিৰ মানুহৰ দ্বাৰা প্ৰতাৰিত হৈ নিজকে নিজে পণ ৰাখি হাৰি দাসত পৰিণত হ'ল। তাৰ পিছতো সেই ৰজাই কি অধিকাৰত মোক পণ ৰাখিব পাৰে? আপোনালোকে তেনে অন্যায় কামত সন্মতি দিলে কেনেকৈ? ইতিমধ্যেই নিজে দাসত পৰিণত হৈ তেওঁ স্বাধীনতা হেৰুৱাইছিল আৰু তেওঁতো সকলো বস্তুকেই পণ ধৰিব পৰা অধিকাৰো হেৰুৱাইছিল।"

এইদৰে কৈ দ্ৰৌপদীয়ে চকুলো বোৱাই দুই হাত মেলি কাতৰ কণ্ঠে আকৌ পিতামহ ভীষ্ম, গুৰু কৃপাচাৰ্য্য, দ্ৰোণাচাৰ্য্য আদি জ্যেষ্ঠ ব্যক্তিসকলৰ শৰণাপন্ন হৈ কাকুতি কৰি ক'বলৈ ধৰিলে, "আপোনালোকে যদি আপোনালোকক স্তন দুগ্ধপান কৰোৱা মাতৃসকলক প্ৰকৃততে ভাল পায় আৰু শ্ৰদ্ধা কৰে, যদি নিজৰ পত্নী, ভগ্নী আৰু জীয়ৰীৰ সন্মান ৰক্ষা গুৰুতৰ আৰু কৰণীয় কৰ্তব্য বুলি ভাৱে, যদি ঈশ্বৰ আৰু ধৰ্ম বিশ্বাস কৰে তেন্তে মৃত্যুতকৈও নিষ্ঠুৰ এনে বিপদৰ পৰা মোক উদ্ধাৰ কৰক।"দ্ৰৌপদীৰ এই বুকুভঙা আৰ্তনাদত সভাগৃহ ধ্বনিত প্ৰতিধ্বনিত হ'ল। এজনী নিমাখিত হৰিণীৰ বুকুত যেন এডাল তীৰ নিবদ্ধ হ'ল- মৰণ যন্ত্ৰণাত যেন তাই ছট-ফটাই থাকিল। এনে নিদাৰুণ দৃশ্য দেখিও সভাৰ মান্যবন্ত, জ্ঞানবৃদ্ধ, বয়োবৃদ্ধ সকলে দুখ আৰু লাজত অৱনত মস্তক হৈ মৌনতা অৱলম্বন কৰাৰ বাহিৰে এষাৰো প্ৰতিবাদৰ মাত নামাতিলে। অসহ্য হৈ ভীমে

ভয়ঙ্কৰ গৰ্জন কৰিবলৈ ধৰিলে আৰু যুধিষ্ঠিৰৰ ফালে তিক্ততা পূৰ্ণ ভাৱে ক'বলৈ ধৰিলে, "সমাজৰ পৰিত্যক্ত ঘৃণ্য বৃত্তিগত জুৱাৰী বোৰেও সিহঁতৰ লগত বাস কৰা বেশ্যাবোৰক পাশা খেলৰ পণ নধৰে। তুমি সিহঁততকৈও হীন। তুমি মহাৰাজ দ্ৰুপদৰ কন্যাক এই জঘন্য মানুহবোৰৰ দাসীত পৰিণত কৰিলা। এনে দুৰ্ঘোৰ অন্যায় মই আৰু সহ্য কৰিব নোৱাৰো। ভাই সহদেৱ, জুই আনা। যিদুখন হাতেৰে এনে পাপ পাশাখেল খেলিছিল মই সেই দুই হাত জুই লগাই পুৰি পেলাওঁ।"

ধীৰ স্থিৰ অৰ্জুনে তেতিয়া ভীমসেনক মৃদু তিৰস্কাৰ কৰি ক'লে, "দাদা তুমিতো এনে ধৰণে কাহানিও কথা কোৱা নাছিলা। আজি কিয় কৈছা? তাৰ মানে আমাৰ শত্ৰুহতঁৰ উদ্দেশ্য পূৰণ হৈছে। সিহঁতে নিজৰ কূট-ষড় যন্ত্ৰৰ দ্বাৰাই আমাকো অসৎ কামত লিপ্ত কৰিব খুজিছে। সিহঁতৰ এই ফান্দত ভৰি নিদিবা। সাৱধান হোৱা।" অৰ্জুনৰ এই কথা শুনি ভীমে কোনোমতে নিজৰ ক্ৰোধ পৰিহাৰ কৰিলে।

আশ্চৰ্য্যৰ বিষয় যি কুৰুসভাত পিতৃব্য, পিতামহ, গুৰু আদি নেতৃস্থানীয় বয়োবৃদ্ধ, জ্ঞানবৃদ্ধ ব্যক্তি সকলে দ্ৰৌপদীৰ দুৰ্য্যোগত এটা শব্দও উচ্চাৰণ নকৰিলে সেই কুৰুসভাত ধৃতৰাষ্ট্ৰৰ বিকৰ্ণ নামে এক পুত্ৰই পাঞ্চালীৰ দুখ দেখি সহ্য কৰিব নোৱাৰি সাহসিকতাৰে আৰু অতি দৃঢ়তাৰে থিয় হৈ এনেদৰে নিজৰ বক্তব্য দাঙি ধৰিলে, "সভাত উপস্থিত ক্ষত্ৰিয় বীৰসকল আপোনালোক নিমাতে আছে কিয়? মই জানো যে মই বয়সত কনিষ্ঠ। কিন্তু আপোনালোকৰ এই নীৰৱতাই মোক ক'বলৈ বাধ্য কৰাইছে। এটা গভীৰ ষড়যন্ত্ৰ ৰচনা কৰি যুধিষ্ঠিৰক এই পাশাখেলত লিপ্ত কৰোৱা হৈছিল। যুধিষ্ঠিৰে পাঞ্চালীক পণ ধৰিবলৈ তেওঁৰ কোনো অধিকাৰেই নাছিল। কাৰণ পাঞ্চালী অকল যুধিষ্ঠিৰৰে পত্নী নহয়। সেইদৰে পণ ৰখাটো নীতিবৰ্হিভূত কাৰ্য্য। তদুপৰি যুধিষ্ঠিৰে যেতিয়া দ্ৰৌপদীক পণ ৰাখিছিল তেতিয়া তেওঁ স্বাধীন নাছিল। তেওঁ নিজে ইতিমধ্যে পণ ৰাখি দাসত পৰিণত হৈছিল। কোন অধিকাৰ মতে এজন দাসে আনক পণ ৰাখিব পাৰে। আনহাতে শকুনিয়ে দ্ৰৌপদীক পাশাত পণ ৰাখিব লাগে বুলি যুধিষ্ঠিক উচটাইছিল। সেইটো পাশাখেলৰ নিয়ম নহয়। পাশাখেলৰ নিয়ম মতে কোনো পক্ষই বিশেষ কোনো

বস্তু পণ ৰাখিবলৈ অনুৰোধ বা দাবী কৰিব নোৱাৰে। পাশাৰ নিয়ম মতে দ্ৰৌপদীক পণ ৰখাটো সিদ্ধ হোৱা নাই। আমি তেওঁক পাশাত জিকা নাই।"

বিকৰ্ণৰ এনে নিৰ্ভীক আৰু স্পষ্টবাদী কথাত সভাস্থ সকলো সভাসদৰ ধৰ্মবোধ জাগৃত হ'ল। বিকৰ্ণক সাধু সাধু বুলি সকলোৱে প্ৰশংসা কৰি ক'লে ধৰ্ম ৰক্ষা পৰিল, ধৰ্ম ৰক্ষা হ'ল। কিন্তু কৰ্ণই বিকৰ্ণক তিৰস্কাৰ কৰি ক'লে যে বয়োবৃদ্ধ, জ্ঞানবৃদ্ধ সকলে যিহেতু এই বিষয়ত নিমাত হৈ আছে তোমাৰ এই বিষয়ত নীতি ব্যাখ্যা দিবলৈ কোনো পধ্যেই উচিত হোৱা নাই। তুমি নিজৰ বংশৰ নিজে অনিষ্ট সাধিছা। বিকৰ্ণৰ কথাত কোনেও একো মন্তব্য নিদিলে। দ্ৰৌপদীক বিপদৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিবলৈ কোনো এটা প্ৰাণীও আগবাঢ়ি নাহিল।

দুৰ্যোধনৰ আদেশ মতেই দুঃশাসনে দ্ৰৌপদীৰ বস্ত্ৰ হৰণ কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিল। এনে দৃশ্যত সভাষদ সকলে বিনা প্ৰতিবাদে নত মস্তক হৈ বহি থকাৰ বাহিৰে একোৱে কৰিব নোৱাৰিলে। এগৰাকী অসহায় নাৰীৰ ওপৰত এনে অমানুষিক অত্যাচাৰ নিজৰ পাঁচ গৰাকী স্বামী থকা স্বত্বেও ৰক্ষা কৰিব নোৱাৰিলে ইয়াতকৈও আৰু পৰিতাপৰ কথা কি হ'ব পাৰে। উপায়হীন দ্ৰৌপদীয়ে দেখিলে যে পাৰ্থিৱ কোনো সহায় তেওঁ নাপায় তেতিয়া তেওঁ কাতৰ স্বৰে পৰমেশ্বৰৰ নাম ল'বলৈ ধৰিলে আৰু নিজকে তেওঁৰ চৰণত অৰ্পণ কৰি প্ৰাৰ্থনা কৰিবলৈ ধৰিলে।" হে প্ৰভু, জগন্নাথ, চিৰকাল তোমাৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰিছো তোমাকে ভক্তি কৰিছো। আজি এই মহা বিপদৰ দিনত মোক ত্যাগ নকৰিবা প্ৰভু, তুমিয়েই মোৰ শেষ আশ্ৰয়। মোক ৰক্ষা কৰা।" এই বুলি কৈ তেওঁ মূৰ্চ্ছা গ'ল। দুৰাচাৰ দুঃশাসনে কিছু অচেতন হৈ পৰা দ্ৰৌপদীৰ ওপৰত জপিয়াই পৰি গাৰ কাপোৰবোৰ আজুৰি খুলিবলৈ ধৰিলে। এনেতে এক অলৌকিক ঘটনা ঘটিল। দুঃশাসনে যিমানেই দ্ৰৌপদীৰ গাৰ পৰা কাপোৰ খোলে সিমানেই নতুন নতুন কাপোৰ ওলাই দ্ৰৌপদীয়ে পৰিধান কৰি থাকিল। কাপোৰৰ দ'ম বান্ধিলে। দুঃশাসন ভাগৰি পৰি এসময়ত মজিয়াতে বহি দিবলৈ বাধ্য হ'ল। এনে অলৌকিক কাৰ্য্য দেখি সভাৰ সকলোৱে গাৰ কঁপনি উঠিল আৰু ঈশ্বৰৰ নাম ল'বলৈ ধৰিলে। সেইবাবে কোৱা হৈছে-

"যদা যদাহি ধৰ্মস্য গ্লানিৰ্ভৱতি ভাৰত।
অভ্যুত্থানমধৰ্মস্য তদাত্মানং সৃজাম্যহম্ ।।
পৰিত্ৰাণায় সাধুনাং বিনাশায় চ দুষ্কৃতাম্ ।
ধৰ্ম সংস্থাপনাৰ্থায় সম্ভৱামি যুগে যুগে।।"

যেতিয়াই পৃথিৱীত অধৰ্ম, অন্যায়, দুৰাচাৰ আৰু হিংসাৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ হয় আৰু নিৰীহৰ ওপৰত নিৰ্বিবাদে অত্যাচাৰ চলিবলৈ ধৰে তেতিয়াই এগৰাকী সাধু বা সৎ মহাপুৰুষৰ আবিৰ্ভাৱ হৈ অধৰ্মৰ বিনাশ কৰি দুৰাচাৰীক শাস্তিৰ বিধান কৰি ন্যায় প্ৰতিষ্ঠা কৰি সন্তক পালনৰ বাবে বা ধৰ্মৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰি পৃথিৱীত শান্তি প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহে। দ্ৰৌপদীৰ ক্ষেত্ৰতো কৃষ্ণই অন্যায়ৰ প্ৰতিবাদ কৰি, অধৰ্মৰ বিনাশ কৰি দ্ৰৌপদীক বিপদমুক্ত কৰি ধৰ্মৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে।

উপৰি উক্ত আলোচনাৰ পৰা দেখা যায় যে আজিৰ পৰা পাঁচ হেজাৰ বছৰ আগতে মহাভাৰতৰ এগৰাকী আটাইতকৈ শক্তিশালী নাৰী চৰিত্ৰ ৰূপে 'দ্ৰৌপদী' ক মহামুনি ব্যাসে গঢ়ি তুলিছিল। দ্ৰৌপদী চৰিত্ৰটি বিশ্লেষণ কৰিলে আমি কেবাটিও গুণ উপলব্ধ হোৱা দেখিবলৈ পাওঁ।

ভাৰতীয় পুৰাণ, উপপুৰাণ আদিত দ্ৰৌপদীক এগৰাকী প্ৰথম নাৰীবাদী সত্বা বুলি স্বীকাৰ কৰি লোৱা হয়; তেওঁৰ মাজত জ্ঞাত হোৱা নাৰী শক্তি, আত্মবিশ্বাস, দৃঢ়তা আৰু এগৰাকী গতিশীল নাৰী চৰিত্ৰৰ প্ৰতিভূ স্বৰূপে।

এগৰাকী নিৰ্ভীক নাৰী ৰূপে তেওঁ সদায় নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰিব বিচাৰিছিল। তেওঁ কেতিয়াও কাৰোকে ভয় নকৰিছিল আৰু নিজৰ মনত সৃষ্টি হোৱা ভাব বিনা দ্বিধাই প্ৰকাশ কৰিছিল আৰু নিজকে কেতিয়াও দোষী বুলি স্বীকাৰ কৰিবলৈ অমান্তি হৈছিল।

কৃষ্ণৰ লগত দ্ৰৌপদীৰ বন্ধুত্ব আছিল নিষ্কলুষ আৰু নিষ্পাপ। কৃষ্ণ আছিল দ্ৰৌপদীৰ পৰম মিত্ৰ আৰু সখা। সেই পৱিত্ৰ বন্ধুত্বৰ মৰ্য্যাদা কৃষ্ণই পুৰামাত্ৰাই ৰক্ষা কৰিছিল দ্ৰৌপদীক কুৰুসভাত বস্ত্ৰ দান কৰি লজ্জা নিবাৰণ কৰাৰ বাবে। এনে সহায়ৰ দ্বাৰা কৃষ্ণই এগৰাকী অসহায় নাৰীক সম্ভাব্য বিপদৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰাৰ উপৰিও তেওঁৰ পৱিত্ৰ বন্ধুত্বৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰিছিল।

দ্ৰৌপদী এগৰাকী সুৰুচি পূৰ্ণ, সুন্দৰী আৰু সৌন্দৰ্য্যবোধসম্পন্ন নাৰী আছিল। শৃংগাৰৰ সুন্দৰ আৰু ৰুচিপূৰ্ণ জ্ঞান থকা বাবে তেওঁ নিজকে সুন্দৰকৈ সজাই পৰাই ৰখাৰ উপৰিও বনবাসৰ কালত তেওঁ বিৰাট ৰজাৰ কন্যা সুদেষ্ণাৰ সৌন্দৰ্য্য পৰিচাৰিকা হিচাপে নিয়োজিত হৈছিল সেই বাবে তেওঁৰ আন এটা নাম আছিল সৈৰিন্ধ্ৰী।

দ্ৰৌপদী আছিল জ্ঞান অন্বেষণকাৰী এগৰাকী বিদুষী মহিলা। সেয়েহে তেওঁক যেতিয়া কুৰুসভাত মাতি পঠিওৱা হৈছিল তেওঁ এগৰাকী দাসী বা ভৃত্যৰ দৰে দুৰ্য্যোধনৰ আদেশ নামানি বৰং নিজৰ জ্ঞান আৰু সৎ সাহসেৰে অতি নিৰ্ভীক ভাবে তেওঁৰ যুক্তিবাদী মনেৰে সেই আদেশ অমান্য কৰিছিল আৰু নিজৰ মনত উদয় হোৱা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ বিচাৰি প্ৰতিকামীক ৰাজ সভালৈ ঘূৰাই পঠিয়াইছিল।

কুৰুসভাত অপমানিত হৈও তেওঁৰ নিজস্ব জ্ঞান বুদ্ধিৰ বাবে অলপো বিচলিত নহৈ অতি ধৈৰ্য্য আৰু সাহসেৰে সম্ভাব্য বিপদৰ পৰা উদ্ধাৰ পাবলৈ ভগৱানৰ ওচৰত তেওঁৰ পৰম বান্ধৱ সখা কৃষ্ণৰ চৰণত প্ৰাৰ্থনা কৰিছিল। ইয়াতে দ্ৰৌপদী যে এগৰাকী দৃঢ়মনা, বুদ্ধিমতী আৰু সাহসী নাৰী তাৰ পৰিচয় ফুটি উঠিছে।

দ্ৰৌপদী এগৰাকী ভাল আৰু দক্ষ সুপ্ৰশাসক আছিল। হস্তিনাপুৰ আৰু ইন্দ্ৰপ্ৰস্থত থকা কালত তেওঁ যুধিষ্ঠিৰৰ লগত ৰাজ্যৰ ভালৰ উদ্দেশ্যে বহুতো সৎ পৰামৰ্শ আগবঢ়াইছিল। কীচকৰ লগত তেওঁ তৰ্ক যুদ্ধত লিপ্ত হৈ তেওঁৰ উদ্ধাৰৰ নিমিত্তে পঞ্চপাণ্ডৱক উপযুক্ত সময়ৰ বিধান দিছিল।

দ্ৰৌপদী আছিল এগৰাকী উদাৰ, সহনশীল আদি মানৱীয় গুণেৰে সংপৃক্ত বহল হৃদয়ৰ নাৰী। তেওঁৰ দুৱাৰত সহায়ৰ বাবে অহা প্ৰতিগৰাকী ব্যক্তিকে তেওঁ অকুণ্ঠ চিত্তে সহায় কৰিছিল। কাকো কেতিয়াও বিমুখ নকৰিছিল। তেওঁ ধৃতৰাষ্ট্ৰক পিতৃৰ মৰ্য্যাদাৰে অতি শ্ৰদ্ধা, ভক্তি কৰিছিল, গান্ধাৰী আৰু কুন্তীকো যথেষ্ট সন্মান আৰু মাতৃৰ মৰ্যাদাৰে আৱৰি ৰাখিছিল আৰু সকলো কামতে সহায় কৰিছিল। তেওঁ নিজৰ পাঁচ পুত্ৰকো মাতৃস্নেহৰ মমতাৰে আকোঁৱালি ৰাখিছিল। তেওঁ প্ৰতিগৰাকী পতিৰ প্ৰতিও সমানে শ্ৰদ্ধা, ভক্তি আৰু দায়িত্ব

সুচাৰু ৰূপে পালন কৰিছিল।

দ্ৰৌপদীৰ গাত এনে অসংখ্য গুণ আছিল। যিবোৰ সাধাৰণ নাৰীৰ ক্ষেত্ৰত দেখা নাযায়। সেয়ে দ্ৰৌপদী আছিল এগৰাকী অসাধাৰণ নাৰী। সেই বাবে কোনো কোনোৱে তেওঁক 'কালী'ৰ এক অৱতাৰ বুলিও ক'ব খোজে। তেওঁ হিংসুক আৰু দুষ্কাৰ্য্যত লিপ্ত হোৱা সকলক উপযুক্ত শিক্ষা দিছিল।

যুৱতী কালত শিৱৰ আৰাধনা কৰোতে তেওঁ চৈধ্যটা গুণ সম্পন্ন এগৰাকী স্বামী বিচাৰিছিল। কিন্তু একেজন মানুহৰ গাত ইমান গুণৰ সম্ভৱ নহয় বাবে দ্ৰৌপদীয়ে চৈধ্যটা গুণ সম্পন্ন পঞ্চ পাণ্ডৱক পতি ৰূপে বৰণ কৰিব লগা হৈছিল। এই ক্ষেত্ৰত অৱশ্যে কুন্তীৰ আদেশৰ কথাও জড়িত হৈ আছে। যেতিয়া যি বস্তু পাইছিল পুতেকহঁতক ভগাই ল'বলৈ কুন্তীয়ে পৰামৰ্শ দিছিল। যদিও অৰ্জুনে ধনু বিদ্যাৰ দক্ষতাৰ ফলত দ্ৰৌপদীক লাভ কৰিছিল তথাপি মাতৃ কুন্তীৰ আদেশ মৰ্মে আটাইকেইটা ভাতৃয়ে দ্ৰৌপদীক পত্নী ৰূপে স্বীকাৰ কৰি লৈছিল। দ্ৰৌপদীয়ে কোনো প্ৰতিবাদ নকৰি কুন্তীৰ কথা মানি লৈছিল। এয়া দ্ৰৌপদীৰ চৰিত্ৰৰ এক মহানতা আৰু ত্যাগৰ এক বিৰল নিদৰ্শন।

আজিৰ পৰা পাঁচ হেজাৰ বছৰ আগতে আবিৰ্ভাৱ হোৱা এগৰাকী নাৰী, যি মহাভাৰতৰ নায়িকা, চক্ৰৱৰ্তী ৰজা যুধিষ্ঠিৰ আদি পঞ্চ পাণ্ডৱৰ পত্নী, ৰজা দ্ৰুপদৰ অতি মৰমিয়াল কন্যা হ'ল দ্ৰৌপদী; সেই দ্ৰৌপদীয়ে কুৰুসভাত গণ্য মান্য ব্যক্তি সকল আৰু তেওঁৰ পঞ্চপাণ্ডৱ পতিৰ সন্মুখতে লাঞ্চিত, অপমানিত হৈছিল, দুবাৰকৈ বনবাসলৈ যাবলগীয়া হৈছিল, ৰাণীৰ বিলাসিতাপূৰ্ণ জীৱন এৰি বনবাসৰ দৰে কষ্টকৰ জীৱন অতিবাহিত কৰিবলগীয়া হৈছিল। এয়া কিহৰ বাবে? ভাৰতবৰ্ষৰ পিতৃতান্ত্ৰিক ব্যৱস্থাৰ বাবে? নে সমাজৰ বিৰুদ্ধে যাব নোৱাৰি তাৰ প্ৰতিবাদ নকৰি নিজৰ মহানুভৱতাৰ পৰিচয় দি হাত সাৱটি বহি থাকি জ্ঞানীৰ পৰিচয় দিয়াৰ বাবে নে নাৰীৰ কোনো মাত মতাৰ অধিকাৰ নাই বাবে? সমাজে যি কয়, পুৰুষে যি কয় সেয়াই মানি লোৱাটোৱে নাৰীৰ বাবে ধৰ্ম নেকি? এনেকুৱা হাজাৰ প্ৰশ্ন মনত উদয় হয়। এই প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ কিন্তু নাই।

যুগে যুগে নাৰী এনেদৰে বিভিন্ন পৰিৱেশত বিভিন্ন পৰিস্থিতিত লাঞ্চিতা, অপমানিতা, ধৰ্ষিতা হৈছে। আজি একবিংশ শতিকাতো সেই ঘটনা ঘটিয়েই আছে। আজিও দ্ৰৌপদীৰ বস্ত্ৰহৰণ হৈয়েই আছে। সমাজ নিৰ্বিকাৰ হৈ বহিয়েই আছে। নানা আইন কানুনো হৈ আছে। কিন্তু ইয়াৰ কিবা প্ৰতিকাৰ আছে জানো? সেয়ে আজিৰ নাৰীসকল সচেতন হ'বৰ হ'ল। নিজেই নিজক সুৰক্ষা দিব লাগিব। দ্ৰৌপদীয়ে যেনেকৈ নিজেই নিজক সুৰক্ষা দিবলৈ তেওঁৰ বুদ্ধিক কামত লগাইছিল আৰু ভগৱানৰ আশীষ বিচাৰিছিল। সেয়ে নাৰী সকল শিক্ষিত হ'ব লাগিব। এতিয়াও নাৰী শিক্ষাৰ হাৰ বহুত কম। গ্ৰাম্য সমাজত এতিয়াও কিছুমান নাৰীয়ে নাৰী শিক্ষাৰ হেঙাৰ হৈ আছে। শিক্ষাৰ অবিহনে সমস্যা সমাধানৰ কোনো গত্যন্তৰ নাই। নাৰীয়ে যিমানেই নিজকে শিক্ষা আৰু জ্ঞানেৰে নিজক উপযুক্ত কৰি তুলিব পাৰিব সিমানেই নিজকে সুৰক্ষিত কৰি ৰাখিব পাৰিব। সমাজৰ বিষবাষ্পৰ চক্ৰবেহুৰ পৰা নিজক উদ্ধাৰ কৰিবলৈ হ'লে, সমাজৰ বৰ্বৰ কাৰ্য্যৰ পৰা নিজক বচাবলৈ হ'লে নাৰীয়ে নিজকে শাণত গঢ় দিব লাগিব। তীক্ষ্ণ মেধা আৰু অদম্য মনোবল গঢ়ি তুলিব লাগিব। সমাজৰ পৰা অন্ধ আৰু কুসংস্কাৰৰ প্ৰতিবাদ কৰিব লাগিব। এই বৈজ্ঞানিক মানসিকতাৰে নিজক আৰু সমাজক আগুৱাই নিবলৈ অনুপ্ৰেৰণা আৰু উৎসাহ নাৰীয়ে যোগাব লাগিব। কাৰণ নাৰীয়ে হ'ল সমাজৰ লাইখুটা। যুগে যুগে নাৰীয়ে সৃষ্টিকৰ্মত পুৰুষক অনুপ্ৰেৰণা যোগাই আহিছে আৰু যোগাই থাকিব লাগিব। নাৰী হ'ল ধৈৰ্য্যৰ প্ৰতীক। দ্ৰৌপদীৰ দৰে এগৰাকী সৎ নাৰীৰ গাত অসংখ্য গুণ থাকে। সেই সৎ গুণবোৰেৰে নাৰীয়ে নিজৰ সন্তান বা ঘৰখনক বা সমাজখনক শুদ্ধ পথৰ সন্ধান দিব পাৰে। এনে সমাজত কেতিয়াও দুষ্কৃতিৰ বীজ থাকিব নোৱাৰে। থাকিলেও নাৰীয়ে নিজৰশক্তিৰে দুস্কৃতিৰ বীজ উভালি সমাজত আৰু নিজকে এক সুস্থ বাতাবৰণ দিয়াৰ উপৰিও সুৰক্ষিত কৰি ৰাখিব পাৰিব। এনে পৰিৱেশ, এনে মানৱীয় শুভ বুদ্ধিৰ উদয় সকলোৰে হওঁক, সকলোৱে নৈতিক মূল্যবোধেৰে এখন সুন্দৰ সমাজৰ অংশীদাৰ হওঁক য'ত "দ্ৰৌপদীৰ" দৰে কোনো নাৰীয়ে লাঞ্চিতা আৰু অপমানিত হোৱা পৰিৱেশ নাথাকিব। সেই সময় হে পৰমেশ্বৰ শীঘ্ৰে ঘটোৱা, শীঘ্ৰে ঘটোৱা।

"Its very easy to blame a women in our patriarchal

society. She just fought for her dignity and whenever died, it was their deeds. If we had learnt to respect women since that era, may be there wouln't have been more,

Dushashans in our neighbourhood".

(Dr. U. Gupta)

সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী

১। বৰা, মহেন্দ্ৰ, মহাভাৰত (মহৰ্ষি বেদব্যাসৰ মহাভাৰত মৰ্মানুবাদ) প্ৰথম খণ্ড, ষ্টুডেন্টছ ষ্টোৰ, গুৱাহাটী - ২০০১

২। বৰপূজাৰী, তাৰানাথ; মহাভাৰতৰ ৰহঘৰা, লয়াৰ্ছ বুক ষ্টল, গুৱাহাটী - ১৯৮৮

৩। শইকীয়া, প্ৰদীপ; কথা মহাভাৰত (অনুবাদ), বনলতা, গুৱাহাটী, ২০০২

৪। ইন্টাৰনেট

'অন্তৰীপ'ৰ মেনকা - অন্য এক প্ৰতিবাদ

ড° ৰূপাঞ্জলী দেৱী
সহযোগী অধ্যাপিকা, শিক্ষা বিভাগ
বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়

নাৰী মনৰ প্ৰতিবাদী সত্তাৰ প্ৰকাশক গভীৰ সন্মানবোধেৰে গ্ৰহণৰ মানসিকতা উচ্চ পৰ্যায়ৰ চেতনাবোধৰ পৰিচায়ক। নাৰীৰ প্ৰতিবাদী সত্তাৰ প্ৰতি সন্মানসূচক মনোভাৱ গঠনৰ বাবে, সামাজিক চেতনাবোধ জাগৰণৰ বাবে অহোপুৰুষাৰ্থ কৰাৰ এক উজ্বল আদৰ্শ সুসাহিত্যিক, সমাজ শিক্ষক ড° ভবেন্দ্ৰনাথ শইকীয়া দেৱ। বহুমাত্ৰিক প্ৰতিভাৰ অধিকাৰী এই কৰ্মযোগী গৰাকীৰ ৰত্নময় সৃষ্টি ভাণ্ডাৰৰ এক উজ্বল কৃতি তেওঁৰ অন্তৰীপ উপন্যাস। প্ৰথমে খণ্ড খণ্ড কৈ প্ৰান্তিকৰ পাতত আৰু পিচত এল.বি.এচ পাব্লিকেচনছৰ পৰা প্ৰকাশ হৈ ওলোৱা এখনি মননশীল সামাজিক উপন্যাস 'অন্তৰীপ'। মানৱ মনস্তত্বৰ ভাস্কৰ ড° ভবেন্দ্ৰনাথ শইকীয়া দেৱৰ অন্তৰীপ এখনি অনুপম উপন্যাস। মানৱীয় অনুভূতিৰ সূক্ষ্ম পৰ্য্যবেক্ষণৰ সাৱলীল উপস্থাপন আৰু সজীৱ বৰ্ণনাৰে অনুভৱক আন্দোলিত কৰি তুলিব পৰা বিৰল গুণেৰে সমৃদ্ধ উপন্যাস এইখনি। ব্যক্তিগত অনুভৱৰ বৰ্ণনাক সামাজিক জীৱনৰ মননৰ গভীৰতালৈ প্ৰসাৰিত কৰি দিব পৰা বিৰল প্ৰতিভাৰ অধিকাৰী শইকীয়া দেৱৰ অন্তৰীপ উপন্যাসখনিৰ কেন্দ্ৰীয় চৰিত্ৰ মেনকা।

পুৰুষ শাসিত সমাজ এখনত, নাৰী এগৰাকীৰ মনোজগতৰ সূক্ষ্ম অনুভূতিসমূহৰ বাস্তৱ চিত্ৰায়ন, পৰিৱেশ বৰ্ণনাৰে অপূৰ্ব এখনি উপন্যাস 'অন্তৰীপ'। অসাধাৰণ পৰ্য্যবেক্ষণ ক্ষমতাৰ যোগেদি, খুটি-নাটি বৰ্ণনাৰ মাজেদি পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰি মানৱ প্ৰকৃতিৰ অনুভৱৰ সততাক পৰিত্ৰস্থানত থাপিত কৰা

সমাজ শিক্ষক গৰাকীৰ প্ৰতি গভীৰ শ্ৰদ্ধাৰে তেওঁৰ 'অন্তৰীপ' উপন্যাসৰ এটি বলিষ্ঠ নাৰী চৰিত্ৰ মেনকাৰ প্ৰতিবাদী সত্তাৰ বিষয়ে অনুভৱ প্ৰকাশৰ প্ৰয়াস এই লেখনি। নাৰীৰ প্ৰতিবাদী সত্বাৰ প্ৰতি গভীৰ সন্মানবোধৰ প্ৰকাশ 'অন্তৰীপ' উপন্যাসৰ এটি বিশেষ আকৰ্ষণীয় দিশ। 'মেনকা- চৰিত্ৰটি উপন্যাসখনিৰ মূল চৰিত্ৰ। এটি নীৰৱ কিন্তু অতি শক্তিশালী প্ৰতিবাদী সত্বাৰ উপস্থিতি মেনকাৰ চৰিত্ৰত।

মহীকান্ত গাঁওৰ আধ্যৱন্ত, চৌখিন, প্ৰতিপত্তিশালী হ'বলৈ সকলো সম্বল থকা আত্মগৰ্বী এজন লোক। যিয়ে 'ধানকল'ক 'ধনকল' বুলি কৈ গৌৰৱ কৰি মানসিক সন্তুষ্টি প্ৰকাশ কৰে। বৃটিছৰ শাসনৰ অধীনৰ অসমৰ এখনি সহজ সৰল গাঁৱৰ পৰিৱেশ। পিৰিকা ফুলেৰে বনোৱা গোন্ধতেল, আঁতৰ সানি ঘোৰাবাগীত উঠি ফুলগুৰিৰ মলা ধঁপাতেৰে সেলেঙী লগাই তামোল খাই তাৰ 'ধনকল' লৈ যায় মহীকান্ত।

চুবুৰীৰ মানুহৰ মনত দেবী, শাহু-শহুৰৰ বাবে লক্ষী ধৰ্মভীৰু পৰিশীলিত পৰিয়ালৰ পাঠশালা পাছ সুস্বাস্থ্যৱতী মেনকা। চাৰিটা সন্তানৰ মাক মেনকাৰ অস্তিত্বক, নাৰী সত্বাক চৰম অপমান কৰি বিয়াৰ এঘাৰ বছৰৰ পাছত আকৌ এবাৰ পাটৰ সাজ পিন্ধি, হাতীত উঠি ঢোলে ডোগৰে ঘৰখনৰ পদূলিয়েদি দৰা সাজি ওলাই গ'ল মহীকান্ত।

মেনকাই অন্তৰৰ গভীৰতম প্ৰদেশলৈ কুৰুকি কুৰুকি সোমাই গৈ প্ৰশ্ন কৰিলে- নিজকে! কিয়? কিয় এনে হ'ল? তাইৰ কি দোষ হ'ল?? নিজকে উদঙাই দিয়াৰ কাৰণে মেনকা উদং হৈ গ'ল নেকি? এসাগৰ প্ৰশ্নৰে বিব্ৰত, ক্ষোভিত, অসহায় মেনকা? বহুধৰণে ভাবিও মেনকাই নিজৰ কোনো দোষ বা অৱহেলা বিচাৰি উলিয়াব নোৱাৰিলে। ক্ষোভৰ বহ্নিয়ে লাহে লাহে প্ৰতিবাদৰ বহ্নিলৈ পৰিৱৰ্তিত হ'বলৈ ধৰিলে মেনকাৰ হৃদয়ৰ গভীৰত।

তীব্ৰ অভিমানী মেনকাৰ নীৰৱ প্ৰতিবাদৰ ভাষাই গুৰু গেল্লাসাই নমনা, কাকো পৰোৱা নকৰা মহীকান্তক জোকাৰি পেলালে। স্বগতোক্তিৰে

মেনকা-মহীকান্তৰ অকলশৰীয়া, নিজস্ব সময়ত মহীকান্তই নিজৰ আচৰণৰ কাৰণ ব্যাখ্যা কৰিবলৈ বিচৰা নিষ্ফল প্ৰয়াসৰ সজীৱ চিত্ৰণ উপন্যাসখনিত।

মেনকাই নতুন ছোৱালী 'কিৰণ'ক দ্বিতীয় পত্নী হৈ অহাৰ বাবে তাইৰ মন আছিল নে নাই পৰম সততাৰে আৰু নাৰীৰ স্বত:স্ফূৰ্ত্ত প্ৰতিবাদী সত্বাৰ অধিকাৰেৰে জানিব বিচাৰিলে। অন্তৰৰ সকলো সৰলতাৰে বাপেক-মাকে 'কপালৰ লিখা' বুলি মানি ল'বলৈ বুজোৱা পৰিস্থিতিৰ প্ৰতিফলন 'কিৰণ'ৰ চকুৱে মুখে হোৱা প্ৰকাশক মেনকাই অন্তৰেৰে সহিলে। যুক্তিবাদী মেনকাৰ মনে নাৰীসত্বাৰ এই অপমানৰ দোষীক চিনাক্ত কৰি উলিওৱাৰ, মানসিক দণ্ড চলিবলৈ দিলে। অন্তৰৰ প্ৰতিবাদৰ বহ্নিৰ উত্তাপ বাঢ়িবলৈ দিলে। ইজনীৰ সন্মুখত সিজনী আছে কাৰণহে চকুৰ পৰা পানী ওলাবলৈ নিদিয়া মানসিক দহনৰ পৰিৱেশত দুগৰাকী অসহায় নাৰীৰ মানসিক স্থিতিৰ বৰ্ণনাই অনুভৱী পাঠকক বিষাদিত, ক্ষোভিত কৰি তোলে সম্বন্ধবোৰৰ বিষয়ে নতুন ধৰণেৰে ভাবিবলৈ অভিৰোচিত কৰে।

সুৰৰ মাজেদি উত্তপ্ত বিজুলী পাৰ হৈ যোৱা খণ্ডৰ ঘৰখনৰ মানুহবোৰৰ মানসিক স্থিতিৰ চিত্ৰখনে উপন্যাসখনিত ব্যক্তিৰ অসংস্কৃত আচৰণে সৃষ্টি কৰা মানসিক বেমেজালিৰ কুফল আৰু যন্ত্ৰণাৰ ছবিখন স্পষ্ট কৰি দিয়ে। উপন্যাসখনিৰ সামাজিক দায়বদ্ধতাৰ দিশটোক আকৰ্ষণীয় ৰূপত তুলি ধৰে।

তীব্ৰ মানসিক দহনত ভোগা মেনকাই দহন মুক্তিৰ উপায় ৰূপে নিজৰ প্ৰতিবাদী সত্বাটোক সন্মান কৰিবলৈ যুক্তি বিচাৰি ল'লে।

সহজে মনৰ কথা নক পঢ়া-শুনাত চোকা ডাঙৰ পুতেক ইন্দ্ৰপ্ৰভ দেওৰেক ভদ্ৰকান্তই মনৰ কথা প্ৰ্প্ৰত গাঁৱৰ ডেকা মদন চোৰ১ ডক্ম। মনৰ ভাজ নোহোৱা সহজ সৰল ডেকা মদন চোৰ। চোৰ কৰি ধৰা পৰিলে 'চোৰ কৰিছো' বুলি কোৱা মদন চোৰ১ চৰিত্ৰটি মেনকা নামৰ প্ৰতিবাদ্ৰ সত্বাটোৰ প্ৰতিবাদৰ আহিলা হৈ পৰিল উপন্যাসখনিত। মেনকাৰ প্ৰতিবাদী সত্বাটোৰ অনুভৱৰ বাঙ্ময় প্ৰকাশৰ অপূৰ্ব ছবি এখন '... আৰু চিন্তা কৰি লাভ নাই। কালি ৰাতি এজনী

মানুহ মৰিল, তাইৰ আৰু কেতিয়াও আগৰ ৰূপত জন্ম নহয়। এজনী মানুহৰ জন্ম হ'ল- তাই আৰু কেতিয়াও নমৰে।'

কিৰণৰ অনুপস্থিতিত মেনকাৰ কোঠালৈ স্বামীৰ অধিকাৰেৰে সাহসেৰে আগবাঢ়ি অহা মহীকান্তৰ দুৰ্বাৰ-দুৰ্বিনীত আচৰণৰ প্ৰতি তাইৰ প্ৰতিবাদী মনটোৰ তীব্ৰতাৰ প্ৰকাশ- '....নুচুব। কেতিয়াও নুচুব। মৰিবৰ সময়ত মুখত পানী দিবলৈও আপুনি মোক নুচুব। মই আজিয়েই একেবাৰে কৈ দিছো।' মেনকাৰ এই স্পষ্ট প্ৰকাশ এগৰাকী আত্মঅভিমানী নাৰীৰ অন্তজৰ্ক্ষাতৰ আঘাতৰ, দহনৰ তীব্ৰতাৰ অনুভৱ পাঠকৰ মনঝ বিয়পাই দিয়ে। এগৰাকী নাৰীৰ দেহ মনৰ সকলো পৱিত্ৰতাক অসন্মান কৰা আৰু গভীৰ বিশ্বাস ভঙ্গৰ বেদনাৰ তুব্ৰ জ্বালাক অনুভৱী পাঠক মাত্ৰেই অনুভৱ কৰিব পাৰে।

প্ৰতিবাদী সত্বাৰ তীব্ৰ তাড়নাত মেনকাই নতুন কথা ভাবিলে। প্ৰথমবাৰ মহীকান্তক নজনাৱাকৈ ঘোৰাবাগী মতাই ককায়েক ৰত্নকান্তৰ ঘৰলৈ কেইদিনমানৰ বাবে থাকিবলৈ যোৱা শাহুয়েক-শহুৰেক১ খবৰ কৰিবলৈ ওলাই গ'ল। সুস্থিৰতাৰ দায়িত্ব মেনকাই নিজৰ কৰি ল'লে। সকলো প্ৰতিবাদৰ মাধ্যম কৰি তুলিলে নিজকে। উদাহৰণ স্বৰূপে মহীকান্তৰ উদ্ধতালি১ অসংস্কৃত আচৰণক প্ৰতিবাদ কৰিবলৈ মদন চোৰে মহীকান্তৰ 'ধনবিত' চুৰ কৰিব বিচাৰিছিল, ইন্দ্ৰই মদন চোৰক সহায় কৰিবলৈ বিচাৰিছিল, দেওৰেক ভদ্ৰকান্তই মেনকাক মহীকান্তৰ অভব্য আচৰণ প্ৰতিহত কৰিবলৈ স্বাভাৱিক সততাৰে আগুৱাই আম্মি/ভ্ৰ জন্ম শাহুৱেক-শহুৰেকে ঘৰখনৰ পৰা আঁতৰি থাকিবলৈ ভাল পোৱা হৈছিল- এই সকলোবোৰে মেনকাৰ অন্তৰ দহি নিছিল। এই দহন মুক্তিৰ পথৰ সন্ধানত মেনকাৰ ক্ষত-বিক্ষত মনে নাৰী মনৰ প্ৰতিবাদী সত্বাটোক ক্ৰমান্বয়ে দৃঢ় কৰি তুলিছিল। যি দৃঢ়তাই মেনকাৰ নাৰীসত্বাক প্ৰতিপক্ষ (মহীকান্ত)ৰ আটাইতকৈ দুৰ্বল স্থান আঘাত কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত লোৱাৰ সাহস দিছিল। বিশ্বাস ভঙ্গৰ আঘাতৰ তীব্ৰ জ্বালা সমানে সমানে দিয়াৰ ঔচিত্যৰ যুক্তি বিচাৰি পাইছিল। উপন্যাসখনৰ এঠাইত প্ৰাপ্তবয়স্ক, শিক্ষিত ডেকা পুতেকক দৃপ্ততাৰে মেনকাই কৈছে- '.... সমানে সমানে। শাস্তিও সমানে সমানে, কষ্টও সমানে সমানে।'

মেনকাৰ প্ৰতিবাদী সত্বাৰ বলিষ্ঠ প্ৰকাশ '....তাই পোন হৈ বহিল, আৰু ইন্দ্ৰৰ চকুলৈ চাই ক'লে, 'তইতো নিজেই দেখিলি, মই তইঁত কাৰো ওচৰত সৰু নহ'লোঁ। তোক আগতেও কৈছোঁ, আকৌ কৈছোঁ- মোক কথাবোৰ পাহৰিবলৈ নকবি। মই একো নাপাহৰেঙ্খ্ৰ, কেতিয়াও নাপাহৰেঙ্খ্ৰ। ... সমানে সমানে। সমানে সমানে থাকি সুখ পালেঙ্খ্ৰ পালেঙ্খ্ৰ, নাপালেঙ্খ্ৰ নাই। মই নিজে সৰু হৈ কাকো সুখ দিব নোৱাৰেঙ্গা।

নিজৰ চৰম প্ৰতিবাদী আচৰণৰ যুক্তি যুক্ততা প্ৰতিপন্ন কৰাৰ সাহস দেখুৱাই মেনকাৰ চৰিত্ৰই কয়- 'সীতা হ'বলৈ হ'লে ৰামো থাকিব লাগিব।'

মেনকা চৰিত্ৰৰ প্ৰতিবাদী সত্বাৰ সুগভীৰ প্ৰভাৱ সমগ্ৰ উপন্যাসখন মূল উপজীৱ্য। মেনকাৰ প্ৰতিবাদৰ গতি মেনকাৰ জীৱনতে সীমিত হৈ ৰোৱা নাই। এই প্ৰতিবাদৰ গতিয়ে নাৰী মনৰ স্বাভাৱিক অনুভৱৰ সততাক সন্মান জনাই একেই দুখৰ সমভাগী 'কলিকতাৰ বঙালী পৰিয়ালৰ উচ্চ শিক্ষিতা ছোৱালী 'চিত্ৰা'ৰ কষ্টৰ অনুভৱকো সাঙুৰি লৈছে। সুদূৰ কলিকতাৰ সম্পূৰ্ণ পৃথক পৰিৱেশৰ, 'চিত্ৰা'ৰ মনোজম্ম্ৰ১ দহনৰ যন্ত্ৰণাকো সাঙুৰি লৈছে সহম্মৰ্মতাৰ অনুভৱক সততাৰে প্ৰকাশিছে। সেয়েহে উচ্চ শিক্ষিত পুত্ৰক অসমৰ গাঁৱৰ সৰল সহজ পৰিৱেশৰ স্বাধীন্মচত্নয়া, আত্মসন্মানী নাৰী মেনকাই কয়- '... তাই যদি মন কৰে, তেনেহ'লে, তই তাইক বিয়া কৰাবি? ... তাই কষ্ট পাইছে। কেনেকুৱা কষ্ট পাইছে, সেইটো মই বুজোঁ। মোৰ হৈ তই তাইক এইটো সহায় কৰিলে মই বহুত দুখ পাহৰি যাম। তাইক সহায় কৰিলে মোক সহায় কৰা বুলি ভাবিবি। তোৰ পৰা মই আৰু একো নিবিচাৰোঁ।' সীমাৰ পৰিধিক নেওচিব পৰা নাৰী সত্বা 'মেনকা'ৰ প্ৰতিবাদী কণ্ঠই নিজৰ দায়িত্বক সম্পূৰ্ণকৈ বহন কৰাৰ সিদ্ধান্তৰ কথা জনাই পুতেকৰ জৰিয়তে সামাজিক বাৰ্তা বহন কৰি নিয়াৰ প্ৰতীক ৰূপে কৈছিল '.... তই মোৰ কথা ৰাখিবি বুলি যিদিনা খবৰটো পাম, সেইদিনা মই দেউতাৰৰ ওচৰলৈ যাম। বুজাম, ইন্দ্ৰই এটা ভাল কাম কৰিব।' কলিকতাৰ প্ৰিয়তোষ বাবুৰ মতে দেৱতা-দেউতা। বৰ মধুৰ শব্দ। ইন্দ্ৰই কলিকতাৰ পৰা লিখি চিঠিত সম্বোধন লিখে। 'পূজনীয় দেয়াশ্ৰতা'। দায়িত্বশীল পুত্ৰৰূপে 'ইন্দ্ৰ'ৰ

'দেউতা'কক চোৱা-চিতা দায়িত্বৰ চিন্তাক আশ্বস্ত কৰি দিয়ে মাতৃ মেনকাই। স্বামীৰ প্ৰতি, সন্তানৰ পিতৃৰ দায়িত্ব প্ৰতিবাদী নাৰী মেনকাৰ চৰিত্ৰই কোনো দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্যক অৱহেলা কৰা নাই। আনিক নিজৰ স্বাভিমানৰ প্ৰতিও। মদনে এখনি সৰু, সুন্দৰ সংসাৰৰ গৰাকী, ধানকলৰ কাম-কাজ নিয়ম মতে চলিছে, মেনকাৰ সৰু বাপু-ভদ্ৰকান্তৰ সংসাৰ সুখেৰে চলি আছে; ল'ৰা-ছোৱালী কেইটি লাহে লাহে বুজা হৈ কিৰণ মেনকাৰ পৰম মমতাৰ আৱৰণৰ তত্বাৱধানত আহিছে, সকলোতে মেনকাৰ সচেতন, মৰমী হাতৰ পৰশ।

প্ৰতিবাদী সত্বা মেনকাৰ গতিশীলতাৰ প্ৰকাশৰ মাধ্যম বৰপুতেক ইন্দ্ৰই উচ্চ শিক্ষা আৰু জীৱন প্ৰৱাহৰ গতিক সাৱটি বিদেশলৈ যাত্ৰা কৰিলে; অনুভৱৰ সততাক, সম্বন্ধৰ পৱিত্ৰতাক সন্মান কৰি ৰত্নগৰ্ভ বিশাল জীৱন সমুদ্ৰত সাঁতুৰিবলৈ।

০০০

পশ্চিম অসমৰ কৃষিজীৱী সমাজৰ লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসত নাৰীশিক্ষা ঃ এটি অধ্যয়ন

ধীৰেন শৰ্মা
সহযোগী অধ্যাপক, ভূগোল বিজ্ঞান বিভাগ
অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়

সংক্ষিপ্তসাৰ ঃ

লোকাচাৰ হ'ল সৃষ্টি আকাংক্ষা পিয়াসী মানুহৰ এক ৰীতিগত পৰম্পৰা। প্ৰাচীন লোকচিন্তা এই পৰম্পৰাৰ উৎস। পৰম্পৰাগত ৰীতি-নীতিবোৰ দূৰ অতীতত মূলতঃ অদৃষ্টবাদী লোকবিশ্বাসৰ আধাৰত গঢ় লৈ উঠিছিল। সেয়েহে সংগ্ৰামী মানুহৰ কৰ্মময় জীৱনৰ সৈতে ইবোৰৰ এক অবিচ্ছেদ্য সম্পৰ্ক আছে। আমাৰ প্ৰাত্যহিক ব্যস্ততাৰ মাজত তথা, নিশ্চিত-অনিশ্চিত অবিৰত কৰ্ম প্ৰবাহত পৰম্পৰাগত লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাস সমূহৰ প্ৰভাৱ এনেদৰে সমাহিত হৈ আছে যে অনেক সময়ত পৰিস্থিতিয়ে বিচাৰিলেও আমি ইবোৰৰ অদৃশ্য বেষ্টনীৰ পৰা মুক্ত হ'ব নোৱাৰো বা কেতিয়াবা আমি নিজেও মুক্ত হ'ব নোখোজো। আমাৰ সংঘবদ্ধ জীৱনৰ বাবে লোকাচাৰ সেয়েহে এনে এক অনবদ্য উপাদান, যাৰ সৈতে আমাৰ কৰ্ম, শিক্ষা, সংস্কৃতি তথা লোকজীৱনৰ সমস্ত ব্যস্ততা প্ৰত্যক্ষ বা পৰোক্ষভাৱে জড়িত হৈ থাকে। গ্ৰাম্য জীৱনৰ অন্যান্য ব্যৱস্থাৱলীৰ লগতে সমাজৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয় "নাৰী শিক্ষা"ৰ সৈতেও প্ৰচলিত পৰম্পৰাগত লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাস সমূহৰ এক আন্তঃপ্ৰবাহী সম্পৰ্ক আছে।

এই গৱেষণাধৰ্মী অধ্যয়নত, পশ্চিম অসমৰ জীৱন প্ৰবাহত মূলতঃ কৃষক সমাজত প্ৰচলিত লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসৰাজিৰ সৈতে প্ৰাসংগিক অঞ্চলৰ নাৰী সমাজৰ নৈতিক শিক্ষাৰ ব্যৱস্থাটো কিদৰে সম্পৃক্ত হৈ আছে সেই বিষয়ে ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ সহায়ত সংগ্ৰহ কৰা তথ্যৰ আধাৰত এক লোকসাংস্কৃতিক-শৈক্ষিক বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱাৰ চেষ্টা কৰা হৈছে। বিশ্লেষণৰ অন্তত দেখা গৈছে যে অঞ্চলটোৰ নাৰী শিক্ষাৰ ওপৰত, প্ৰচলিত পৰম্পৰাগত লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাস সমূহৰ এক দমনীয় প্ৰভাৱ আছে।

আধাৰ শব্দমালা ঃ

লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাস, নাৰীশিক্ষা, পশ্চিম অসম, গোৱালপাৰা।

উপক্ৰমণিকা ঃ

বিভিন্ন নৃগোষ্ঠীৰ আবাসভূমি পশ্চিম অসমৰ লোক সমাজত অনেক লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলন আছে। এই লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসবোৰৰ লগতে অঞ্চলটোত অতীজৰ পৰা চলি অহা বিভিন্ন পৰম্পৰাগত উৎসৱ-অনুষ্ঠান, শিল্প-কলা, যোজনা-পটন্তৰ, প্ৰবাদ-প্ৰবচন, দিষ্টান-সাঁথৰ, লোকচিকিৎসা, খেলধেমালি, নৃত্যগীত, লোক ভাষা-সাহিত্য আদিয়ে ইয়াৰ অধিবাসী সকলক স্বকীয় সাংস্কৃতিক পৰিচয় প্ৰদান কৰিছে। পশ্চিম অসম আজিৰ পাঁচখন জিলা ক্ৰমে গোৱালপাৰা, ধুবুৰী, বঙাইগাঁও, কোক্ৰাঝাৰ আৰু চিৰাঙৰ সমষ্টি। এই পাঁচখন জিলা পূৰ্বতে এককভাৱে গোৱালপাৰা জিলা হিচাপে পৰিচিত আছিল। প্ৰশাসনৰ সুবিধাৰ বাবে বা অন্যান্য কাৰণত পুৰণি গোৱালপাৰা জিলাখন উপৰোক্ত পাঁচখন জিলাত বিভক্ত হয়। সুকীয়া সুকীয়া নামেৰে পৰিচিত হ'লেও বা সুকীয়া প্ৰশাসন গোটৰ অধীন হ'লেও সেয়েহে এইকেইখন জিলাত প্ৰচলিত লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসৰাজিক সমূহীয়াকৈ গোৱালপৰীয়া লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাস নামেৰে জনা যায়।

বিভিন্ন পুৰণি গ্ৰন্থত অতীজত ৰত্নপীঠ নামে পৰিচিত এই অবিভক্ত গোৱালপাৰা জিলা অঞ্চলৰ অধিবাসীসকলৰ বুজন অংশৰ মুল জীৱিকা কৃষি। সৰল কৃষক সমাজৰ প্ৰায় প্ৰতিটো পৰিয়ালতে অনেক কৃষিকেন্দ্ৰিক লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসৰ চলতি আছে। দৈনন্দিন জীৱন যাত্ৰাৰ অধিকাংশ জুৰি বৰ্তি থকা লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসবোৰৰ মাজত ঘাইকৈ চহা জীৱনৰ সৰল নৈতিকতা আৰু ঐতিহ্য চিন্তাৰ ভাৱনা সমাহিত হৈ আছে। ঘৰ-গৃহস্থী, খেতি-বাতি, উৎসৱ-পাৰ্বন তথা বিভিন্ন সংস্কাৰমূলক কাম-কাজৰ সৈতে অংগাংগীভাৱে জড়িত হৈ থকা এই লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসবোৰত দৈৱ-প্ৰশস্তি, প্ৰকৃতি-বন্দনা তথা জীৱ-জগতৰ কল্যাণ ভাৱনা আদি বিচিত্ৰ চিন্তনৰ প্ৰকাশ ঘটা দেখা যায়। মুঠতে অঞ্চলটোৰ অধিবাসীসকলৰ জীৱনত এই লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসবোৰৰ প্ৰভাৱ কোনেও নুই কৰিব নোৱাৰে।

লোকজীৱনৰ অন্যান্য বিষয়বস্তুৰ লগতে নাৰীৰ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰতো পৰম্পৰাগত লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসে প্ৰভাৱ পেলোৱা দেখা যায়। গোৱালপৰীয়া ফঁকৰা-যোজনা, প্ৰবাদ-পটন্তৰ আদিত নাৰীৰ নৈতিক আৰু বৌদ্ধিক শিক্ষাৰ অনেক অমৃত বাণী নিহিত হৈ আছে। এই বাণীৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত হৈয়েই সৰল গ্ৰাম্য জীৱনৰ নাৰী সমাজ সবল নৈতিক আৰু বৌদ্ধিক শক্তিৰ অধিকাৰী হৈছে। ইয়াৰ বিপৰীতে কেতিয়াবা আকৌ এনেকুৱা হোৱাও দেখা যায় যে, কোনো কোনো লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসে যেন নাৰীক অবদমিত হৈ থকাত সহায় কৰে। যি ভাৰতীয় দৰ্শনত নাৰীক দেৱীতুল্য বুলি কোৱা হৈছে, সেই ভাৰতীয় সমাজ ব্যৱস্থাত প্ৰচলিত একাংশ লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসে হয়তো নাৰীক অবহেলিত হোৱাত সহায় কৰিছে। এনেদৰে গোৱালপৰীয়া লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাস আৰু নাৰী শিক্ষাৰ মাজত থকা যোগসূত্ৰৰ সৰল বিশ্লেষণ এটি ইয়াত দাঙি ধৰাৰ চেষ্টা কৰা হৈছে।

অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য ঃ

এই অধ্যয়নৰ মূল উদ্দেশ্য হ'ল -

১। গোৱালপৰীয়া বা পশ্চিম অসমৰ সমাজ জীৱনত প্ৰচলিত নাৰীৰ শিক্ষা আৰু নৈতিক চৰিত্ৰ সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা।

২। অঞ্চলটোত প্ৰচলিত লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসৰ সৈতে নাৰী শিক্ষাৰ যোগসূত্ৰৰ চৰিত্ৰ অন্বেষণ আৰু বিশ্লেষণ কৰা।

অধ্যয়নৰ পদ্ধতি ঃ

এই অধ্যয়নৰ বাবে প্ৰত্যক্ষ তথ্য অনুসন্ধান পদ্ধতিৰ সহায় লোৱা হৈছে। ক্ষেত্ৰ জৰীপৰ জৰিয়তে প্ৰাথমিক তথ্য সংগ্ৰহ কৰাৰ লগতে প্ৰসংগ পুথি, গৱেষণা পত্ৰিকা, প্ৰবন্ধ আদিত প্ৰকাশিত তথ্যও ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। প্ৰাথমিক তথ্যৰাজি সংগ্ৰহৰ বেলিকা প্ৰতিচয়ন পদ্ধতিৰে অধ্যয়নক্ষেত্ৰৰ মুঠ ১০ খন গাঁৱৰ ১০০ টা কৃষিজীৱি পৰিয়ালক নিৰ্বাচন কৰা হৈছে। প্ৰাসংগিক গাঁও সমূহৰ বয়োজ্যেষ্ঠ তথা অভিজ্ঞ ব্যক্তিৰ অভিমতকো গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। বিভিন্ন উপায়ে সংগৃহীত তথ্যসমূহ অধ্যয়নৰ উপযোগীকৈ সজাই লৈ প্ৰস্তাৱিত বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱা হৈছে।

অধ্যয়ন আৰু বিশ্লেষণ ঃ

পশ্চিম অসমৰ লোকসমাজত নাৰীসকলক কেন্দ্ৰ কৰি অলেখ লোকবিশ্বাস-লোকৰীতি অতীজৰ পৰা চলি আহিছে। নাৰীৰ জন্ম, কন্যাকাল, কৈশোৰ, যৌৱন, বিবাহ, চালচলন, শৰীৰৰ গঠন, চৰিত্ৰ-বিন্যাস, প্ৰতিভা আদি বিভিন্ন বিষয়ক এই লোকাচাৰ, প্ৰবাদ, যোজনা, ৰীতি-নীতি সমূহৰ মাজত নাৰীৰ মহত্ব উজ্জ্বলি উঠিছে। প্ৰাথমিক ভাৱে এই মহত্বৰ মূল্য হ'ল মাতৃ -

"মাটি গুণে ভিটি
মাও গুণে বেটী"

অৰ্থাৎ ভাল মাটিৰে বন্ধা ভেটি গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে উপযোগী। সেইদৰে মাক ভাল হ'লেহে জীয়েক ভাল হ'ব পাৰে। সৰুৰে পৰাই মাকে কন্যা শিশুক পদে পদে নীতিশিক্ষাৰ পাঠ দিয়ে। "ইটো কৰিব নেপায়, সিটো কৰিব নেপায়', 'এনেকুৱা নকৰিবা, মানুহে বেয়া বুলিব', 'ছোৱালী মানুহৰ ব্যৱহাৰ এনেকুৱা হ'ব লাগে ....' 'ছোৱালী হৈ এনে কাম কেতিয়াও নকৰিবা', 'এনে কাম কুলক্ষণীৰ লক্ষণ' ..... আদি অলেখ উপদেশ বাণীৰে বয়োজ্যেষ্ঠা মহিলাসকলে, ঘাইকৈ মাকে ধীৰে ধীৰে তেওঁৰ কন্যাৰ মাজত এগৰাকী সৰ্বগুণসম্পন্না নাৰী গঢ়ি তোলাৰ চেষ্টা কৰে। ইলেকট্ৰনিক সুবিধা সৰ্বস্ব চহৰীয়া জীৱনত এইবোৰ নাই। গাঁৱত, বিশেষকৈ নব্য পৰিবৰ্তনৰ বতাহে ঢুকি নোপোৱা গ্ৰাম্য সমাজৰ সৰল অধিবাসী সকলৰ মাজত ডাঙৰ হোৱা সন্তানে এনেদৰে জীৱনৰ পাঠ গ্ৰহন কৰে। এনে লোকাচাৰ যিহেতু সৰল গঞাৰ মাজতহে বৰ্তি থাকে, গতিকে এই অধ্যয়নৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় প্ৰাসংগিক তথ্যৰ সন্ধানত পশ্চিম অসমৰ অৰ্থাৎ অবিভক্ত গোৱালপাৰা জিলাৰ ভিতৰুৱা গাঁৱকহে প্ৰতিচয়নৰ সময়ত অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া হৈছে। গাঁও সমূহৰ নিৰ্বাচিত পৰিয়ালবোৰৰ পৰা, পৰাপক্ষত পৰিয়ালৰ দায়িত্বশীল মহিলাৰ পৰা স্ত্ৰী-আচাৰ যুক্ত অন্যান্য লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসৰ লগতে নাৰী শিক্ষা সম্পৰ্কে তেওঁলোকৰ অভিমত জানিব খোজা হৈছিল। অকপটভাৱে দিয়া তেওঁলোকৰ উত্তৰবোৰত প্ৰকাশ পাইছিল যে আনুষ্ঠানিক নাৰীশিক্ষাত তেওঁলোকৰ বিশ্বাস কম। তাৰ বিপৰীতে বন্ধা-বঢ়া, কাপোৰ বোৱা, ধোৱা-পখলা, অতিথি আপ্যায়ন, নিয়মিত ঈশ্বৰ বন্দনা আদি নিত্য অপৰিহাৰ্য কামত পাকৈত হোৱাটোহে ছোৱালী এজনীৰ বাবে এওঁলোকে অধিক প্ৰয়োজনীয় বুলি ভাৱে। লোকাচাৰ প্ৰিয় এনেকুৱা কিছুমান পৰিয়ালত আকৌ ছোৱালীৰ বাবে এই কামবোৰ বাধ্যতামূলক। অপৰিহাৰ্য এই কামখিনি কৰি উঠি পৰিয়ালৰ কৰ্মপটু ছোৱালীজনীয়ে স্কুল কলেজলৈ সময়মতে যাব পৰাৰ কথাই নাহে।

পুৰুষানুক্ৰমে এনে লোকাচাৰ পালন কৰি অহা একাংশ পৰিয়ালৰ অনুভৱ - "টকা-পইচা খৰচ কৰি ছোৱালীক স্কুল-কলেজ পঢ়াই লাভ নাই। তাৰ পৰিবৰ্তে ঘৰতে ৰাখি ছোৱালীক গাৰ্হস্থ্য জীৱনত প্ৰয়োজনীয় কাম-কাজৰ শিক্ষা দি সেই

খৰচৰ পইচাখিনি ভৱিষ্যতে ছোৱালীজনীৰ বিয়াত খৰচ কৰাৰ বাবে আগতীয়াকৈ সঞ্চয় কৰি থোৱাহে ভাল। তেনে কৰিলে ছোৱালীয়ে ভৱিষ্যৎ সংসাৰ জীৱনৰ কামখিনি সুন্দৰকৈ শিকিব পাৰিব।" অঞ্চলটোৰ জনসমাজত বহুলভাৱে ব্যৱহৃত স্ত্ৰী আচাৰযুক্ত এনে জাতীয় কেইটিমান ফঁকৰা-যোজনা অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য তলত উল্লেখ কৰা হ'ল -

ক) "দেখাৰ ঘৰেৰ বান্দীৰ বেটী
অদেখাৰ ঘৰেৰ গিত্তানীৰ বেটীৰ সমান।" - অৰ্থাৎ উন্নত পৰিয়ালৰ লিগিৰী এজনীও সেই পৰিয়ালৰ ছোৱালীজনীৰ দৰে গুণসম্পন্ন হয়।

খ) "কুলা গুণে বাও
মাও গুণে চাও
সেই কন্যা জুৰিবাৰ যাও।" - অৰ্থাৎ কুলাখনৰ আকাৰ অনুসৰিহে বতাহ লাগে। সেইদৰে ছোৱালীৰ স্বভাৱ মাকৰ দৰে হয়। গতিকে গুণী মাতৃৰ কন্যাকহে বোৱাৰী হিচাপে গণ্য কৰিব লাগে।

গ) "হাটেৰ শোভা দোকানী
বাড়ীৰ শোভা গিৰ্‌থানী।" - অৰ্থাৎ হাট বা বজাৰৰ শোভা বৰ্দ্ধন কৰিবলৈ দোকানী বা ব্যৱসায়ীৰ প্ৰয়োজন। সেইদৰে ঘৰ বা গৃহস্থী এখনৰ শোভা বঢ়াবলৈ আৱশ্যক হয় এগৰাকী গৃহস্থনীৰ।

ঘ) "ভাগ্যে নাৰী ভাগ্যে বাৰী
ভাগ্যে হইল বেটাৰ বোৱাৰী।" - অৰ্থাৎ ভাগ্যৰ বলতহে সু-গৃহিনী বা উপযুক্ত সহধৰ্মিনী, ঘৰ সম্পত্তি আৰু সুলক্ষণী বোৱাৰী লাভ কৰিব পাৰি।

ঙ) "মাইয়া হৈছে ঈশ্বৰী/তাক পোছে ঘড়ী ঘড়ী
মাও হৈছে কাইম ফালা/তাক পোছে কোন শালা।" - অৰ্থাৎ ঘৈণীয়েকৰ খবৰ সকলোৱে ৰাখে, কিন্তু মাকৰ খবৰ ৰাখিবলৈহে কোনো নাই।

চ) "যদি কৰুং টায় টায়
কি কৰে স্বামীৰ মাই।" - অৰ্থাৎ থিকমতে যদি সকলো কাম সম্পন্ন কৰা হয়, শাহু আয়ে কি কৰিব পাৰে?

ছ) "যায় হৈল বাপেৰ বেটী
চোতালক সাৰিয়া কৰিব নাটি নুটি।" - অৰ্থাৎ ছোৱালী যদি পৰিশ্ৰমী হয় তেনেহ'লে সেই ছোৱালীয়ে যে চোতাল ঘৰ সাৰি মুচি পৰিষ্কাৰকৈ ৰাখিব তাত কোনো সন্দেহ নাই।

উপৰুক্ত ফঁকৰা-যোজনা কেইটিত নাৰীৰ অপৰিহাৰ্য গুণ কেইটিমানৰ বিষয়ে কোৱা হৈছে। নাৰী চৰিত্ৰৰ প্ৰতি পোষণ কৰা এই ইতিবাচক দৃষ্টিভংগী সম্পন্ন লোকবিশ্বাসবোৰৰ বিপৰীতে অবিভক্ত গোৱালপৰীয়া সমাজত এনে কিছুমান যোজনাও আছে, য'ত নাৰী চৰিত্ৰৰ নেতিবাচক দিশবোৰ পৰিস্ফুট হয়। তলত তেনে কেইটিমান যোজনা উল্লেখ কৰা হ'ল -

ক) "মাজ পথাৰত নেদিবি কুৰুৱাৰ বাসা
তিৰীৰ আগত নকবি বিশ্বাসেৰ কাথা।" - অৰ্থাৎ শইছ পথাৰৰ মাজত কুৰুৱা চৰাইক বাঁহ লব'লৈ দিব নালাগে। সেইদৰে তিৰোতা মানুহৰ আগত নভবা নিচিন্তাকৈ কোনো গোপনীয় কথা ক'ব নালাগে।

খ) "খৰম পায়া চিৰল দাঁতী/সাপ নেজা চুল
হাতে হাতে খাইল/বানিয়াৰ জাতি কুল।" - অৰ্থাৎ যি নাৰীৰ ভৰি খৰম যুৰীয়া, দাঁতবোৰ চিৰলা-চিৰলি সেৰেঙা আৰু চুলিবোৰ সাপৰ নেজৰ দৰে সৰু মুঠিৰ আগচিয়াঁ, সেই নাৰী কেতিয়াবা পৰিয়ালৰ জাত-কুল নাশৰ কাৰণ হ'ব পাৰে।

গ) "তিৰী তিৰী নকবি তিৰী নহয় ভাল
তিৰীৰ কথাত মৰিছে ৰাৱণ ঘৰেৰ পাল।" - অৰ্থাৎ নাৰীক মাত্ৰাধিক গুৰুত্ব দিয়া উচিত নহয়। কাৰণ এগৰাকী নাৰীৰ (শূৰ্পনখা) কথাত অধিক গুৰুত্ব দিয়াৰ বাবেই ৰজা ৰাৱণ সবংশে ধ্বংস হৈছিল।

ঘ) "দন্দুৰী বুঢ়ী কোন্দল নাপায়
শিমলাৰ গাছত টিকা কোচ্‌লায়।" - অৰ্থাৎ কাঁজিয়া কৰাৰ সুৰুঙা নাপালে

দন্দুৰী স্বভাৱৰ বুঢ়ীয়ে আনকি কাঁইটীয়া শিমলু গছত টিকা ঘঁহি হ'লেও মন শাত পেলায়।

ঙ) "টেৰা চকু অশ্ব গতি

আড়াই দিনে মৰে পতি।" - অৰ্থাৎ কেৰাহী চকুৰা আৰু ঘোঁৰাৰ দৰে খৰগতিৰ ছোৱালী সোনকালে বিধবা হ'ব পাৰে।

নাৰী চৰিত্ৰৰ ইতিবাচক আৰু নেতিবাচক দিশৰ কথা উনুকিয়াই দিয়া এই ফঁকৰা-যোজনাবোৰত আনন্দদায়ক প্ৰেৰণা আৰু সতৰ্কীকৰণৰ পূৰ্বাভাস তথা সূত্ৰ বিৰাজমান। সৰল গ্ৰাম্য জীৱনত এই ফঁকৰা-যোজনাবোৰক অতীতৰ কোনো জ্ঞানী ব্যক্তিৰ নীতিবান তথা মূল্যবান ভৱিষ্যৎবাণী হিচাপে গণ্য কৰা হয়, যাৰ সহায়ত পৰিয়ালৰ জ্যেষ্ঠসকলে তেওঁলোকৰ কন্যাসন্তানে ধাৰণ কৰা লক্ষণ চাই আগতীয়াকৈ সিদ্ধান্ত লয় আৰু প্ৰয়োজন থলত সাৱধানী পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰে। কন্যা সন্তানৰ জীৱন গঢ়াত অভিভাৱকে এই লোকবিশ্বাসবোৰ শিক্ষাৰ মূল পাঠ ৰূপে ব্যৱহাৰ কৰে আৰু সফল জীৱনৰ গৰাকী হ'বলৈ যে ইবোৰৰ আধাৰত পৰিপূৰ্ণ গাৰ্হস্থ্যজ্ঞান আহৰণ কৰিবই লাগিব সেই বিষয়ে তেওঁলোকৰ কন্যা সন্তানক ব্যৱহাৰিক ভাৱে বুজাই দিয়ে। এনেদৰে সৰল গ্ৰাম্য পৰিৱেশত নাৰীয়ে পৰ্যায়ক্ৰমে শৈশৱ, কৈশোৰ পাৰহৈ সময়ত ব্যৱহাৰিক গাৰ্হস্থ্য জ্ঞানত চহকী একোগৰাকী আদৰ্শ নাৰীৰূপে গঢ় লয়গৈ। পিতৃ-মাতৃৰ পূৰ্ণ সহযোগত নাৰী-জীৱন গঢ়াৰ এই পৰম্পৰা পশ্চিম অসমৰ ভিতৰুৱা অঞ্চলসমূহৰ বিশেষকৈ কৃষিকেন্দ্ৰিক পৰিয়াল সমূহৰ মাজত অতীজৰ পৰা চলি আহিছে, যাক উন্নত তথা আধুনিক আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ আকৰ্ষণে নোহোৱা কৰিব পৰা নাই নাৰী। জীৱনৰ উত্তৰণৰ ক্ষেত্ৰত, অধিবাসী সকলৰ অনুভৱত তুলনামূলক ভাৱে আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ গুৰুত্ব কিমান সেই বিষয়ে প্ৰস্তাৱিত অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ অন্তৰ্গত ১০ খন গাঁৱৰ ১০০ টা পৰিলায়ত অনুসন্ধান কৰিবলৈ যাঁওতে অধিবাসীসকলে দিয়া মন্তব্য তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা ০১ ঃ নাৰী শিক্ষা সম্পৰ্কত পশ্চিম অসমৰ কৃষিজীৱী পৰিয়ালৰ অভিমত

ক্ৰমিক নং	গাঁও (জিলা)ৰ নাম	প্ৰাসংগিক বিষয়ত অভিমত প্ৰদান কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা				কোন জনগোষ্ঠীৰ অধিবাসী অধিক
		আনুষ্ঠানিক শিক্ষা সৰ্বাধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ	গাৰ্হস্থ্য জ্ঞান অধিক জৰুৰী	জীৱিকা সম্পৰ্কীয় জ্ঞান অধিক জৰুৰী	কেউটা দিশ গুৰুত্বপূৰ্ণ	
১	২	৩	৪	৫	৬	৭
০১	চটিপাৰা (গোৱালপাৰা)	০২	০৮	০০	০০	গাৰো
০২	নাৰেংগী গাঁও (গোৱালপাৰা)	০৬	০৩	০১	০০	নাথযোগী
০৩	বামুনগাঁও, ৰাভাপাৰা (বঙাইগাঁও)	০২	০৭	০০	০১	ৰাভা
০৪	ইকৰাবাৰী (বঙাইগাঁও)	০৬	০২	০১	০১	পূৰ্ববংগীয় হিন্দুবঙালী
০৫	কৃষ্ণকলি (ধুবুৰী)	০২	০৭	০১	০০	চাহ জনগোষ্ঠী
০৬	ধৰ্মশালা (ধুবুৰী)	০২	০৩	০০	০৫	মুছলমান
০৭	চন্দ্ৰপাৰা (কোকৰাঝাৰ)	০৬	০৩	০০	০১	কোচ ৰাজবংশী
০৮	হৰিণাগুৰি (কোকৰাঝাৰ)	০৩	০২	০৫	০০	নেপালী
০৯	তিলকগাঁও (চিৰাং)	০৪	০৪	০০	০২	বড়ো
১০	দাদগিৰি (চিৰাং)	০৩	০৪	০১	০২	মিশ্ৰিত
	মুঠ	৩৬	৪৩	০৯	১২	

ওপৰৰ ০১ নং তালিকাত উল্লেখ কৰা গাঁওসমূহ পৌৰ ব্যৱস্থাৰ উন্নয়নে ঢুকি নোপোৱা ভিতৰুৱা অঞ্চলৰ কৃষিজীৱী লোকৰ গাঁও। পৰম্পৰাগত লোকাচাৰ লোকৰীতিৰ প্ৰচলন গ্ৰামাঞ্চলত অধিক। নিত্য নতুন পৰিবৰ্তনৰ মাজত চহৰ অঞ্চলৰ অধিবাসীসকলে পুৰণি ৰীতি-নীতি পুৰামাত্ৰাই সংৰক্ষণ কৰিব নোৱাৰে। আমাৰ প্ৰস্তাৱিত বিষয় যিহেতু নাৰীশিক্ষা আৰু লোকাচাৰ-লোকৰীতিৰ ওপৰত আধাৰিত সেয়েহে অধ্যয়নৰ বাবে গাঁওসমূহ এনেদৰে নিৰ্বাচন কৰা হৈছে। ০১ নং তালিকাত দেখা গৈছে যে পশ্চিম অসমৰ পাঁচখন জিলাৰ অন্তৰ্গত ১০ খন কৃষিজীৱী গাঁৱৰ মুঠ ১০০ টা কৃষক পৰিয়ালৰ অধিক সংখ্যকে ভাৱে যে সফল নাৰী জীৱনৰ বাবে পৰম্পৰাগত লোকাচাৰ সমৃদ্ধ গাৰ্হস্থ্য জ্ঞান বিশেষভাৱে আৱশ্যক। প্ৰতিচয়ন কৰি লোৱা ১০০ ৰ ভিতৰত ৪৩ টা পৰিয়ালৰ অভিমত - "সমাজত পৰম্পৰাগতভাৱে চলি অহা লোকাচাৰ-লোকৰীতিবোৰৰ

পৰা মানুহে জীৱনৰ আটাইতকৈ মূল্যবান নৈতিক শিক্ষা লাভ কৰে।" এওঁলোকৰ মতে - "আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ প্ৰসাৰ ঘটিলেও চহৰাঞ্চলত নৈতিক শিক্ষা কমিহে আহিছে। পাৰিবাৰিক আৰু সামাজিক বন্ধন অটুত ৰখা তথা সমাজৰ সকলোৰে মাজত সাৰ্বজনীন আত্মীয়তা জীয়াই ৰখাত সহায় কৰা আমাৰ নীতিগধূৰ পৰম্পৰাগত লোকাচাৰ-লোকৰীতি, প্ৰবাদ-প্ৰবচন, ফঁকৰা-যোজনা, সাঁথৰ-দৃষ্টান্ত আদিৰ পৰা মহিলা সমাজে জীৱনৰ বাবে যি শিক্ষা লাভ কৰিব পাৰে সেয়া স্কুল-কলেজত পোৱা নাযায়। অৱশ্যে বহিৰ্জগতৰ সৈতে খোজ মিলাই আগবাঢ়ি যোৱাত আনুষ্ঠানিক শিক্ষাই সহায় কৰে। গতিকে পৰম্পৰাগত গাৰ্হস্থ্য জ্ঞানৰ পিছতে নাৰীসমাজে পৰাপক্ষত আনুষ্ঠানিক শিক্ষাও গ্ৰহন কৰিব লাগে।"

এই অধ্যয়নৰ পৰা লাভ কৰা ফলাফল অনুসৰি ৪৩ শতাংশ অভিমতে গাৰ্হস্থ্য জ্ঞানক অগ্ৰাধিকাৰ দিয়াৰ বিপৰীতে আনুষ্ঠানিক শিক্ষাক সৰ্বাধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ বুলি কৈছে ৩৬ শতাংশই। ১২ শতাংশৰ অভিমত গৈছে তালিকাত অন্তৰ্ভূক্ত কেউটা দিশৰ সামগ্ৰিক প্ৰয়োজনীয়তাৰ সপক্ষে। আনহাতে ৯ শতাংশই অভিমত প্ৰদান কৰিছে এইবুলি যে জীয়াই থকাৰ সংগ্ৰাম বা জীৱিকাৰ পৰা আহৰণ কৰা শিক্ষাহে জীৱনৰ বাবে মূল কথা।

তালিকাৰ প্ৰণালীবদ্ধ তথ্য তথা প্ৰাসংগিক বিষয়ত প্ৰকাশিত স্থানীয় বয়োজ্যেষ্ঠ ব্যক্তিসকলৰ মনোভাৱৰ পৰা বুজা যায় যে অঞ্চলটোৰ কৃষক সমাজত নাৰী শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ সৈতে পৰম্পৰাগত লোকাচাৰ-লোকৰীতিৰ এক অবিচ্ছেদ্য সম্পৰ্ক আছে। এই সম্পৰ্ক ইতিবাচক আৰু ই অঞ্চলটোৰ গ্ৰাম্য জীৱনৰ সৰল প্ৰবাহত সহায় কৰিছে।

উপসংহাৰ ঃ

এই আলোচনাত, অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰত বাস কৰা বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ মাজত ঘাইকৈ কৃষিজীৱি সমাজত প্ৰচলিত নাৰীৰ নৈতিক জীৱন সম্পৰ্কীয় লোকবিশ্বাসৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰা হৈছে। লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসৰ ৰীতিবদ্ধ পালনপৰ্বৰ সৈতে সমাজ জীৱনৰ সাংস্কৃতিক শৃংখলা আৰু সংহতিৰ চিন্তা জড়িত হৈ আছে। ইয়াত লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসমূহে মূলতঃ নাৰী শিক্ষাৰ ওপৰত কেনেদৰে প্ৰভাৱ পেলাইছে সেই বিষয়ে বাস্তৱ অভিজ্ঞতাৰ আধাৰত বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱা হৈছে। এই অঞ্চলত এতিয়ালৈ এনেধৰণৰ অধ্যয়ন বা এনে বিষয়বস্তুৰ ওপৰত

গৱেষণাধৰ্মী আলোচনা বৰকৈ হোৱা নাই। গতিকে এই সংক্ষিপ্ত অধ্যয়ন প্ৰাসংগিক বিষয়ৰ ভবিষ্যৎ অধ্যয়ন অনুৰাগী বা গৱেষক সকলৰ বাবে সহায়ক হ'ব পাৰে। এখন সমাজত বিভিন্ন জাতি-উপজাতি, ধৰ্মাবলম্বী, ভাষা-ভাষী লোকে বাস কৰে। সম্ভাৱ-সম্প্ৰীতিৰে সকলোৱে মিলিজুলি বাস কৰিবলৈ স্বকীয় ভাৱ বৈশিষ্ট্যযুক্ত মানুহৰ মনৰ মাজত সৰল সংযোগৰ ব্যৱস্থা থাকিব লাগে। এনে সংযোগ স্থাপনৰ ক্ষেত্ৰতো প্ৰয়োজন ক্ষণত এই আলোচনা ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা যায়। মাতৃ, ধাত্ৰী, পত্নী, ভগ্নী আদি বিভিন্নৰূপে নাৰীয়ে যুগে যুগে পৰম নিষ্ঠাৰে পৰিয়ালৰ আৰু সমাজৰ প্ৰতি গধুৰ দায়িত্ব পালন কৰি আহিছে। সভ্যতাৰ দীঘলীয়া তথা বিচিত্ৰ অভিজ্ঞতাপুষ্ট ইতিহাসত এই সত্য ইতিমধ্যে স্বীকৃত হৈছে যে, নাৰীৰ প্ৰকৃত বিকাশ অবিহনে মানৱ সমাজৰ পূৰ্ণ বিকাশ সম্ভৱ নহয়। আকৌ মানৱ সমাজৰ পৰম্পৰাগত অভ্যাস আৰু অভিজ্ঞতাৰ আধাৰ স্বৰূপ লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাসৰ মাজত নিজস্ব ঐতিহ্য বজাই ৰাখিও পৰিবৰ্তনশীল পৰিৱেশৰ সৈতে পৰিশীলিত মানসিকতাৰে সহাৱস্থান কৰিব পাৰিলেহে সমাজৰ বিশুদ্ধ প্ৰগতি সম্ভৱ হ'ব পাৰে। আমাৰ উত্তৰণশীল সমাজ জীৱনত নাৰীসকলে সেই সুবিধা পাব লাগিব। লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাস আৰু নাৰী শিক্ষাৰ মাজত থকা অদৃশ্য অথচ সুদৃঢ় যোগসূত্ৰৰ বিষয়ে আগবঢ়োৱা এই সংক্ষিপ্ত অধ্যয়ন সেই ক্ষেত্ৰতো সহায়ক হ'ব পাৰে।

আমাৰ অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰ পশ্চিম অসমৰ কৃষিজীৱি সমাজৰ পৰা প্ৰাসংগিক যি তথ্য আহৰণ কৰিব পৰা হ'ল, তাক বিশ্লেষণ কৰি এই অধ্যয়নকাৰীৰ অনুভৱ হৈছে যে -

ক) অঞ্চলটোৰ কৃষক সমাজৰ নাৰীসকলৰ জীৱনধাৰা পৰম্পৰাগত লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাস সমূহৰ দ্বাৰা গভীৰ ভাৱে প্ৰভাৱিত।

খ) ইয়াৰ গ্ৰাম্য অধিবাসীসকলে পৰম্পৰাগতভাৱে বিশ্বাস কৰে যে আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ তুলনাত গাৰ্হস্থ্য জ্ঞান সফল নাৰী জীৱনৰ বাবে অধিক প্ৰয়োজনীয়।

গ) অঞ্চলটোৰ অধিবাসীসকল পৰম্পৰাগত লোকাচাৰ প্ৰিয়। সেয়েহে অন্যান্য ক্ষেত্ৰৰ লগতে নাৰী শিক্ষা সম্পৰ্কতো এওঁলোকে লোকবিশ্বাসসমূহক অধিক গুৰুত্ব দিয়ে।

ঘ) প্ৰযুক্তি চালিত সমাজত নাৰীক নৈতিকভাৱে সবল কৰি তোলাত অৰিহণা যোগাব পৰা লোকাচাৰ-লোকবিশ্বাস আদিৰ পালন-প্ৰচলন আগতকৈ যেন কমি আহিছে। সেয়েহে ইবোৰৰ সংৰক্ষণ, সংবৰ্দ্ধনৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। গৱেষক, লেখক, সাহিত্যিক , প্ৰকাশক, শিল্পী, স্বেচ্ছাসেৱী অনুষ্ঠান আদিয়ে এনে সংৰক্ষণ কাৰ্য ব্যৱস্থাত অগ্ৰণী ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব পাৰে।

এই আলোচনা, প্ৰাসংগিক বিষয়ত অন্বেষকৰ এক সংক্ষিপ্ত অধ্যয়নৰ ফল। এই বিষয়ৰ সৈতে জড়িত আৰু অনেক বিষয়-উপবিষয় আছে, যাক এই সংক্ষিপ্ত অধ্যয়নৰ ভিতৰুৱা কৰাটো সম্ভৱ নহয়। ভৱিষ্যতে এই বিষয়ত, সম্ভৱ হ'লে বিস্তৃত অন্বেষণৰ কথা মনত পুৰি ৰখা হৈছে। অন্য কোনো গৱেষকে প্ৰয়োজন থলত এই আলোচনাৰ সহায় ল'ব পাৰে।

প্ৰসংগ ৰচনাপঞ্জী ঃ

১। কলিতা, নিৰঞ্জন (১৯৮৫) সম্পাঃ স্মৃতিগ্ৰন্থ, উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ পৰম্পৰাগত সাংস্কৃতিক সমাৰোহ আৰু আলোচনা চক্ৰ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়, অসম।

২। নাৰ্জ্জি, ভবেন্দ্ৰ (১৯৮৫) ঃ বড়ো-কছাৰীৰ সমাজ আৰু সংস্কৃতি, বীণা লাইব্ৰেৰী, গুৱাহাটী, অসম।

৩। শৰ্মা, মিণতি (১৯৮৬) ঃ নাৰীৰ কথা, বাণী প্ৰকাশ, পাঠশালা-৭৮১৩২৫, অসম।

৪। দাস, ভৱেশ (১৯৮৮) ঃ গোৱালপৰীয়া ফঁকৰা-যোজনা, গোৱালপাৰা সাহিত্য পৰিষদ, জ্যোতি প্ৰিণ্টাৰ্ছ, বলদমাৰী, গোৱালপাৰা, অসম।

৫। ৰায়, প্ৰভাত চন্দ্ৰ (১৯৯১) ঃ গোৱালপৰীয়া সমাজ, সভ্যতা আৰু সংস্কৃতি, এন. এল প্লাৱিকেচন, থানাৰোড, কোক্ৰাঝাৰ, অসম।

৬। ৰাভা, প্ৰাণেশ্বৰ (২০০৮) ঃ জনবিশ্বাস আৰু পৰম্পৰা, ৰাজু কুমাৰ ৰাভা, জ্যোতিনগৰ, গোৱালপাৰা, অসম।

৭। শৰ্মা, ধীৰেন (২০০৯) ঃ অসমৰ লোকসংস্কৃতিত পৰম্পৰাগত উৎসৱ-অনুষ্ঠান, অসম সাহিত্য সভা, চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন, যোৰহাট-১।

৮। গোস্বামী, ভাস্কৰজ্যোতি (২০১১) সম্পাঃ জনজাতীয় চৰ্চা, বাৰ্ষিক গৱেষণা পত্ৰিকা, জনজাতীয় গৱেষণা প্ৰতিষ্ঠান, অসম সাহিত্য সভা, ৰাংছিনা ভৱন, ডিফু-৭৮২৪৬০, অসম।

ব্যঞ্জনাভৰা চুটিগল্প
'অবিনাশী স্বপ্ন'

ড° জগত চন্দ্ৰ কলিতা
সহযোগী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ
অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়

অসমীয়া সাহিত্যজগতৰ এগৰাকী ব্যতিক্ৰমী গল্পকাৰ অধ্যাপিকা প্ৰবীণা শইকীয়াৰ অন্যতম উচ্চমানসম্পন্ন চুটিগল্প 'অবিনাশী স্বপ্ন'। এগৰাকী প্ৰকৃত আধুনিক মনৰ, বাস্তৱ চিন্তা-চেতনাৰ অধিকাৰিণী এইগৰাকী লেখিকা আছিল অসমৰ অন্যতম অগ্ৰণী উচ্চ শিক্ষাৰ অনুষ্ঠান গুৱাহাটীৰ বি বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ এগৰাকী অতিশয় অনুভৱী শিক্ষয়িত্ৰী। অসমীয়া সাহিত্যৰ অন্যতম নিষ্ঠাৱান আৰু অনুভৱী সাহিত্যিক চন্দ্ৰপ্ৰসাদ শইকীয়াদেৱৰ সহধৰ্মিনীৰূপে জীৱন নিৰ্বাহ কৰি আধুনিকতাৰ বামাৰলিয়ে ধূলিধূসৰিত কৰা গুৱাহাটী চহৰৰ মাজতে এখনি আদৰ্শ গৃহস্থীৰ সহযোগী ৰূপকাৰ হৈ কেইবছৰমান আগতে এই সংসাৰ এৰি যোৱা অধ্যাপিকা প্ৰবীণা শইকীয়াই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ হৃদয়তো অঙ্কিত কৰি থৈ গৈছে তেখেতৰ এক চিন্তাশীলা মাতৃমূৰ্তি যি মাতৃমূৰ্তি আৰু বেছি উজ্বল ৰূপত প্ৰতিভাত হৈছে তেখেতৰ 'অবিনাশী স্বপ্ন' গল্পটিত। অৱশ্যে তেখেতৰ সেই মাতৃমূৰ্তি গল্পটিৰ কোনো চৰিত্ৰৰ ৰূপত ফুটি উঠা বুলি ক'ব নোৱাৰি। সেই মাতৃমূৰ্তি প্ৰত্যক্ষ কৰিবলৈ পাঠক এগৰাকীক প্ৰয়োজন গভীৰ সুক্ষ্মদৰ্শিতাৰ। উপৰুৱা পঠনৰ দ্বাৰা কোনো পাঠকৰ মনঃচক্ষুত সেই মূৰ্তি প্ৰতিভাত হোৱাটো সম্ভৱ নহয়। গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্নাতক মহলাৰ অসমীয়া প্ৰধান বিষয়ৰ ষষ্ঠ যান্মাষিকৰ পাঠ্যৰূপে অন্তৰ্ভুক্ত এই গল্পটি ছাত্ৰছাত্ৰীসকলক পঢ়ুৱাৰ তাগিদাতে আমি প্ৰথমে পঢ়িবলৈ পাইছিলোঁ। যোৱা তিনিবছৰ ধৰি পঢ়ুৱাওঁতে ছাত্ৰছাত্ৰীসকলক গল্পটিৰ

অন্তৰ্ভাগলৈ লৈ যোৱাৰ যিমানে প্ৰচেষ্টা চলাইছোঁ সিমানে যেন আমিও বেছি গভীৰলৈ প্ৰৱেশৰ বাট বিচাৰি পাইছোঁ। আমাৰ সেই প্ৰচেষ্টাত আমাক মুখ্য সহায়ক হিচাপে কাম কৰিছে এগৰাকী ছাত্ৰ হিচাপে আজিৰ পৰা পয়ত্ৰিশ বছৰ আগতে পোৱা প্ৰবীণা শইকীয়া বাইদেউৰ সান্নিধ্যই। পাঠকসমাজৰ সন্মুখত আমি সন্ধান পোৱা সেই মাতৃমূৰ্তি দাঙি ধৰিবলৈ জাগি উঠা প্ৰবল ইচ্ছাতে কলম তুলি লোৱা হৈছে।

গল্পটিত দাঙি ধৰা হৈছে পত্নীৰ দ্বাৰা প্ৰতাৰিত এগৰাকী দুৰ্ভগীয়া পুৰুষৰ কৰুণ কাহিনী। দিবাকৰ চহৰীয়া নামৰ সেই পুৰুষ চৰিত্ৰটিয়েই গল্পটিৰ নায়ক। এখনি বৰ্ধিত চহৰে আগ্ৰাসী ৰূপ লৈ এফালৰ পৰা হত্যা কৰি অহা নিমাখিত গাঁওবিলাকৰ দৰেই সেই চহৰৰ ভঙ্গু-পঙ্গু অত্যাধুনিক মানসিকতাৰ এগৰাকী নাৰীৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত হোৱাৰ ভুল কৰি নিপীড়িত, নিস্ব হৈ পৰি কেৱল তেওঁ এৰি অহা সুজলা, সুফলা শস্যশ্যামলা গাঁওখনিৰ অকৃত্ৰিম প্ৰেম ভালপোৱাৰ স্মৃতিকে সাৰথি কৰি জীৱন অতিবাহিত কৰা দিবাকৰৰ মুখৰ এটি গভীৰ ব্যঞ্জনাময় সংলাপেৰে আৰম্ভ হৈছে গল্পটি। স্বগতোক্ত সেই সংলাপটি হ'ল 'সুদূৰ গাঁৱৰ দৰে প্ৰেম এক অবিনাশী স্বপ্ন'। এই সংলাপটিতে গল্পটিৰ বক্তব্য বিষয়টি স্তুপীকৃত হৈ আছে। সেই বিষয়টিৰ দুটি দিশ। এটি হ'ল - নগৰীয়া কৃত্ৰিম জীৱনধাৰাৰ প্ৰতি আধুনিক মানুহৰ অনাহক আসক্তি আৰু তাৰ ফলত সহজ সৰল গ্ৰাম্য জীৱনধাৰাৰ ভীষণ ক্ষতি। আনটো হ'ল - প্ৰেম আৰু বিবাহ সম্পৰ্কে অনভিজ্ঞতাই এগৰাকী নব্য শিক্ষিত ডেকাৰ জীৱনলৈ আনিব পৰা ভয়ঙ্কৰ পৰিণতি। এই দুয়োটা বিষয় সমান্তৰালভাৱে উপস্থাপন কৰা হৈছে গ্ৰাম্য আৰু নগৰৰ দুটি সমান্তৰাল পটভূমিত কেইটিমান গাঁৱলীয়া আৰু নগৰীয়া চৰিত্ৰ, বুদ্ধিদ্বীপ্ত কেইটিমান সংলাপ আৰু ব্যঞ্জনাময় বৰ্ণনাৰ মাধ্যমত।

নায়কৰ স্মৃতিপটৰ পৰা বৰ্ণিত কাহিনীটো চমুকৈ এনেধৰণৰ - প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশত লালিত-পালিত কৃত্ৰিমতাবিহীন মানুহেৰে পৰিপূৰ্ণ গাঁও এখনিৰ সৰল মনৰ যুৱক দিবাকৰ। সেইখন গাঁৱত বিদ্যালয়ৰ পৰা বাহিৰে বাহিৰে কিতাপ কিনিবলৈ যোৱা বাবে পলমকৈ ঘৰলৈ উভতোঁতে এঘৰৰ চোতালেদি

পোনবাট ধৰিবলৈ বিচৰা দিবাকৰৰ ভাগৰ আৰু ভোকে ক্লান্ত কৰা মুখখন দেখি সেইঘৰৰ অশিক্ষিত গাভৰু মালতীয়ে "স্কুলৰ পৰা আহিছা যেতিয়া ভাতকে দুটামান খাই যোৱা" বুলি আদৰেৰে বহুৱাই "চোতালৰ মূৰতে গজি থকা চীনালাই এজোপা উঘালি আনি দিবাকৰৰ চকুৰ আগতে পাতবোৰ মোহাৰি.. ' পাকঘৰৰ ভিতৰত সোমাই মুহূৰ্তৰ ভিতৰতে গৰম গৰম আধাসিজা চীনালাইৰ ভজা, দুপৰীয়া ৰন্ধা ভাত আৰু এবাটি মচুৰ মাহৰ জোলেৰে ভাত খুৱাই পঠিয়ায়। সহজ সৰল দিবাকৰৰ মনত সেই দিনবোৰত মালতীৰ স্নেহৰ উমত জীৱন ধন্য কৰাৰ এটি ছয়ামযা সপোনেও গঢ় লৈ উঠে। কিন্তু উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে চহৰৰ কলেজত পঢ়িবলৈ আহোঁতে দিবাকৰৰ সেই সপোনটোত চহৰীয়া আভিজাত্যৰ হুলে বিন্ধিলে। গাঁওখনিক আপোন বুলি জানিও যেনেকৈ সি চহৰতে মাটি এটুকুৰা লৈ বাস কৰাৰ সিদ্ধান্ত ল'লে তেনেকৈ মালতীৰ অকৃত্ৰিম স্নেহৰ সন্ধান পায়ো সি চহৰীয়া সুপ্ৰভাৰ আধুনিক ৰং-ৰূপত মুগ্ধ হৈ তাইকহে জীৱন সঙ্গীৰূপে গ্ৰহণ কৰিলে। জীৱনত কৰা এই দুটি ভুল সিদ্ধান্তই দিবাকৰৰ জীৱনৰ পৰা কাঢ়ি লৈ গ'ল সেই মনোৰম গাঁৱৰ জীৱন, মালতীৰ সেই স্নেহৰ বন্ধন। অকল সেয়ে নহয় শিক্ষকৰ মহান বৃত্তি লৈ চহৰৰ মাজতে এখনি গাঁও সৃষ্টি কৰিব খোজা দিবাকৰৰ সেই সপোন ভাঙি আগ্ৰাসী চহৰখনে উচ্চ উচ্চ অট্টালিকাৰে তাৰ সৰু ঘৰটোৰে সৈতে মাটিডৰাকো যেনেকৈ সূৰ্যৰ পোহৰ পৰিব নোৱাৰা কৰি আনিলে তেনেকৈ আভিজাত্যময় চহৰৰ বাসিন্দাৰ প্ৰতিনিধি প্ৰকৃত নাৰীত্বহীন তাৰ পত্নী সুপ্ৰভাই তাক প্ৰতাৰণা কৰি এদিন অন্যৰ সতে সংসাৰ পাতিবলৈ লৈ তাক দিলে অট্টালিকাৰ অৰণ্যই গ্ৰাস কৰা এটি ভগ্ন পঁজাৰ অকলশৰীয়া নিস্ব জীৱন যি জীৱনৰ বাবে নিৰাশাই হৈ পৰিল ঈশ্বৰস্বৰূপ। নিস্ব দিবাকৰৰ জীৱনৰ সম্বল হৈ থাকিল তাৰ গাঁওখনি আৰু মালতীৰ সেই স্নেহৰ স্মৃতি। সেই স্মৃতিক সজীৱ কৰি ৰাখিবৰ বাবেই দিবাকৰে চহৰৰ সৰ্বনশীয়া কংক্ৰীটৰ অৰণ্যই গ্ৰাস কৰি অনা তাৰ মাটিডৰাত শাকপাচলিৰ খেতি কৰে। সেই পাচলিবোৰৰ ভিতৰতে তাৰ সবাতোকৈ মৰমৰ, সবাতোকৈ আপোন চীনা লাইকেইজোপা, যিকেইজোপাক সি বহু যত্নেৰে লালন পালন

কৰাই নহয় সিহঁতৰ লগত নিজৰ অতীতৰ আশাভৰা জীৱনৰ কথাও পাতে। দিবাকৰৰ বৰ্তমানৰ নিস্বতা-নিঃসঙ্গতাক অতীতৰ মধুৰ স্মৃতিয়ে যেনেকৈ অধিক দুখময় কৰি তোলে তেনেকৈ তাৰ বৰ্ণনাই গল্পৰ পাঠকসকলৰ হৃদয়তো দুখৰ অনুভূতি অধিক গভীৰ কৰি তোলে।

গল্পটিৰ কাহিনীৰ বিশেষ জটিলতা নাই যদিও বৰ্ণনাভঙ্গী পোনপটীয়া নহয়। বহু কথা অকথিত ৰূপত ৰখা হৈছে, আৰু বেছিভাগ কথা ব্যঞ্জনাৰেহে বুজিবলৈ দিয়া হৈছে। দিবাকৰ আৰু মালতী কোনোৱে কাকো ভাল পায় বুলি গল্পটিত কোৱা নাই। দুকুৰি সোতৰ বছৰ বয়সতহে দিবাকৰৰ মুখত অজানিতে সৃষ্টি হৈছে 'সুদূৰ গাঁওখনিৰ দৰেই প্ৰেম এক অবিনাশী স্বপ্ন' এই কথাখিনি। এই প্ৰেম যে মালতীৰ প্ৰতি সেই কথাও স্পষ্টভাৱে লেখিকাই কোৱা নাই, যদিও পাঠকে সেইটো নিজেই বুজি লোৱাত অসুবিধা নহয়। মালতী-দিবাকৰৰ মাজৰ প্ৰেমক মহত্বৰ কৰি ৰখাৰ স্বাৰ্থত লেখিকা সেই প্ৰেমৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা দিয়াৰ পৰা বিৰত থাকি কিছু ছঁয়াময়া ৰূপত পাঠকৰ সন্মুখত দাঙি ধৰিছে। পিছলৈ মালতীৰ কোনো খবৰ পাঠকক নিদি কেৱল গৰাখহনীয়াত গাঁওখনি নদীৰ বুকুত জাহ যোৱাৰ দৰে দিবাকৰৰ গাত লম্ভা নগৰীয়া ৰাগিৰ গৰাখহনীয়াত মালতী হেৰাই যোৱা বুলিহে জানিবলৈ দিছে, তাকো ব্যঞ্জনাৰ মাজেদিহে। খলনায়িকা সুপ্ৰভাৰ নামটো আৰু দিবাকৰক প্ৰতাৰণা কৰি অন্যৰ সতে সংসাৰ পতাৰ কথা এবাৰ মাথো উল্লেখ কৰা হৈছে যদিও দিবাকৰে ৰামচন্দ্ৰৰ ভাও লৈ কৰা ভাওনাৰ উপমা, সীতাৰ চৰিত্ৰত অভিনয় কৰা ৰমেশৰ নোমাল হাতদুখনৰ উপমা আদিৰে সুপ্ৰভাৰ প্ৰতাৰণাৰ নিৰ্মমতা প্ৰকাশ কৰিছে। দিবাকৰৰ নিস্ব জীৱনটোৰ বিষয়ে কিছু বৰ্ণনা আছে যদিও ভগা বটলৰ টুকুৰাত দাড়ি খুৰুৱা ব্লেড ধাৰ দিয়া আদি বৰ্ণনাৰ ব্যঞ্জনাৰেহে চৰিত্ৰটিৰ দুখবোধ গভীৰ কৰি তুলিছে। দিবাকৰৰ সেই সঙ্গীহীন নিস্ব-নিঃসঙ্গ জীৱনৰ দুখবোধ গভীৰতৰ কৰিবৰ বাবে নায়কৰ স্মৃতিৰোমন্থনৰূপে মূল কাহিনীটো দাঙি ধৰোঁতে লেখিকাই কথাখিনি নায়ক দিবাকৰে কোনো মানুহৰ আগত বৰ্ণনা কৰি থকা হিচাপে দাঙি নধৰি লাইকেইজোপাৰ আগত কৈ থকা হিচাপেহে দাঙি ধৰিছে। আচলতে গোটেই

গল্পটিত কাহিনীৰ প্ৰত্যক্ষ বৰ্ণনা বৰ কম। প্ৰধানকৈ নায়কৰ স্মৃতিপটৰ পৰা উদ্ভুত স্বগতোক্ত সংলাপ আৰু নায়কগৰাকীৰ মনোবিশ্লেষণমূলক বৰ্ণনাৰ মাজেদিহে কাহিনীটি বিধৃত হৈছে।

গল্পটিত পটভূমিৰ গুৰুত্ব অসীম। ইয়াত পটভূমিৰূপে ব্যৱহৃত নায়ক দিবাকৰে এৰি অহা গাঁওখন আৰু গল্পটি কথনৰ সময়ত সি বাস কৰা ডিব্ৰুগড় নগৰখন গল্পটিত একোটা চৰিত্ৰতকৈও বেছি গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু মূৰ্তিমান। দুৰ্গম বাটপথ, বানপানী-গৰাখহনীয়াৰ তাণ্ডৱ, হাবিজঙ্গল আদিৰে দুৰ্যোগপূৰ্ণ পৰিৱেশৰ দিবাকৰৰ গাঁওখনিতে আছে মৰম স্নেহেৰে পূৰ্ণ হৃদয়ৰ মমতাময়ী মালতীহঁতৰ দৰে মানুহবোৰ আৰু পকী বাটপথ, কেইবামহলীয়া সুসজ্জিত অট্টালিকা আদিৰে পৰিপূৰ্ণ নগৰৰ অন্তৰ্ভাগত লুকাই থাকে বিকৃত মানসিকতাৰ, কোৱাভাতুৰীয়া ওঠৰ আঁৰত ফেটীসাপ লুকাই ৰখা সুপ্ৰভাহঁতৰ দৰে মানুহবোৰ। গল্পটিত গাঁওখনি যেন নীৰৱ, শান্তশিষ্ট নায়কৰ চৰিত্ৰ আৰু নগৰখনি যেন নীৰৱ ভয়ঙ্কৰ ধ্বংসাত্মক অপশক্তিস্বৰূপ খলনায়কৰ চৰিত্ৰ।

হেৰুৱাৰ বেদনাৰে, প্ৰতাৰিত হোৱাৰ বিক্ষোভেৰে, কৃতকৰ্মৰ অনুশোচনাৰে গল্পৰ নায়ক দিবাকৰ এক কাৰুণ্যৰ প্ৰতিমূৰ্তি। ভয়ঙ্কৰ ধ্বংসাত্মক অপশক্তিস্বৰূপ নগৰখনিয়ে এফালৰ পৰা যেনেকৈ শুৱনি প্ৰকৃতিক ধ্বংস কৰি আনিছে তেনেকৈ তাৰ ধ্বংসাত্মক ৰাগি লগাই মানুহবোৰৰ মানসিকতাক বিকৃত কৰি আনিছে। দিবাকৰক পৰিত্যাগ কৰি যোৱা পত্নী সুপ্ৰভা সেই মানসিকতাৰ চহৰীয়া লোকৰ প্ৰবল প্ৰতিনিধি। সেই ধ্বংসাত্মক ৰাগি যে কেৱল সুপ্ৰভাৰ গাতে লাগিছে তেনে নহয়, খোদ দিবাকৰো তাৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত। সেই ৰাগিত মতলীয়া হৈয়েই সি এসময়ত তাক সঁচা প্ৰেমৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়া, মাতৃৰ দৰে মুখখন দেখিয়ে ভোক লাগিছে বুলি ধৰিব পাৰি নিজে বাৰীৰ শাক তুলি আনি আদৰেৰে ভাত খুওৱা সেই মমতাময়ী গাভৰুগৰাকীক পাহৰি চহৰৰ আধুনিকা স্বাৰ্থপৰ এগৰাকীক বিয়া কৰাইছিল। সেই কথা অৱশ্যে দিবাকৰেও বুজে। সেইবাবেইতো সি অভিমান কৰিলেও তাক চূড়ান্ত অপমান কৰি পৰিত্যাগ কৰি যোৱা পত্নীৰ বিৰুদ্ধে কোনো বিষোদ্গাৰ সি কৰা নাই। বৰঞ্চ সি নিজে

অৱহেলা কৰি তাৰ মৰমৰ গাঁওখনিত এৰি থৈ অহা মমতাময়ী গাভৰু মালতীৰ প্ৰতীকস্বৰূপ লাই শাকৰ খেতি কৰিছে, সেই লাই শাকক প্ৰতিপাল কৰিছে আনকি সেই লাইশাকৰ লগত সি কথাও পাতিছে; আৰু তেনে কৰিয়ে সি যেন সেই সঁচা ভালপোৱাৰ গৰাকিনীক প্ৰেমৰ প্ৰতিদান দিবলৈ বিচাৰিছে বা তেনে কৰিয়ে সি নিজৰ ভুলৰ প্ৰায়শ্চিত্ত কৰাৰ যত্ন কৰিছে। দিবাকৰৰ চৰিত্ৰটোক লেখিকাৰ মানসপুত্ৰ বুলি ক'ব পাৰি।

আনহাতে নায়িকা মালতীয়ে ক্ষন্তেক সময়ৰ বাবে পখিলাৰ দৰে আহি প্ৰেমিক দিবাকৰৰ হৃদয়পুষ্পত চিৰস্থায়ী প্ৰেমৰেণু সিঁচি থৈ যোৱাৰ দৰে পাঠকৰ সন্মুখতো ক্ষন্তেকৰ বাবে দেখা দিয়েই চিৰস্থায়ী আসন পাৰি বহিছে। তাই এক সাধাৰণ গাভৰু নহয়, তাই সহজ-সৰল, মমতাভৰা গাঁৱলীয়া মানুহৰ প্ৰতিনিধি, মাতৃৰ মমতাৰে সকলোৰে হৃদয় জিনিব পৰা, ডেকাল'ৰায়ো দেখিলেই পৰি সেৱা কৰিব খোজা দুখনি চৰণৰ গৰাকিনী উচ্চ ব্যক্তিত্বসম্পন্ন অথচ লাইশাকৰ দৰে কোমল আৰু বৰষুণৰ পানীৰ দৰে নিৰ্মল আৰু উদাৰ মানসিকতাৰ নাৰীৰ প্ৰতিনিধি। নায়ক দিবাকৰৰ মনত সেইবাবেই ভাব হয় -"চীনালাইৰ দৰে তৃপ্তিদায়ক বস্তু পৃথিৱীতে নাই, মালতীৰ দৰে ক্ষিপ্ৰতা নাই, তাইৰ দৰে শ্ৰদ্ধা নাই, তাইৰ সমান একোৱেই নাই"। নিজৰ মানসকন্যাস্বৰূপ আদৰ্শাত্মক এই চৰিত্ৰটো লেখিকাই অতি সাৱধানে অঙ্কন কৰিছে যিটো কথা আমি ইতিমধ্যে আলোচনা কৰি আহিছোঁ। বাকীবোৰ চৰিত্ৰৰ প্ৰতি লিখিকাই বিশেষ গুৰুত্ব দিয়া নাই। খলনায়িকা সুপ্ৰভাৰ চৰিত্ৰ, দিবাকৰৰ মাকৰ চৰিত্ৰ আদিক নেপথ্যত ৰাখিয়ে পাঠকৰ মনোৰাজ্যলৈ অনাইছে।

দিবাকৰৰ মুখত একাধিকবাৰ উচ্চাৰিত 'সুদূৰ গাঁওখনিৰ দৰেই প্ৰেম এক অবিনাশী স্বপ্ন...' কথাখিনি অলঙ্কাৰ শাস্ত্ৰ আৰু ভাৱৰ ফালৰ পৰাও তাৎপৰ্যপূৰ্ণ। অলঙ্কাৰ শাস্ত্ৰৰ পাৰঙ্গতা লিখিকাগৰাকীয়ে প্ৰেমৰ অনুভূতিৰ উপমা দিছে কোনো ব্যক্তিয়ে এৰি অহা গাওঁখনিৰ প্ৰতি থকা অন্তহীন আকৰ্ষণৰ সতে। এই উপমাত উপমেয় উপমানে যেন পৰস্পৰে ভূমিকা সলনি কৰিব পৰাৰ অৱস্থা লাভ কৰি অতিশয় চমৎকাৰিত্ব লাভ কৰিছে। লেখিকাই নিজেই এই সংলাপফাকিত প্ৰকাশ পোৱা অলঙ্কাৰ 'উপমা নে উৎপ্ৰেক্ষা' বুলি প্ৰশ্ন উত্থাপন

কৰি অলঙ্কাৰ শাস্ত্ৰত তেখেতৰ অনুৰাগৰ পৰিচয় দিছে। আচলতে গোটেই গল্পটোতে বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ উপমাবাচক অৰ্থালঙ্কাৰ সযতনে সৃষ্টি কৰি লেখিকাই গল্পটিক কাব্যিক গাম্ভীৰ্য প্ৰদান কৰিছে। মন কৰিবলগীয়া যে উপমাবোৰত উপমেয় আৰু উপমান দুয়োটাৰ গুৰুত্ব প্ৰায় সমান হোৱা বাবে কোনটোৰ ভূমিকা কি ধৰিব নোৱাৰি, যাৰ ফলত দুয়োটাই সমানে গুৰুত্বপূৰ্ণ হৈ মহত্ত্ব লাভ কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে নায়ক দিবাকৰৰ বাবে এৰি অহা গাঁওখনি আৰু মালতীৰ প্ৰেম দুয়োটাই সমানে গুৰুত্বপূৰ্ণ।

প্ৰতীকৰ ব্যৱহাৰ আৰু সেই প্ৰতীকবোৰৰ ব্যঞ্জনা গল্পটিৰ অন্যতম মহত্বপূৰ্ণ দিশ। একোটা প্ৰতীকে আকৌ এটা বস্তু বা এজন ব্যক্তিকে প্ৰতিনিধিত্ব নকৰে, কেইবাটাকো প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। লাইশাক তেনে এটি প্ৰতীক যি সেউজীয়া প্ৰকৃতি, সৰল গাঁৱৰ জীৱন, ৰমাকান্তৰ প্ৰেয়সীৰ হৃদয়ৰ সৰলতা, যৌন বাসনা আদি ভালেমান কথাৰ ব্যঞ্জনা পাঠকৰ হৃদয় মনলৈ কঢ়িয়াই আনে। উচ্চ উচ্চ অট্টলিকাবোৰে প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছে আগ্ৰাসী, ধ্বংসাত্মক নগৰীকৰণৰ। সিয়ে আকৌ ব্যঞ্জিত কৰিছে আধুনিক যুগৰ মানুহৰ আত্মধ্বংসী চহৰীয়া ৰাগিৰ কথা। দিবাকৰৰ ৰ'দ নপৰা সৰু ঘৰটোৱে অল্পআয়ৰ মানুহখিনিৰ অসহায়তা আৰু গভীৰ দুখৰ ব্যঞ্জনা বহন কৰে। তাৰ গাঁওখনি আৰু মালতী নামৰ গাভৰুগৰাকীয়ে অসীম বদান্যতাৰ গৰাকী হৈয়ো অৱহেলিত হোৱা মাতৃসকলক প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছে। দিবাকৰ এফালে আধুনিকতাৰ ৰঙীণ লাইটৰ পোহৰত আকৃষ্ট হৈ জপিয়াই পৰি আত্মহত্যা কৰা চগা পোকস্বৰূপ অবোধ গাঁৱলীয়া ডেকাচামৰ প্ৰতিনিধি, আনফালে চহৰৰ উচ্চবিত্তসকলৰ হেচাত চেপেটা হোৱা নিম্ন আয়ৰ লোকসকলৰ প্ৰতিনিধি। গাঁৱৰ বাঁহনি, বানপানী আদিয়েও পাঠকৰ হৃদয় মনত সৃষ্টি কৰি যায় গাঁৱলীয়া জীৱনৰ দুৰ্যোগসম্ভূত দুখৰ ব্যঞ্জনা। নাওৰাৰে বাগৰি থকা বৰষুণৰ পানী নিস্বাৰ্থ ভালপোৱাৰ গৰাকী মাতৃজাতিৰ প্ৰতীক, মালতীৰ উদাৰ মনৰ ব্যঞ্জনা বহন কৰে বৰষুণৰ পানীখিনিয়ে। মুঠতে চহৰৰ অট্টালিকাবোৰৰ পৰা ৰমাকান্তৰ ব্লেড ধাৰ দিয়া ভগা চিচাৰ টুকুৰা, দাড়ি খুৰাবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা আইনা, আইনাত প্ৰতিফলিত ৰ'দৰ ৰশ্মি, ৰমাকান্তই কিনা

কিতাপকেইখন আদি ক্ষুদ্ৰাতিক্ষুদ্ৰ প্ৰতিবিধ সামগ্ৰীৰে উল্লেখ হৈছে কিবা এটিৰ প্ৰতীকৰূপে অথবা ব্যঞ্জনাৰ মাধ্যমৰূপে। আনহাতে গল্পত বৰ্ণিত দিবাকৰৰ চহৰীয়া ছোৱালী বিয়া কৰোৱা ডাঙৰ ঘটনাৰ পৰা দিবাকৰে লাই শাকৰ গুৰি খুচৰি থাকোঁতে হুলে বিন্ধা সৰু ঘটনালৈকে প্ৰতিটো ঘটনাৰে আছে একোটি মনোৰম ব্যঞ্জনা। দিবাকৰৰ চহৰীয়া ছোৱালী বিয়া কৰোৱা কথাই ব্যঞ্জিত কৰে নব্যশিক্ষিত চামটোৰ মানৱ জীৱন সম্পৰ্কীয় জ্ঞানৰ অভাৱৰ কথা, দিবাকৰৰ গাঁওখনৰ প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগসমূহৰ বৰ্ণনাই ধ্বনিত কৰে দিবাকৰৰ জীৱনলৈ আহি থকা দুৰ্যোগৰ বতৰা, সি লাই শাক খুচৰি থকাৰ বৰ্ণনাই ধ্বনিত কৰে মালতীৰ প্ৰতি তাৰ অবিনাশী প্ৰেমৰ কথা, মালতীয়ে দিবাকৰক ভাত খাই যাবলৈ কোৱাত অকাৰণতে দিবাকৰ মালতীৰ একান্ত বাধ্য হৈ উঠা কথাখিনিয়ে ধ্বনিত কৰে মাতৃসুলভ স্নেহেৰে পুৰুষক বান্ধিব পৰা নাৰীৰ ক্ষমতাৰ কথা, দিবাকৰে মালতীৰ ঘৰত কিতাপদুখন এৰি যোৱা কথাৰে বুজোৱা হৈছে দিবাকৰে মনটো মালতীক দি যোৱাৰ কথা আৰু পিছদিনাই কিতাপদুখন ঘুৰাই নিয়া কথাটোৰে ব্যঞ্জিত হৈছে সেই কিতাপৰ শিক্ষাই এদিন দিবাকৰক মালতীৰ পৰা দূৰলৈ লৈ যোৱাৰ বতৰা, ভাওনা কৰোঁতে সীতাৰ ভাও দিয়া ৰমেশৰ চকুত 'ক'লা মেকুৰী এটাৰ দুটা সৰ্বনশীয়া চকু' জিলিকি উঠা কথাই ব্যঞ্জনা দিছে সুপ্ৰভাৰ সৰ্বনশীয়া চৰিত্ৰৰ কথা।

এনে গভীৰ ব্যঞ্জনাৰ সৃষ্টি অৱশ্যে অনায়াসসাধ্য বুলি ক'লে শুদ্ধ নহ'ব। কাৰণ এনে ব্যঞ্জনাৰ সৃষ্টি কৰিবলৈ সৃষ্টিকৰ্তাক লাগে অলঙ্কাৰ শাস্ত্ৰৰ পৰ্যাপ্ত জ্ঞান আৰু নিৰলস সাধনা। সাহিত্যৰ ধ্বনি বা ব্যঞ্জনা, ৰস, অলঙ্কাৰ আদিৰ অত্যন্ত অনুৰাগী আছিল গল্পটিৰ লেখিকাগৰাকী। মহাবিদ্যালয়ৰ অনাৰ্চ শ্ৰেণীবোৰত তেখেতে সেইটো বিষয় অতি যত্ন সহকাৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক বুজাবলৈ চেষ্টা কৰা আমি নিজে প্ৰত্যক্ষ কৰিছিলোঁ। সাহিত্যত ব্যঞ্জনা কি তাক বুজাবলৈ এটা চাকিৰ উদাহৰণ দি কৈছিল 'চাকিটো যেন নিজে সাহিত্যত ব্যৱহৃত শব্দটোৰ আভিধানিক অৰ্থ আৰু সেই চাকিটোৰে চাৰিওফালে সিঁচি দিয়া পোহৰখিনি যেন সেই শব্দটোৰ ব্যঞ্জনা বা ব্যঞ্জিত অৰ্থ। গল্পটিৰ আৰম্ভণিতে উদ্ধৃত 'সুদূৰ গাঁৱৰ দৰে প্ৰেম এক অবিনাশী স্বপ্ন' এই কথাখিনিৰ সৃষ্টি আৰু তাৰ অন্তৰালত থকা অলঙ্কাৰ বিশ্লেষণ কৰি লিখা- 'ই উপমা নে উৎপ্ৰেক্ষা?',

গল্পটিৰ মাজেদি লেখিকাৰ গাঁৱলীয়া জীৱনৰ প্ৰতি নষ্টালজিক প্ৰবল আকৰ্ষণ, চহৰীয়া সমাজৰ কৃত্ৰিমতাত অসন্তুষ্টি, নাৰীৰ মমতাময়ী ৰূপৰ ওপৰত গভীৰ আস্থা, সেই মমতাময়ী ৰূপক অপমান কৰা বিশেষকৈ চহৰৰ তথাকথিত অভিজাত দ্বিচাৰিণীসকলৰ প্ৰতি তীব্ৰ বিদ্বেষ আৰু সৰল মনৰ পুৰুষচামৰ প্ৰতি গভীৰ মমতা প্ৰকাশ পাইছে। গল্পটিত যদিও পুৰুষ চৰিত্ৰ দিবাকৰেই প্ৰাধান্য পাইছে আৰু সেই চৰিত্ৰটোৰ মনোবিশ্লেষণেই যদিও গল্পটিৰ বহু ঠাই জুৰিছে তথাপি সামগ্ৰিকভাৱে পুৰুষতকৈ নাৰী চৰিত্ৰৰ প্ৰতিহে লেখিকাৰ মনোযোগ অধিক যেন লাগিছে। কাৰণ নায়ক ৰমাকান্তৰ জীৱনৰ সুখানুভুতি আৰু দুখানুভুতি নিয়ন্ত্ৰিত হৈছে প্ৰধানকৈ তিনিগৰাকী নাৰীৰ দ্বাৰাই। তাৎপৰ্যপূৰ্ণভাৱে দিবাকৰৰ মাতৃগৰাকীকো তাৰ বিবাহিত পত্নী সুপ্ৰভাৰ লগতে তাৰ দুখানুভুতিৰ কাৰক বুলি দেখুওৱা হৈছে আৰু জৈৱিক অথবা স্বীকৃত কোনো সম্বন্ধ নঘটা মালতী হৈ ৰৈছে তাৰ জীৱনৰ সুখানুভুতিৰ উৎস। মালতীৰ ভৰিদুখনলৈ চাই দিবাকৰৰ পৰি সেৱা কৰিবলৈ মন যোৱা, তাইৰ স্নেহত মুগ্ধ হৈ সি কান্দি পেলোৱা, গল্পৰ শেষত মালতীৰ স্নেহৰ কথা সুঁৱৰি দিবাকৰে আঁঠু লোৱা আদি কথাৰ পৰা বুজা যায় যে লেখিকাৰ ধাৰণাত প্ৰেয়সী কেৱল কামনাৰ পাত্ৰী নহয়, প্ৰিয়জনৰ প্ৰতি মাতৃসুলভ স্নেহ প্ৰকৃত প্ৰেমিকাৰ অপৰিহাৰ্য গুণ। এই ধাৰণা কিছু পৰম্পৰাগত যেন লাগিব পাৰে আৰু লেখিকাগৰাকীক প্ৰাচীনপন্থী যেনো লাগিব পাৰে; কিন্তু যি সাহসেৰে লেখিকাই দিবাকৰৰ মাতৃকো সুপ্ৰভাৰ শাৰীত থৈছে তাক অনুধাৱন কৰিলে সেই ধাৰণা আঁতৰি যায়। মুঠতে সুক্ষ্ম বিশ্লেষণেৰে গল্পটো অধ্যয়ন কৰিলে তাৰ অন্তৰালত এনে এগৰাকী মহীয়সী নাৰীক, এনে এগৰাকী অনুভৱী মাতৃক লগ পোৱা যায় যাৰ অন্তৰ কোনো সম্পৰ্ক নথকাজনৰ দুখতো ম্ৰিয়মান হয়, নগৰীকৰণে ধ্বংস কৰি অনা গাঁওবোৰৰ চিন্তাত উদ্বিগ্ন হয়, আধুনিকতাই ধ্বংস কৰি অনা প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য, মানৱীয় প্ৰমূল্য আদিৰ দুখত চকুপানী টোকে। এয়া এগৰাকী প্ৰকৃত আধুনিক শিক্ষাৰে শিক্ষিত, মানৱতাবাদী, সৰ্বজনৰ শ্ৰদ্ধা আদায় কৰিব পৰা, স্বৰ্গীয় অনুভৱৰ মহীয়সী নাৰী।

OOOOOOO

গল্পটিৰ মাজেদি লেখিকাৰ গাঁৱলীয়া জীৱনৰ প্ৰতি নষ্টালজিক প্ৰবল আকৰ্ষণ, চহৰীয়া সমাজৰ কৃত্ৰিমতাত অসন্তুষ্টি, নাৰীৰ মমতাময়ী ৰূপৰ ওপৰত গভীৰ আস্থা, সেই মমতাময়ী ৰূপক অপমান কৰা বিশেষকৈ চহৰৰ তথাকথিত অভিজাত দ্বিচাৰিণীসকলৰ প্ৰতি তীব্ৰ বিদ্বেষ আৰু সৰল মনৰ পুৰুষচামৰ প্ৰতি গভীৰ মমতা প্ৰকাশ পাইছে। গল্পটিত যদিও পুৰুষ চৰিত্ৰ দিবাকৰেই প্ৰাধান্য পাইছে আৰু সেই চৰিত্ৰটোৰ মনোবিশ্লেষণেই যদিও গল্পটিৰ বহু ঠাই জুৰিছে তথাপি সামগ্ৰিকভাৱে পুৰুষতকৈ নাৰী চৰিত্ৰৰ প্ৰতিহে লেখিকাৰ মনোযোগ অধিক যেন লাগিছে। কাৰণ নায়ক ৰমাকান্তৰ জীৱনৰ সুখানুভুতি আৰু দুখানুভুতি নিয়ন্ত্ৰিত হৈছে প্ৰধানকৈ তিনিগৰাকী নাৰীৰ দ্বাৰাই। তাৎপৰ্যপূৰ্ণভাৱে দিবাকৰৰ মাতৃগৰাকীকো তাৰ বিবাহিত পত্নী সুপ্ৰভাৰ লগতে তাৰ দুখানুভুতিৰ কাৰক বুলি দেখুওৱা হৈছে আৰু জৈৱিক অথবা স্বীকৃত কোনো সম্বন্ধ নঘটা মালতী হৈ ৰৈছে তাৰ জীৱনৰ সুখানুভুতিৰ উৎস। মালতীৰ ভৰিদুখনলৈ চাই দিবাকৰৰ পৰি সেৱা কৰিবলৈ মন যোৱা, তাইৰ স্নেহত মুগ্ধ হৈ সি কান্দি পেলোৱা, গল্পৰ শেষত মালতীৰ স্নেহৰ কথা সুঁৱৰি দিবাকৰে আঁঠু লোৱা আদি কথাৰ পৰা বুজা যায় যে লেখিকাৰ ধাৰণাত প্ৰেয়সী কেৱল কামনাৰ পাত্ৰী নহয়, প্ৰিয়জনৰ প্ৰতি মাতৃসুলভ স্নেহ প্ৰকৃত প্ৰেমিকাৰ অপৰিহাৰ্য গুণ। এই ধাৰণা কিছু পৰম্পৰাগত যেন লাগিব পাৰে আৰু লেখিকাগৰাকীক প্ৰাচীনপন্থী যেনো লাগিব পাৰে; কিন্তু যি সাহসেৰে লেখিকাই দিবাকৰৰ মাতৃকো সুপ্ৰভাৰ শাৰীত থৈছে তাক অনুধাৱন কৰিলে সেই ধাৰণা আঁতৰি যায়। মুঠতে সুক্ষ্ম বিশ্লেষণেৰে গল্পটো অধ্যয়ন কৰিলে তাৰ অন্তৰালত এনে এগৰাকী মহীয়সী নাৰীক, এনে এগৰাকী অনুভৱী মাতৃক লগ পোৱা যায় যাৰ অন্তৰ কোনো সম্পৰ্ক নথকাজনৰ দুখতো ম্ৰিয়মান হয়, নগৰীকৰণে ধ্বংস কৰি অনা গাঁওবোৰৰ চিন্তাত উদ্বিগ্ন হয়, আধুনিকতাই ধ্বংস কৰি অনা প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য, মানৱীয় প্ৰমূল্য আদিৰ দুখত চকুপানী টোকে। এয়া এগৰাকী প্ৰকৃত আধুনিক শিক্ষাৰে শিক্ষিত, মানৱতাবাদী, সৰ্বজনৰ শ্ৰদ্ধা আদায় কৰিব পৰা, স্বৰ্গীয় অনুভৱৰ মহীয়সী নাৰী।

ooooooo

'দ্ৰৌপদী' কবিতাৰ ভাব আৰু ভাষাৰ পৰ্যবেক্ষণ

চন্দনা চৌধুৰী
সহকাৰী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ,
অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়

অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত পঞ্চাশৰ দশকত আত্ম প্ৰকাশ কৰা এগৰাকী কবি আৰু গীতিকাৰ হ'ল- ড° নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈ। ১৯৩৩ চনত জন্ম গ্ৰহণ কৰা বৰদলৈৰ প্ৰকাশিত পুথিসমূহ হ'ল- 'বনফৰিঙৰ ৰং', 'দিনৰ পিছত দিন', 'সমীপেষু', 'অন্তৰংগ', 'সুদীৰ্ঘ দিন আৰু ঋতু', 'দেৱী', 'কবিতাৰ কথা,'শিৱ', 'অসমৰ লোক-সংস্কৃতি', 'চিল চিল চিলা' আদি। তেওঁৰ একমাত্ৰ উপন্যাস হ'ল 'জলপদ্ম'। 'সুদীৰ্ঘ দিন আৰু ঋতু', গ্ৰন্থৰ বাবে ১৯৮৩ চনত 'সাহিত্য অকাডেমী বঁটা' লাভ কৰে। ১৯৯১ চনত 'অসম সাহিত্য সভাৰ দুধনৈ অধিবেশনত সভানেত্ৰীৰ আসন শুৱনি কৰে। ২০০১ চনত সাহিত্যৰ 'প্ৰবীনা শইকীয়া বঁটা লাভ কৰে। ২০০৪ চনত এইজনা মহান কবি - গীতিকাৰৰ মৃত্যু হয়।

ড° নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈ আছিল অসমীয়া গ্ৰাম্য সমাজত ডাঙৰ-দীঘল হোৱা কবি সাহিত্যিক। কবিৰ সৰহভাগ কবিতাতে দেখা যায় কবি মনৰ অনুভূতিৰ গাম্ভীৰ্য অতি সুন্দৰ ৰূপত প্ৰকাশ পাইছে। অসমীয়া মানুহৰ গাঁৱলীয়া জীৱনৰ ছবি বৰদলৈয়ে কবিতাবোৰত বৰ সজীৱ ৰূপত তুলি ধৰিছে।

"আহিনৰ পথাৰৰ গোন্ধ
কেনেবাকে নাকত আহি লাগিলে
মই হেৰা পাঁও মোৰ দেউতাক"।
('কৰুণতম' কবিতা)

জীৱন আৰু সমাজৰ কল্যান সম্পৰ্কে কবিৰ মনত থকা গভীৰ দাৰ্শনিক বোধ পৰিলক্ষিত হয় অন্য এক কবিতাত। মানৱতাৰ সপক্ষে কলম হাতত লোৱা কবি এই সত্যত বিশ্বাসী যে বন্দুক বাৰুদ প্ৰগতি বা কল্যানৰ আধাৰ হ'ব নোৱাৰে, এন্ধাৰ আঁতৰোৱা মানৱতাৰ মুক্তি বানীয়েহে মানুহৰ বাবে আনিব পাৰে জীয়াই থকাৰ চিৰন্তৰ বাৰ্তা

বন্দুকৰ শব্দত
ৰাতি পুৱায়নে
ওহোঁ
পুৱায় সেই
চৰাইটোৰ মাতত
যি কুটি খায়
ৰাতিৰ আন্ধাৰবোৰ
লাহে লাহে ('শব্দত' কবিতা)

'দ্ৰৌপদী' কবিতা

ড° নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈৰ প্ৰায়বোৰ কবিতাতে মানুহৰ মানোজগত আৰু চাৰিওফালৰ বিচিত্ৰ জগতখনে স্থান লাভ কৰিছে। ড° কৰবী ডেকা হাজৰিকাৰ মতে 'প্ৰকৃতিৰ পৰা আহৰণ কৰা মনোৰম চিত্ৰৰে কবিয়ে প্ৰাণৰ বিষন্নতা, আধুনিক জীৱনৰ অন্তঃসাৰ শূন্যতা, স্বদেশৰ প্ৰতি মমতা আদি বিবিধ বিষয় প্ৰকাশ কৰিছে। নাৰী মনৰ শংকা, যন্ত্ৰণা আৰু ক্ষোভ তেওঁৰ কবিতাৰ অন্যতম বিষয়। দ্ৰৌপদী, গান্ধাৰী আৰু সীতাক তেওঁ নতুন ৰূপেৰে মূল্যায়ন কৰিছে।

ভাৰতীয় জনজীৱনৰ ওপৰত বিশেষ ভাৱে প্ৰভাৱ পেলোৱা প্ৰাচীন মহাকাব্য 'মহাভাৰত'ৰ এক আদৰ্শ নাৰী চৰিত্ৰ হ'ল 'দ্ৰৌপদী'। কবিয়ে দ্ৰৌপদীৰ মনৰ মাজত লুকাই থকা চিৰন্তন নাৰী মনটোৰ আশা আকাংক্ষাৰ অনুপম চিত্ৰ অতি সাৱলীল ৰূপত চিত্ৰিত কৰিছে। বিচিত্ৰতাৰে ভৰা নাৰীমন সদায় প্ৰচাৰ বিমুখ হৈ থাকে। জীৱন পথত সন্মুখীন হোৱা সকলো ঘাত-প্ৰতিঘাত নাৰীমানসে নিশ্চুপহৈ সহ্ন কৰি আগুৱাই যায়। কিন্তু পুৰুষৰ দৰে নাৰীৰ মনৰ ভিতৰতো

যে কিবা এটা পোৱাৰ হেঁপাহ লুকাই থাকে সেয়া আমি স্পষ্ট ৰূপত দেখিবলৈ পাইছো দ্ৰৌপদী কবিতাটিত। কবিয়ে মহাভাৰতৰ মহীয়ান পঞ্চ-পাণ্ডৱৰ পত্নী দ্ৰৌপদীৰ মনত কৰ্ণৰ প্ৰতি থকা গোপন বাসনা অতি সাহসেৰে আৰু সংযত ভাষাৰে প্ৰকাশ কৰিছে-

"মোৰ দোষ ক'ত?
মই মাথোঁ কৰি গ'লো
সত্যৰ সহজ স্বীকাৰ
যিবোৰ স্বীকাৰ ভণ্ডামিৰ মুখাৰ তলত
সৰ্বদায় গুপ্ত হৈ থাকে।"

('দ্ৰৌপদী' কবিতা)

কবিৰ দৃষ্টিত দ্ৰৌপদী হৈছে চিৰ সৌন্দৰ্য সন্ধানী এগৰাকী প্ৰেম উন্মুখ নাৰী। পাণ্ডৱ পত্নী দ্ৰৌপদী কেৱল এগৰাকী সাধাৰণ নাৰী নহয়। তেওঁ হৈছে যুগমীয়া ৰহস্যৰে ভৰা নাৰী সত্তা। দ্ৰৌপদী কবিতাৰ আৰম্ভনিতেই কবিয়ে কৈছে দ্ৰৌপদী ব্যতিক্ৰম নহয়, তেঁৱো সাধাৰণ নাৰী। পাৰ্থক্য মাথো দ্ৰৌপদীয়ে নাৰী হৃদয়ৰ গোপন বাসনা কবিতাটিৰ জৰিয়তে পাঠকৰ আগত উন্মুক্ত কৰি দিছে। কবিয়ে কৈছে-

"মই ব্যতিক্ৰম?
নহয়, নহয়
মই, মই যে মাথো চিৰন্তন নাৰী
যুগমীয়া ৰহস্যৰে ভৰা বিচিত্ৰ বৰ্ণালীৰ এক
সহজ প্ৰকাশ।"

দ্ৰৌপদীয়ে কুন্তী পুত্ৰ পঞ্চ-পাণ্ডৱক পতি ৰূপে পোৱাৰ পিছত যেতিয়া গম পালে কৰ্ণও কুন্তী পুত্ৰ, তেতিয়া কৰ্ণৰ প্ৰতি তেওঁৰ আকৰ্ষণ বাঢ়ি গ'ল। এই আকৰ্ষণক তথা কথিত সমাজে অবৈধ বুলিয়ে ক'ব কাৰণ দ্ৰৌপদীৰ বিধি অনুসৰি পাঁচজনক ইতিমধ্যে পতিবৰণ কৰিছে। ইয়াৰ ওপৰঞ্চি ভাবে কৰ্ণক মনে মনে পাব বিচৰাটো সমাজে সহজ ভাবত ল'ব নোৱাৰে। সেয়ে কবিয়ে দ্ৰৌপদীৰ

অন্তৰত ভাব প্ৰকাশ কৰি কৈছে-

"মোৰ ছায়া যায় আগবাঢ়ি দুহাত প্ৰসাৰি
নহ'লেনো ধীৰ স্থিৰ মনীষাৰ ধৰ্ম যুধিষ্ঠিৰ
শালবৃক্ষসম যেন দ্বিতীয় পাণ্ডৱ
শৌৰ্য্য বীৰ্য্য সৌন্দৰ্য্য প্ৰতীক অৰ্জুন
সৌম্য, শান্ত, নম্ৰ বীৰ চতুৰ্থ আৰু পঞ্চম- পাণ্ডৱৰ
পাঁচখনি উজ্জল আলেখ্য থাকোতেও মনৰ পটত আৰু
এক ছবি আহি দোলে কিয় মনে মনে
কোনটি ক্ষণত ?

দ্ৰৌপদীৰ পাণ্ডৱ পতিক লৈ যথেষ্ট গৌৰৱ কৰাৰ থল আছে। পাণ্ডৱৰ প্ৰত্যেক গৰাকীয়ে স্বকীয় বীৰত্বধাৰক। এইবোৰ কথা মানস পটত অহাৰ পিছত দ্ৰৌপদীক কৰ্ণৰ ছবিখনে বাৰুকৈয়ে আমনি কৰে। কাৰণটো হ'ল বিচিত্ৰতাৰে ভৰা মানুহৰ অন্তৰজগত। কেতিয়াবা মানুহবোৰে নিজৰ অজ্ঞাতে অন্য এক পৃথিৱীত বিচৰণ কৰি ফুৰে। সেই পৃথিৱীখন ব্যক্তি অনুসৰি নিজে গঢ়ি লয়। য'ত সকলোৱে নিজ ইচ্ছানুসাৰে থাকিবলৈ লয়। দ্ৰৌপদীৰো একে অৱস্থা। পঞ্চপাণ্ডৱৰ কথা ভাবি গৌৰৱত ফুলি উঠা সময়তে কৰ্ণৰ ছবিয়ে তেওঁৰ মনত তোলপাৰ লগায়, হাবাথুৰি খায় কৰ্ণক বিচাৰি। কবিৰ ভাষাত

"বিচাৰোঁ কৰ্ণক কিয় ? কিয় এই তৃষ্ণা জাগে
আকণ্ঠ ভৰি মোৰ থাকোঁতে অমৃত ?
এয়া যে মায়াৰ খেলা
দেহী আমি, তথাপি কৰোঁ যে বাস
দেহৰ উৰ্ধ্বত।"

দ্ৰৌপদীৰ মনৰ এই বিচিত্ৰতাৰ প্ৰকাশ এগৰাকী নাৰী কবিৰ কাৰণেহে সম্ভৱপৰ হৈছে। সঞ্চয় নাৰীৰ প্ৰবৃত্তি। কৰ্ণৰ পৰা দ্ৰৌপদীয়ে সঞ্চয় কৰিব বিচাৰে তেওঁৰ সৌন্দৰ্য, মেধা, বীৰত্ব আৰু ব্যক্তিত্ব। শেষত কবিয়ে কৈছে-

"সৌন্দৰ্য লুকাই থাকে বোধ, মেধা, বীৰত্ব, পাণ্ডিত্য ব্যক্তিত্ব আৰু
সুঠাম মনৰ কত প্ৰকাশত।
নাৰী মই সেই সৌন্দৰ্য্যৰে
অক্লান্ত পিয়াসী।
....
প্ৰতিটো ৰঙৰে প্ৰতিপাহ ফুল যদি থাকিলেহেঁতেন মোৰ
মৰমৰ, জীৱনৰ সৰু এই বননিখনত।।

শেষত ক'ব পাৰি যে আধুনিক বৈশিষ্ট্য থকা কবিতাবোৰত সাধাৰণতে ভাবৰ দুই ধৰণৰ বিকাশ দেখিবলৈ পোৱা যায়। ইয়াৰ একশ্ৰেণী কবিতাত থাকে মানুহৰ স্বাধীনতা স্পৃহা, নিজৰ কৰ্মশক্তিৰ ওপৰত অগাধ আস্থা আৰু আন শ্ৰেণী কবিতাত সামাজিক মানুহ হিচাপে মানুহৰ গুৰুত্ব ঘোষণা। নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈ প্ৰথম শ্ৰেণীৰ কবি। তেওঁৰ কবিতাত সামাজিক চিত্ৰ থাকিলেও তেওঁ মুখ্যত ব্যক্তিবাদী কবি। তেওঁৰ ব্যক্তিধৰ্মীতাৰ সন্মুখত সামাজিক চিন্তাসমূহ ম্লান হৈ পৰিছে আৰু সামাজিক চৈতন্য প্ৰকাশৰ ক্ষেত্ৰতো তেওঁ ব্যক্তিবাদী চিন্তাকেই অগ্ৰাধিকাৰ দিছে। সামাজিক পৰিবৰ্ত্তনৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ ঐতিহাসিক দ্বন্দ্ববাদৰ পৰিবৰ্তে গ্ৰহণ কৰিছে নিজৰ ব্যক্তিসত্বাৰ ক্ৰিয়া প্ৰতিক্ৰিয়াৰ। তাৰো পৰি তেওঁ কবি হিচাপে শিল্প চেতনাৰ ওপৰতহে অধিক গুৰুত্ব দিয়ে, সামাজিক দ্বন্দ্বলৈ তেওঁৰ দৃষ্টি গৈছে যদিও স্বাভাৱিকতে সি হৈ পৰিছে ৰোমাণ্টিক ধৰ্মী। ড° নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈৰ দ্ৰৌপদী কবিতাটিৰ সামগ্ৰিক দিশ পৰ্যবেক্ষণ কৰি ড° সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাদেৱে কৈছে- "আধুনিক অসমীয়া কবিতাৰ প্ৰাংগণত নিৰ্মল প্ৰভা বৰদলৈয়ে নাৰী মনৰ কোমল হৃদ্যানুভূতিৰে প্ৰাকৃতিক শোভা, বিগত সমাজ, অনাগত দিন আৰু বৰ্তমানৰ ক্লেদাক্ত পৰিৱেশ আৰু সীমিত জীৱনক মুক্তক ছন্দৰ অবাৰিত গতিত প্ৰকাশ কৰি স্বকীয় স্থান উলিয়াই লৈছে। ভাষাৰ ক্ষেত্ৰত পৰিমিতবোধ কবিতা কিছুমানত লক্ষ্য কৰা যায়।"

প্রসংগ পুথি ঃ

১। আহমেদ, এম, কামালুদ্দিন। আধুনিক অসমীয়া কবিতা। প্রকাশক - অনন্ত হাজৰিকা। বনলতা, পানবজাৰ, গুৱাহাটী - ১। দ্বিতীয় প্রকাশ - ২০১৫

২। তালুকদাৰ, ড° নন্দ। কবি আৰু কবিতা। প্রকাশক - অনন্ত হাজৰিকা। বনলতা, পানবজাৰ। গুৱাহাটী- ১। ষষ্ঠ প্রকাশ- আগষ্ট ২০১৪।

৩। দত্ত, ভবানন্দ। অসমীয়া কবিতাৰ কাহিনী। প্রকাশক - শ্রী খগেন্দ্র নাৰায়ন দত্ত বৰুৱা। লয়াৰ্ছ বুক ষ্টল। পানবজাৰ, গুৱাহাটী-১। তৃতীয় প্রকাশ ১৯৯৩।

৪। পূজাৰী, ড° অর্চনা। অসমীয়া কবিতাৰ বিচাৰ বিশ্লেষণ। প্রকাশক - জ্যোতি প্রকাশন। পানবজাৰ, গুৱাহাটী-১। তৃতীয় প্রকাশ - নৱেম্বৰ - ২০১৬।

৫। বৰুৱা, শান্তনু কৌশিক। সাহিত্যৰ ইয়েৰ বুক। প্রকাশক - সুৰেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ বৈশ্য। জার্নাল এম্পৰিয়াম, নলবাৰী। প্রথম প্রকাশ - ২০০৩।

৬। বৰদলৈ, ড° নির্মল প্রভা। কবিতামঞ্জুৰী। (সম্পাদনা) প্রকাশক - বিশ্ববিদ্যালয় প্রকাশন বিভাগ। গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়। অষ্টম সংস্কৰণ - ১৯৯৮।

৭। হাজৰিকা, ড° কৰবী ডেকা। অসমীয়া কবিতা। প্রকাশক- মাখন হাজৰিকা। বনলতা, নতুন বজাৰ ডিব্ৰুগড় - ১। পঞ্চম সংস্কৰণ - ২০১৪।

৮। হাজৰিকা, ড° কৰবী ডেকা। অসমীয়া কবি আৰু কবিতা। প্রকাশক - শ্রী প্রদ্যুৎ হাজৰিকা। বনলতা, নতুন বজাৰ। ডিব্ৰুগড়- ১। দ্বিতীয় সংস্কৰণ - ২০১১।

নীলিমা দত্তৰ কবিতা ঃ 'সাদিনীয়া নৱযুগ' আলোচনীত প্ৰকাশিত কবিতাৰাজিৰ প্ৰসংগসহ

ৰুকুনুদ্দিন আহমেদ
সহকাৰী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ
অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়

আধুনিক অসমৰ অগ্ৰণী মহিলাসকলৰ ভিতৰত নীলিমা দত্ত (১৯২৫-২০০২) অন্যতম। তেওঁৰ প্ৰধান পৰিচয় শিক্ষাবিদ অধ্যাপক, দাৰ্শনিক আৰু কবি সাহিত্যিক হিচাপে। আন এক পৰিচয়- তেওঁ বিশিষ্ট অসমীয়া কবি, সমালোচক আৰু দাৰ্শনিক ভবানন্দ দত্ত (১৯১৮-১৯৫৯) ৰ পত্নী আছিল। কুৰি শতিকাৰ চল্লিশৰ দশকত নীলিমা দত্তই সাহিত্য ক্ষেত্ৰত পদাৰ্পণ কৰি উক্ত শতিকাৰ সপ্তম দশকত এগৰাকী আগশাৰীৰ সাহিত্যিক ৰূপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছিল। দত্তই 'ৰংঘৰ', 'ৰামধেনু', 'দীপক', 'মণিদীপ', 'আকাশ', 'আমাৰ প্ৰতিনিধি', 'সাদিনীয়া নৱযুগ' আদি সমকালীন বিভিন্ন কাকত আলোচনীৰ জৰিয়তে সাহিত্য চৰ্চা কৰিছিল। তেওঁ একাধাৰে এগৰাকী আধুনিক কবি, ঔপন্যাসিক, নিবন্ধকাৰ, অনুবাদিকা আৰু শিশু-সাহিত্যিক আছিল। স্বামী ভবানন্দ দত্তৰ অকাল মৃত্যুৰ পিছত নীলিমা দত্তই তেওঁৰ অৰ্থাৎ স্বামীৰ ৰচনাসমূহ সংকলন কৰি প্ৰকাশ তথা সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল।

যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ বিশিষ্ট মহিলা লেখিকাসকলৰ ভিতৰত নীলিমা দত্তই স্বকীয় স্থান অধিকাৰ কৰিছে। কবিতা, উপন্যাস, প্ৰবন্ধ, অনুবাদ সাহিত্য, শিশু-সাহিত্য আদিৰ চৰ্চা কৰাৰ লগতে তেওঁ দৰ্শনৰ অধ্যাপক তথা শিক্ষাবিদ হিচাপে পাঠ্য-প্ৰসংগ পুথি ৰচনাতো হাত দিছিল। দত্তৰ কাব্য-কৃতিৰ স্বাক্ষৰ হৈছে পাঁচখন কবিতা পুথি- 'শেষ নাই' (১৯৬৫), 'অন্ধকূপ' (১৯৭১), 'প্ৰভাকৰ' (১৯৭৭), 'জোকাৰ' (১৯৮৭) আৰু 'সুৰৰ ছবি আৰু প্ৰাণৰ সুৰ' (১৯৮৮)। এনেদৰে

কেবাখনো কাকত-আলোচনীত আৰু পুথি আকাৰে কবিতাৰ চৰ্চা কৰি আধুনিক অসমীয়া কাব্যধাৰালৈ লেখৰ অৱদান আগবঢ়োৱা কবি নীলিমা দত্তই বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্য সম্পাদিত 'সাদিনীয়া নৱযুগ' আলোচনীতো সাহিত্য - চৰ্চা কৰিছিল। 'সাদিনীয়া নৱযুগ' আছিল যোৱা শতিকাৰ সত্তৰৰ দশকত ১৯৬৩-৬৭ লৈকে প্ৰকাশিত এখন উল্লেখযোগ্য তথা প্ৰথম অসমীয়া সাপ্তাহিক আলোচনী। "নৱযুগে আৰ্থ -সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক বিষয়বোৰৰ আলোচনাত বিশেষ গুৰুত্ব দিছিল। সৃজনীশীল সাহিত্যৰ প্ৰতিও আলোচনীখনে বিশেষ লক্ষ্য ৰাখিছিল। প্ৰৱীণসকলৰ বাহিৰেও কেবাগৰাকী নবীন লেখক- লেখিকাই নৱযুগৰ পাততে প্ৰথম আত্মপ্ৰকাশ কৰে (দাস, মনোৰমাঃ "আলোচনী আৰু সাময়িক পত্ৰিকা (১৯৫০-৯০)", ৪১৯। বিংশ শতিকাৰ পূৰ্বে সাহিত্য জগতত আত্মপ্ৰকাশ কৰি পৰৱৰ্তী সপ্তম শতিকাত যিসকলে অগ্ৰগণী সাহিত্যিক হিচাপে স্বীকৃতি পাইছে তেওঁলোকৰ ভিতৰত নীলিমা দত্ত এজন। আলোচনীখনত তেওঁৰ কবিতা, উপন্যাস, গল্প আদি প্ৰকাশ হৈছিল। দত্তৰ উপৰি 'সাদিনীয়া নৱযুগ'ত সাহিত্য-চৰ্চা কৰা মহিলা লেখকৰ ভিতৰত নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ, নীলিমা শৰ্মা, প্ৰীতি বৰুৱা, চিত্ৰলতা ফুকন, মীনা কুমাৰী বৰদলৈ, পুস্পলতা শইকীয়া, এলি আহমেদ, মালবিকা গোস্বামী, ৰূপশ্ৰী কলিতা, বীণাপানী বসুমতাৰী, অনুপমা শইকীয়া, সাৰদী শইকীয়া, বাসন্তী বৰুৱা, অমিয়া দেৱী, মামনি শৰ্মা, সান্তনা বৰুৱা, দিপালী বৰা, আইনিকেতন গোহাঁই, নিৰ্মালী হাজৰিকা, পুস্পলতা দাস আদি প্ৰধান আৰু অপ্ৰধান নাৰীৰ নাম পোৱা যায়।

'সাদিনীয়া নৱযুগ' আলোচনীত নীলিমা দত্তৰ 'কাপুৰুষ', 'এখনি সুন্দৰ মুখ দুখনি মৰমী হাত', 'নিস্তব্ধ জালুকবাৰী', 'ডাৱৰ ডাৱৰ মাথো কলীয়া ডাৱৰ', 'ৰেঙনি' আৰু 'সময়' আদি কবিতা প্ৰকাশ হৈছিল। উল্লেখযোগ্য কথা-আলোচনীখনত তেওঁৰ 'আকাশবন্তি' আৰু 'শৈল শিখৰ' নামৰ উপন্যাস দুখন ছোৱা-ছোৱাকৈ পোনপ্ৰথম প্ৰকাশ হোৱাটো। স্বৰাজোত্তৰ কালৰ কৃতী মহিলা কবি দত্তৰ কবিতাত মানৱতাৰ অৱক্ষয়ে জন্ম দিয়া যুগৰ যন্ত্ৰণাকাতৰ স্বৰূপ ফুটি ওলাইছে। 'কাপুৰুষ' কবিতাত অত্যাচাৰী অপশক্তিয়ে খেলা মৃত্যুৰ খেলাৰ কৰুণতামিশ্ৰিত পাৰিপাৰ্শ্বিকতাৰ আভাস পোৱা যায়-

"মৃত্যুৱে কৰিলে ম্লান আজি
তোমাৰ মুখৰ জ্যোতি হে নিৰুপমা,
অৰুণৰ আভা পুৱতিৰ
হ'ল বিভাহীন - পথাৰৰ
শামলিমা"

গ্ৰামীণ জীৱনৰ স্বচ্ছন্দ বাতাবৰণৰ নেতিবাচক পৰিৱৰ্তনে কোমলমনা কবিৰ হৃদয়ত আঘাত হানিছে। মৃত্যুৱে ম্লান কৰা মুখৰ জ্যোতি, জুপুৰি ঘৰৰ স্বৰূতা, আনন্দৰ ধ্বনি স্তব্ধ হৈ পৰা, মাতৃহীন শিশুৰ অবুজ ক্ৰন্দন, পুত্ৰহীনা জননীৰ বিফল আস্ফালন আদিয়ে সৃষ্টি কৰা কৰুণ বোল আৰু চৰাচৰ ব্যাপ্ত হোৱা বিধবাৰ চকুলো সনা হুমুনিয়াহৰ কথাৰে কবিয়ে চলিত সমাজ-ব্যৱস্থাৰ অৰাজকতা, অন্তঃসাৰ শূন্যতাৰ বাস্তৱ ছবি অংকণ কৰিছে।

নীলিমা দত্ত মানৱ দৰদী কবি। 'সাদিনীয়া নৱযুগ'ত প্ৰকাশিত 'এখনি সুন্দৰ মুখ দুখনি মৰমী হাত' শীৰ্ষক কবিতাটি স্বৰ্গীয় শঙ্কৰ দে পুৰকায়স্থৰ স্মৃতিত কবিয়ে সকলো মাতৃৰ হৈ ৰচনা কৰিছে। কবিতাটিৰ পাতনিতে কবিয়ে কলঙ্কিত সমাজ-ৰক্ষকৰ নৃশংস হত্যাৰ ঘৃণনীয় কাৰ্যৰ এখন স্পষ্ট ছবি নৱযুগৰ বেটুপাতত এখনি সুন্দৰ মুখেৰে দুখন মৰমী হাতেৰে উজলি উঠাৰ বিৱৰণ দিছে। এই বৰ্ণনাত প্ৰকাশ পাইছে দুই ভিন ভিন ভাবৰ ব্যঞ্জনা। ৰক্ষকেই হত্যাকাৰীৰ ৰূপ ধৰি মাতৃৰ বুকু শুদা কৰা মৰ্মস্পৰ্শী ঘটনাই কবিৰ অন্তৰকো সম দুখত দুখী কৰিছে-

"হায়! বিলুপ্ত হ'ল-
সম্ভাৱনাৰ এই সুন্দৰ
মুখৰ অকালতে,
নিথৰ হ'ল-
কাতৰ স্পৰ্শ মৰমী হাতৰ
নিঠুৰ আঘাতেৰে।"

অতীত হৈ পৰা জীৱনৰ সোণোৱালী স্মৃতি এটুপি চকু পানী আৰু কঠোৰ বজ্ৰমুঠিৰ মাজত উজলি থকাৰ আকাংক্ষা ব্যক্ত কৰিছে সংবেদনশীল কবিয়ে। 'সাদিনীয়া নৱযুগ'ৰ পাতনিৰ ছবি এখনত দেখা শঙ্কৰৰ সুন্দৰ মুখ আৰু তেওঁৰ

মাতৃৰ মৰমী হাতে কবি অন্তৰত দুখুনী মাতৃৰ দুঃসহ বেদনাৰ সৃষ্টি কৰিছে। পৰিচিত বিষয় আৰু বাস্তৱ ঘটনা নীলিমা দত্তৰ কবিতাৰ মূল আধাৰ। "নীলিমা দত্তৰ কবিতাসমূহ এফালে বাস্তৱ জীৱনৰ সংঘাতসমূহৰ ব্যঞ্জনাময় অভিজ্ঞতাৰে সমুজ্জ্বল, আনফালে কোমল মানৱীয় অনুভূতিৰ পৰশেৰে মধুৰ। কবিৰ দায়বদ্ধতা সদায় মানৱতাৰ প্ৰতি, সদায় পোহৰৰ প্ৰতি। নীলিমা দত্তৰ কবিতাৰ ৰস আস্বাদনৰ বাবে হৃদয় আৰু মগজু দুয়োটাই প্ৰয়োজন। সমসাময়িক আন বহু কবিৰ ক্ষেত্ৰত সেইটো নহয়। (বৰগোহাঞি, যতীন্দ্ৰ কুমাৰঃ "অসমীয়া মহিলা কবি,৭)"। মানৱতাবাদী, আশাবাদী কবিয়ে স্মৃতিৰ প্ৰেৰণাই চেতনাক জীয়াই ৰাখিব বুলি প্ৰৱল আশাবাদ ব্যক্ত কৰিছে।

নীলিমা দত্তৰ কবিতাৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য প্ৰকাশ ভংগীৰ সৰলতা তথা আংগিকৰ প্ৰতি উদাসীনতা। 'নিস্তব্ধ জালুকবাৰী' কবিতাটোত কবিয়ে জালুকবাৰীৰ সামগ্ৰিক পৰিৱেশৰ স্বচ্ছ ছবি এখন স্বাভাৱিক অথচ নিখুঁতভাৱে প্ৰকাশ কৰিছে। জালুকবাৰীৰ অপাৰ শ্যামলী শোভাৰ বন্যা সদায় বৈ থকাৰ আশাৰে কবিয়ে আধুনিকতাৰ যান্ত্ৰিকতাৰ কু-প্ৰভাৱৰ পৰা নিজৰ মনোজগত আৰু বাহিৰা জগত-উভয়কে আতঁৰাই ৰাখিব বিচাৰিছে-

"নকঁপিব কেতিয়াও আৰু মেচিন গানৰ শব্দত
ধুৱলী কুঁৱলী মোৰ মন।
শৰাইঘাটৰ সেতু উন্মুখ হৈ ৰ'ব যুগ যুগ
দূৰৰ বিশ্বক দিব আদৰ জনাই
প্ৰাণ সম্ভাষণ।"

ৰূপহী জালুকবাৰীৰ প্ৰাকৃতিক আৰু ভৌতিক অৱস্থাৰ ব্যাপক আৰু স্পষ্ট চিত্ৰাংকণৰ মাজেৰে কবিয়ে কামনা কৰিছে শান্তিৰ। "কাব্যসৃষ্টিৰ বেলিকা আংগিকৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল নোহোৱাকৈ তেওঁৰ (নীলিমা দত্তৰ) কবিতাসমূহ হৈছে আধুনিক চিন্তাধাৰাৰে পুষ্ট এগৰাকী সৰলমনা নাৰীৰ হৃদয়ৰ ব্যঞ্জনাসমৃদ্ধ অভিব্যক্তি (দাস, শোণিত বিজয় আৰু মুনীন বায়ন ঃ কথা বৰেণ্য ১০০, ২৩৯"।

নীলিমা দত্তৰ প্ৰায়বোৰ কবিতাৰ আৰম্ভণি হৈছে ব্যক্তিগত প্ৰসংগ

উত্থাপনেৰে। এনেবোৰ কবিতাত ব্যক্তিগত অনুভৱে প্ৰাধান্য লাভ কৰিলেও তাৰ মাজে মাজে সমসাময়িক আৰ্থিক, সামাজিক, ৰাজনৈতিক পৰিস্থিতিয়ে সৰ্বসাধাৰণৰ জীৱনত সৃষ্টি কৰা জটিলতাৰ পৰিচয়ো ফুটি ওলাইছে। 'ডাৱৰ মাথো কলীয়া ডাৱৰ' নামৰ কবিতাটিত কবিয়ে অতীতৰ স্মৃতি সুঁৱৰি আশা-আংকাক্ষা আৰু স্বপ্ন ভংগৰ মৰ্মবেদনা প্ৰকাশ কৰিছে তদানীন্তন সমাজৰ স্বৰূপ ব্যক্ত কৰি-

"এতিয়া দিভেলুৱেচনৰ দিন,
মূল্য বৃদ্ধি হ'ল কোৱেকাৰ
ওটচ্ আৰু প্লেক্সোৰ
কিজানিবা !
তথাপি মৰহা মন
উদ্ভাসিত হয় সঞ্চয়নৰ তীব্ৰানন্দত"

ৰমন্যাসিক কবিসকলৰ লেখীয়া প্ৰতিবন্ধকতা সত্বেও প্ৰবল মুক্তি - প্ৰয়াসী আশাবাদী দৃষ্টিভংগীৰ প্ৰকাশ নীলিমা দত্তৰ কবিতাত স্পষ্ট 'ৰেঙনি' কবিতাত কবিৰ আশাবাদী মনৰ মুক্তি-কামনা নিৰলংকাৰ পূৰ্ণ, পোনপটীয়া ভাষাৰে প্ৰকাশ হৈছে। উদাহৰণ-

"দৃষ্টিয়ে দেখিব এক নতুন পোহৰ নতুন যুগৰ
মহাকাশ নতুন এখনি মহা বিশ্বৰ।"

সৰু সৰু মনেৰে অকণি অকণি বেৰৰ জলঙাৰ সৰু সৰু ঘৰত, খেলিমেলি চুবুৰীত বাস কৰিলেও সাধাৰণ মানুহৰ চোতালৰ দুৱৰি বনত, সেমেকা মনতো আশাৰ ৰেঙনি আৰু মুক্তিৰ আকাংক্ষা ব্যাপ্ত হয়। সেয়ে সৰু সৰু বেৰা ভাঙি, সকলো বাধাৰ প্ৰাচীৰ চূৰ্ণ কৰি সৰু সৰু ঘৰ আৰু চুবুৰীত আকাশ বন্তিৰ জেউতি জ্বলিব বুলি আৰু তাৰ আলোকত নয়নৰ সৰু সৰু মণি উজলি উঠিব বুলি কবিৰ আশা।

'সাদিনীয়া নৱযুগ'ত প্ৰকাশিত নীলিমা দত্তৰ 'সময়' শীৰ্ষক কবিতাত বিভিন্ন ঘটনা - পৰিঘটনাৰ জৰিয়তে প্ৰৱহমান সময়ৰ স্বৰূপ ব্যক্ত কৰিছে। সন্ধিয়া পৰৰ ছবি কবিয়ে এনেদৰে মূৰ্ত কৰিছে-

"টং টং টং / ঘণ্টা বাজিছে সিপাৰে
সন্ধ্যাৰ আৰতি বাজিছে / হু হু ৰবে নিবিড় নিশাৰ পাৰত,
কল কল কাল প্ৰৱাহৰ উত্তাল
টৌৰে টৌৰে টিমিকি টিমিকি পোহৰৰ
শিখা, মহাকাশৰ সৰু সৰু তৰা ছয়াঁময়া
উটি যায়, উটি যায় দূৰ দূৰান্তৰ
সাগৰ বিচাৰি। প্ৰহৰ বাগৰি
আহে এন্ধাৰে এন্ধাৰে;

কবিতাটিত বৰ্ণিত গছে-বনে, আকাশে - বতাহে হেঙুলী উষাৰ বৰ্ণালীৰ উপস্থিতিৰ প্ৰতি সংবেদনশীল কবিৰ সংশয়ে তেওঁৰ সমকাল চেতনাৰ পৰিচয় দিছে। এনেবোৰ কবিতাত সহজ-সৰল ভাষাৰে সুক্ষ্ম অনুভূতি প্ৰকাশত কবিৰ দক্ষতাৰ স্বাক্ষৰ প্ৰতিফলিত হৈছে। 'সাদিনীয়া নৱযুগ'ৰ উপৰি আন আলোচনী আৰু পুথিত প্ৰকাশিত নীলিমা দত্তৰ কবিতাৰাজিয়ে তেওঁৰ কাব্য-সৃষ্টিৰ প্ৰতিভাক উদ্ভাসিত কৰিছে। হেম বৰাই 'অসমীয়া সাহিত্যলৈ মহিলা লেখকৰ দান' গৱেষণা গ্ৰন্থত নীলিমা দত্তৰ কাব্য-কৃতি সন্দৰ্ভত মন্তব্য কৰিছে-

"নীলিমা দত্তৰ শব্দ চয়নত কঠিনতা নাই। কিন্তু, ভাবৰ বৈচিত্ৰ্যই মাজে মাজে শব্দ চয়নত আউল লগোৱা দেখা যায়। কৃত্ৰিম গাঁথনি একোটাই ঠায়ে ঠায়ে কাব্যিক সৌন্দৰ্যত ব্যাঘাত জন্মাইছে। উপমাদিৰ বৈচিত্ৰ্য নাই। চিত্ৰকল্পৰ অভিনৱত্বও বিচাৰি পোৱা নাযায়। চিত্ৰকল্প সৰল আৰু প্ৰতীক অনায়াসলব্ধ। দাৰ্শনিক অভিব্যক্তি কবিতাবোৰত যথেষ্ট পৰিলক্ষিত হয় (১৪০)"।

স্বাধীনোত্তৰ কালৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ বিশিষ্ট মহিলা কবি নীলিমা দত্তৰ কবিতা বিষয় - বৈচিত্ৰ্য আৰু বিবিধ ভাৱ-বৈশিষ্ট্যৰে প্ৰোজ্বল। আৱেগ-অনুভূতিৰ আতিশয্য, আংগিকৰ দুৰ্বল গাঁথনি আদি দুই এটা দোষ - দুৰ্বলতা থাকিলেও 'সাদিনীয়া নৱযুগ' আলোচনীত সাহিত্য-চৰ্চা কৰা মুষ্টিমেয় মহিলা কবিৰ ভিতৰত নীলিমা দত্তৰ নাম লেখত ল'বলগীয়া। আধুনিক অসমীয়া কবিতাৰ পথাৰখন শস্য - শ্যামলা আৰু সু-সমৃদ্ধ কৰাত এই গৰাকী কবিৰো অৱদান অনস্বীকাৰ্য।

গ্ৰন্থপঞ্জী ঃ

মুখ্য সমল ঃ

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ গ্ৰন্থাগাৰত সংৰক্ষিত বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্য সম্পাদিত 'সাদিনীয়া নৱযুগ' আলোচনীৰ সংখ্যাসমূহক বৰ্তমান নিবন্ধৰ মুখ্য সমলৰূপে লোৱা হৈছে।

গৌণ সমল ঃ

১। আহমেদ, ৰুকুনুদ্দিন। 'সাদিনীয়া নৱযুগ' আলোচনীৰ কবিতাঃ এক বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন। অপ্ৰকাশিত এম. ফিল. গৱেষণা গ্ৰন্থ-কণিকা। গুৱাহাটী ঃ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়, ২০১৬।

২। কটকী, চন্দ্ৰ। আধুনিক অসমীয়া কবিতা। দ্বিতীয় প্ৰকাশ। যোৰহাট ঃ অসম সাহিত্য সভা, ১৯৮৯।

৩। গগৈ, লীলা। সম্পা. আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ পৰিচয়। বনলতা সংস্কৰণ, ডিব্ৰুগড়, বনলতা, ২০০২।

৪। দাস, শোণিত বিজয় আৰু মুনীন বায়ন। সম্পা. কথা বৰেণ্য ১০০। প্ৰথম প্ৰকাশ। গুৱাহাটী ঃ কথা প্ৰকাশন, ২০০৬।

৫। বৰগোহাঞি, হোমেন। সম্পা. অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী, ষষ্ঠ খণ্ড। দ্বিতীয় প্ৰকাশ। গুৱাহাটী ঃ আবিলেক, ২০১২।

৬। বৰগোহাঞি, যতীন্দ্ৰ কুমাৰ। লেখক। "অসমীয়া মহিলা কবি"। ফুকন, চিত্ৰলতা। সম্পা. অসমীয়া সাহিত্য আৰু লেখিকা। প্ৰথম প্ৰকাশ। গুৱাহাটী ঃ লয়াৰ্ছ বুক ষ্টল, ১৯৯৫।

৭। বৰা, হেম। অসময়ী সাহিত্যলৈ মহিলা-লেখকৰ দান। প্ৰথম প্ৰকাশ। গোলাঘাট ঃ শতাব্দী প্ৰকাশন, ১৯৯৪।

৮। বৰুৱা, স্বৰ্ণলতা আৰু মামণি গগৈ বৰগোহাঁই। সম্পা. অসমীয়া নাৰী : অতীত আৰু বৰ্তমান। দ্বিতীয় প্ৰকাশ। গুৱাহাটী। বাণী মন্দিৰ, ২০১০।

৯। বৰ্মন, শিবনাথ; সন্ধ্যা দেৱী আৰু পৰমানন্দ মজুমদাৰ। সম্পা. অসমীয়া নাৰী : ঐতিহ্য আৰু উত্তৰণ। প্ৰথম প্ৰকাশ। গুৱাহাটী : ষ্টুডেন্টচ্ ষ্টৰ্চ, ২০০২।

১০। ভট্টাচাৰ্য, পূৰ্ণ। আধুনিক অসমীয়া কবিতা। প্ৰথম প্ৰকাশ। গুৱাহাটী : চন্দ্ৰ প্ৰকাশ, ২০০১।

১১। ভৰালী, হেমন্ত কুমাৰ। সম্পা. অসমকোষ। প্ৰথম প্ৰকাশ। গুৱাহাটী : বনলতা, ২০০৫।

১২। ভূঞা, যোগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ। সম্পা. বিশ্বকোষ (চতুৰ্থ খণ্ড)। প্ৰথম প্ৰকাশ। যোৰহাট : অসম সাহিত্য সভা, ২০০৩।

১৩। মিশ্ৰ, নিৰুপমা। লেখক। "নীলিমা দত্ত"। শীলা বৰঠাকুৰ। সম্পা. লেখিকাৰ জীৱনী (দ্বিতীয় খণ্ড)। প্ৰথম প্ৰকাশ। তেজপুৰ : সদৌ অসম লেখিকা সমাৰোহ সমিতি, ১৯৯৩।

শংকৰ দেৱৰ সাহিত্য-"ত্ৰিধাৰাৰ মিলন ক্ষেত্ৰ"

মঞ্জুপ্ৰভা বৰুৱা
বিষয় শিক্ষক
অভয়েশ্বৰী উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়, অভয়াপুৰী

অসমৰ সাহিত্য সংস্কৃতিৰ ইতিহাসত যোড়শ শতিকা এক নৱযুগৰ উত্তৰণৰ কাল। পৃথিৱীত যেতিয়াই ধৰ্মৰ গ্লানি হয়, তেতিয়াই স্থান, কাল, পাত্ৰ ভেদে একো একোজন মহাপুৰুষৰ ধৰ্মৰক্ষা কৰিবলৈ আবিৰ্ভাৱ হয়। এনে এগৰাকী মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ। নগাঁৱৰ বৰদোৱাত ১৪৪৯ খ্ৰীষ্টাব্দত মহাপুৰুষ জনাৰ জন্ম হয়। সৰুতে মাক-বাপেক ঢুকুৱাত বুঢ়ীমাক খেৰসূতীৰ তত্বাৱধানত ডাঙৰ হয়। মহেন্দ্ৰ কন্দলিৰ টোলত শিক্ষা সাং কৰি উপযুক্ত বয়সত সূৰ্যৱতীক বিয়া কৰায়। এজনী কন্যা সন্তান জন্ম দি সূৰ্যৱতীৰ অকালতে মৃত্যু হয়। তেতিয়াৰ পৰাই শংকৰদেৱৰ মনত বৈৰাগ্য ভাৱ জাগে আৰু তীৰ্থ ভ্ৰমণ কৰি বাৰ বছৰ কাল অতিবাহিত কৰে। এই বাৰ বছৰত তীৰ্থ ক্ষেত্ৰ সমূহ পৰিভ্ৰমণ কৰি ভাৰতৰ নানা ঠাইৰ মাজেৰে গৈ পণ্ডিত সজ্জনৰ লগত সাক্ষৎ কৰি আলোচনাৰ মাজেৰে বহু কথা শিকাৰ সুযোগ পায় আৰু বহু সম্ভৱনাপূৰ্ণ কথাৰ অভিজ্ঞতা সঞ্চয় কৰি লৈ আহে। এনেদৰে পণ্ডিত সজ্জনৰ সৈতে ধৰ্মালোচনা কৰি শাস্ত্ৰাদিৰ তত্ত্ব আহৰণ কৰে। এই সময়ছোৱাতে তেওঁৰ জীৱনত গভীৰ আধ্যাত্মিক ভাৱধাৰাই সাঁচ বহুৱায়। শংকৰ দেৱে তীৰ্থৰ পৰা ঘূৰি আহি জ্ঞাতি সকলৰ অনুৰোধ মৰ্মে দ্বিতীয় বাৰ বিয়া কৰায় যদিও ঘৰ-সংসাৰ পাতি বেছিদিন সুখত থাকিব নোৱাৰিলে। আহোম ৰজাৰ কোপদৃষ্টিত পৰি ভটিয়াই আহি পাটবাউসীত থাকিবলৈ লয়। তাতো বেছিদিন নিৰাপদে থাকিব নোৱাৰি কোচবিহাৰলৈ আহে আৰু কোচৰজা নৰনাৰায়ণৰ প্ৰিয়ভাজন হৈ পৰে। ৰজা নৰনাৰায়ণৰ ছত্ৰছায়াত থাকি তেওঁ ধৰ্মচৰ্চা

আৰু সাহিত্য সাধনাত ব্ৰতী হয়। শেষত কোচবিহাৰতে **১৫৬৮** খ্ৰীষ্টাব্দত তেওঁ ইহলীলা সম্বৰণ কৰে।

শংকৰ দেৱৰ ৰচনাৱলী অসমীয়া সাহিত্যৰ শিৰৰ ভূষণ স্বৰূপ। তেওঁৰ বিপুল সাহিত্যৰাজি মূলত পদ্য প্ৰধান। কবিত্বময় সাহিত্য ৰাজিৰ মাজেদিয়ে তেওঁ সৰ্ব সাধাৰণৰ হৃদয় জয় কৰিবলৈ সক্ষম হয় আৰু জনপ্ৰিয়ৰূপ লয়। সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী প্ৰণেতাসকলে শংকৰদেৱৰ সাহিত্য ৰাজিক "ত্ৰিধাৰাৰ মিলন ক্ষেত্ৰ" বুলি অভিহিত কৰিছে তেওঁলোকৰ মতে ত্ৰিধাৰা হ'ল- কাব্য, নাট আৰু গীত।

বিষয়বস্তু ফালৰ পৰা শংকৰদেৱৰ কাব্য সমূহ তিনি প্ৰকাৰৰ। আখ্যানমূলক, অনুবাদমূলক আৰু ভক্তিৰ গূঢ়াৰ্থব্যঞ্জক। হৰিশ্চচন্দ্ৰ উপাখ্যান, গজেন্দ্ৰ উপাখ্যান, অজামিল উপখ্যান, ৰুক্মিনীহৰণ কাব্য, বলিচলন, অমৃতমথন আৰু 'কুৰুক্ষেত্ৰ' এই কেইখন মহাপুৰুষজনাৰ আখ্যানমূলক কাব্য। হৰিশচন্দ্ৰ উপখ্যানৰ মূল বিষয়বস্তু মাৰ্কেণ্ডেয় পুৰাণৰ পৰা লোৱা। বাকী কেইখনৰ মূল ভাগৱতৰ বিভিন্ন স্কন্ধৰ পৰা লোৱা। আখ্যান কেইখনত কৃষ্ণৰ শ্ৰেষ্ঠত্ব আৰু ঐশ্বৰিক শক্তি মাহাত্ম্য প্ৰকাশ কৰিছে। ৰুক্মিণীহৰণ কাব্যত উপমা, কাব্যিক, সৌন্দৰ্য্য, ৰসসৃষ্টি আদিত শংকৰদেৱৰ মৌলিকতাৰ পৰিচয় পোৱা যায়। পৌৰাণিক মূলৰ পৰা সংগৃহীত কাব্যবোৰত শ্ৰীকৃষ্ণৰ চৰিত্ৰ সুন্দৰৰূপে ব্যক্ত কৰিছে। এই কাব্যবোৰৰ জৰিয়তে সৰ্বসাধাৰণে সহজ সৰল জীৱনত ঈশ্বৰ চিন্তাৰ প্ৰেৰণা পায় আৰু ভক্তি তথা কৃষ্ণময় ভাৱত নিমজ্জিত হোৱাৰ অৱকাশ পায়। মহাপুৰুষজনাৰ 'কীৰ্তন' পুথিখনো একে শ্ৰেণীৰ কাব্যত ধৰিব পাৰি। তেওঁ অতি সহজ সৰল ভাৱে বৰ্ণনা কৰি ভক্ত সমাজৰ অন্তৰত ৰেখাপাত কৰিব পৰাকৈ কাব্যখনি ৰচনা কৰিছে। মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ কীৰ্তিস্তম্ভ স্বৰূপ 'কীৰ্তন' পুথিখন অসমীয়াৰ অতি আপোন আৰু আপুৰুগীয়া সম্পদ।

অনুবাদ মূলক কাব্য 'উত্তৰাকাণ্ড ৰামায়ণ'। এই খন গ্ৰন্থত ভাগৱতৰ প্ৰথমৰ ৪৯ টা অধ্যায়ৰ ভাঙনি সন্নিবিষ্ট হৈছে। গভীৰ দাৰ্শনিক আৰু তত্ত্ব গধুৰ হ'লেও সাৰপূৰ্ণ হোৱা বাবে পাঠকৰ হৃদয় স্পৰ্শ কৰিব পাৰিছে। ভাষাৰ প্ৰাঞ্জলতা

আৰু বৰ্ণনাৰ সাৱলীলতাই পুথিখনৰ সৌন্দৰ্য অম্লান কৰিছে। তেওঁৰ 'গুণমালা' কুসুমমালা ছন্দত ৰচিত এখনি ক্ষুদ্ৰ অনুপম পুথি। এই পুথিখনিত শ্ৰীকৃষ্ণৰ লীলা মাহাত্ম্য সুন্দৰ ৰূপে প্ৰকাশ পাইছে। কোচৰজা মহাৰাজ নৰণাৰায়ণে ৰাজ সভাত পণ্ডিত সকলক হাতী মাৰি ভুৰুকাত ভৰাই আনিবলৈ আদেশ কৰাত শংকৰদেৱে 'গুণমালা' খনকে উপহাৰ দিলে। কম কথা আৰু মধুৰ ভাষাত ভাগৱতত থকা শ্ৰীকৃষ্ণ লীলা বৰ্ণিত হোৱা বাবে হাতীমাৰি ভুৰুকাত ভৰোৱা যেন হ'ল। ইয়াতেই শংকৰদেৱেৰ বৰ্ণনা শক্তিৰ পৰিচয় পোৱা যায়।

'ভক্তিপ্ৰদীপ', 'ভক্তিৰত্নাকৰ', 'নিমিনৱসিদ্ধ সংবাদ' মহাপুৰুষ জনাৰ গূঢ়াৰ্থব্যঞ্জক কাব্য। 'ভক্তিপ্ৰদীপৰ' বিষয়বস্তু গড়ুৰ পুৰাণৰ পৰা লোৱা। ভক্তি ৰত্নাকৰ গ্ৰন্থখন সংস্কৃতত ৰচিত। ইয়াত শ্ৰৱণ, কীৰ্তন, বন্দন, অৰ্চন আদি ন বিধ ভক্তিৰ কথা আছে। ন বিধৰ ভিতৰত শ্ৰৱণ, কীৰ্তনকে উচ্চ স্থান দিয়া হৈছে। নিমিনৱ সিদ্ধ সংবাদ' ভাগৱতৰ একাদশ স্কন্ধৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত। এই পুথিকেইখনত ভক্তিবাদৰ কথা অৰ্থাৎ আধ্যাত্মিক আৰু ভক্তিভাৱৰ কথা বৰ্ণিতহৈছে।

শংকৰদেৱৰ নাট সমূহৰ ভিতৰত 'পত্নীপ্ৰসাদ', 'কালিয়দমন', 'কেলিগোপাল', 'ৰুক্মিণীহৰণ', 'পাৰিজাত হৰণ' আৰু ৰামবিজয়' নাট। জনসাধাৰণৰ মাজত বৈষ্ণৱধৰ্ম প্ৰচাৰৰ মিনিত্তে তেওঁ নাটবোৰ ৰচনা কৰিছিল। তেওঁ প্ৰতিষ্ঠা কৰা সত্ৰ, নামঘৰ আদিত নাট্যবোৰ অভিনীত হৈছিল আৰু নাট্যবোৰে ধৰ্ম প্ৰচাৰত বিপুল সঁহাৰি পাইছিল। নৃত্য,গীত আৰু অভিনয়ৰ মাজেৰে সৰ্বসাধাৰণৰ হৃদয়ত কৃষ্ণ ভক্তি ৰস বোৱাই তাৰ শ্ৰীবৃদ্ধি কৰাই মূল লক্ষ্য আছিল। শংকৰদেৱৰ অংকীয়া ভাওনা 'চিহ্নযাত্ৰা' সপ্তাহ জুৰি অনুষ্ঠিত কৰাৰ মূলতে আছিল শ্ৰীকৃষ্ণৰ ঐশ্বৰিক মহিমা আৰু পুৰুষত্ব প্ৰকাশ কৰা তেওঁৰ নাট সমূহত চাৰিটা উপাদান সন্নিবিষ্ট হৈ থকা দেখা যায়। শ্লোক, গীত, সংলাপ আৰু কথাসূত্ৰ। শংকৰদেৱৰ নাটত ব্ৰজাৱলী ভাষাৰ গদ্য প্ৰয়োগ হোৱা দেখা যায়।

অইন অইন প্ৰদেশৰ দৰে অসমতো বৈষ্ণৱ আন্দোলনে গীতি সাহিত্যৰ সৃষ্টি কৰিছে। মহাপুৰুষ জনাই ৰচনা কৰা গীত সমূহে ভাৰতৰ আন আন ঠাইৰ

বৈষ্ণৱ আন্দোলনে গা কৰি উঠাৰ সময়তে অসমতো বিশেষ ভাৱে সহায় কৰিছিল। তেওঁৰ গীত সমূহক দুটা ভাগত ভগাব পাৰি- 'বৰগীত আৰু ভটিমা'। গীতি সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত বৰগীত আৰু ভটিমা তেওঁৰ অনুপম সৃষ্টি। ড° বাণীকান্ত কাকতিৰ ভাষাত- "বৈষ্ণৱ আন্দোলনে ভাৰতৰ ইমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈকে যি আধ্যাত্মিক ভাৱৰ খলক লগাইছিল, যি ভক্তিৰ উচ্ছ্বাস সজাগ কৰি তুলিছিল, আমাৰ বৰগীতবোৰ সেই খলক আৰু উচ্ছ্বাসৰ প্ৰতিধ্বনি মাথোন।" "বিষয়বস্তু, ৰচনাভঙ্গী, শাস্ত্ৰীয় সুৰৰ সমাৱেশ আৰু কল্পনাৰ গাম্ভীৰ্য্যৰ কাৰণে এই গীত ৰাজিক ড° কাকতিদেৱে 'noble numbers' বুলিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছিল। বৰগীতক কালিৰাম মেধীয়ে (song celestial) আৰু দেৱেন্দ্ৰনাথ বেজবৰুৱাই (Holy songs) আখ্যা দিছে। শংকৰদেৱৰ গীতসমূহৰ বিষয়বস্তু পাৰমাৰ্থিক তত্ত্ব আৰু সংসাৰৰ প্ৰতি বৈৰাগ্য ভাৱ প্ৰকাশ। এই গীতবোৰত প্ৰতিভাত হৈছে ঈশ্বৰৰ মহিমা আৰু ভক্তিৰ গঢ়তা। চৰিতপুথি মতে শংকৰদেৱে তীৰ্থ ভ্ৰমণত বদৰিকালৈ যাওঁতে প্ৰথম বৰগীত 'মন মেৰি ৰাম চৰণহি লাগু' ৰচনা কৰে।

মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ ৰচনা সম্ভাৰ ভক্তিৰস প্ৰধান হ'লেও সাহিত্যৰ নৱৰসৰো অভাৱ হোৱা নাই। বিষয়বস্তু অনুসাৰে তেওঁ বিভিন্ন ৰসৰ সৃষ্টি কৰিছে। তেওঁৰ গ্ৰন্থসমূহে বৈষ্ণ ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ লগতে অসমীয়া সাহিত্যক সমৃদ্ধিশালী কৰি তোলাতো বিপুলভাৱে সহায় কৰিছে। সাহিত্যিক গুণৰ ফালৰ পৰা মহাপুৰুষ জনাৰ গ্ৰন্থসমূহৰ মূল্য অনুপম।

‘মধুপুৰসত্ৰ চালো ....

ড° মৰমী বৰঠাকুৰ তালুকদাৰ
সহযোগী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ
অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়

কিছুমান অনুভৱ সজীৱ হৈ থাকোতেই আনক জনাবৰ মন যায়, মন যায় সেই অনুভৱবোৰক আনেও গ্ৰহণ কৰক আৰু অনুভৱ কৰক তাৰ গভীৰতা......’ জীৱনৰ প্ৰতি পলে-ক্ষণে মানুহৰ হয় বিভিন্ন অভিজ্ঞতা আৰু তাৰেই আলম লৈ লিখিব পৰা সকলে ব্যক্ত কৰে তাৰে কিছুমান বৰ্ণময়ী অভিজ্ঞতা। ভ্ৰমণ জীৱনক অনন্য মধুৰ অভিজ্ঞতা দিব পৰা বিষয় বিশেষ। তাৰে ভিতৰত আকৌ বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য ‘শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ’।

ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলক পুথিগত অধ্যয়নৰ লগতে ব্যৱহাৰিক জ্ঞানৰ বাবে ভ্ৰমণ কৰোৱাটো অতি প্ৰয়োজনীয় বিষয়। যদিওবা আজিকালি বহুত নীতি-নিয়মৰ মাজেদি এই প্ৰক্ৰিয়া আদৰিব লাগে, তথাপি কওঁ- ভ্ৰমণ সঁচা অৰ্থত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগতে শিক্ষককো মানসিক আনন্দ দিব পৰা মানসিক আহাৰ বিশেষ আৰু শিক্ষক-ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ আত্মীয়তা গঢ়াৰ প্ৰধান অতুল মাধ্যম।

যোৱা বছৰ ইং ২৭-০২-২০১৬ তাৰিখে অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈ শিক্ষামূলক ভ্ৰমণলৈ ওলালো। লগত সহকৰ্মী বিক্ৰম ৰঞ্জন ৰায় আৰু চন্দনা চৌধুৰী। ৪১ জন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীকলৈ পুৱা ৬ বজাত ৰাওনা হ'লো- কোঁচবিহাৰৰ মধুপুৰলৈ। মাজতে আগমণি নামে ঠাইত চাহ খাই মধুপুৰ পাঁওতে পাঁওতে প্ৰায় ১১.৩০ টা বাজিল। আগমণিৰ প্ৰায় ৩৫ বছৰ পিছত একেলগে বিশ্ববিদ্যালয়ত পঢ়া প্ৰফুল্ল দেৱ শৰ্মাক লগ পালো। ‘অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ’ বেনাৰখন গাড়ীত দেখি সি মোক চাহ দোকানত বিচাৰি উলিওৱাৰ মুহূৰ্ত্তটো সঁচাই নাপাহৰিম। এয়াই বন্ধুত্ব। এতিয়া সি সত্ৰশাল

'হায়াৰ চেকেণ্ডেৰী স্কুলৰ অধ্যক্ষ। পূৱাতেই সিদিনা মন ভৰিল।

মধুপুৰ সত্ৰ পাই আমি প্ৰথমেই লগ পালো সন্মানীয় সত্ৰাধিকাৰ প্ৰভূ শ্ৰীযুত লক্ষীকান্ত মহন্ত দেৱক। তেখেতে আগতীয়াকৈ যোগাযোগ কৰা কথা জানি সত্ৰৰ জিৰণি চ'ৰাত সকলোকে বহিবলৈ দিলে। আমি যোগাযোগ কৰা প্ৰদীপ ভকতক মাতি আনি সত্ৰত সেৱা কৰিবলৈ লগতে শ্ৰীশ্ৰী মহা পুৰুষ শঙ্কৰদেৱৰ অস্থি সমন্বিতে বাকী ব্যৱহৃত বস্তুবোৰ দেখুৱাবলৈ ক'লে। সহযোগী প্ৰদীপে আমাক আথে-বেথে লৈ গ'ল আৰু আমি সেৱা-সৎকাৰ কৰোঁতে সুনীল ভকতে আশীৰ্বাদ দি প্ৰসাদ দিলে আৰু বস্তুবোৰ দেখুৱালে। সত্ৰাধিকাৰ প্ৰভূৰ চোৱা চিতা কৰা সুনীল ভকতে শ্ৰীশ্ৰী শঙ্কৰদেৱে পিন্ধা খৰম, তেখেতে লিখা সাঁচিপাতৰ পুথি, তেখেতৰ অস্থিৰ লগতে চিলাৰায়ে মাধৱদেৱক দিয়া খৰমযোৰো দেখুৱালে আমাক। আমাৰ বাহিৰে বাকী সকলোৱে প্ৰথমবাৰৰ বাবে উপৰিউল্লিখিত বস্তুবোৰ দেখি অতি আনন্দ পালে। সশ্ৰদ্ধাৰে সকলোকে সত্ৰ প্ৰণিপাত জনাই আমি পুনৰ জিৰনিশাললৈ আহি সত্ৰাধিকাৰ "প্ৰভূৰ ওচৰত আঁঠুল'লো আৰু তেখেতক মধুপুৰৰ বিষয়ে সবিশেষ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক বুজাই ক'বলৈ অনুৰোধ কৰিলো।

অসুস্থ দেহাৰে তেখেতে কথাবোৰ ইমান সুন্দৰকৈ আঁত লগাই ক'লে যে আমি শ্ৰোতাহৈ নিজকে সৌভাগ্যৱতী বুলি ভাবিছো। ভাগৱত, কীৰ্তন, গুণমালাৰ পদসমূহ সলসলীয়াকৈ মাতি তাৰ মাজে মাজে বক্তব্য প্ৰদান কৰি সঁচাই আমাক অভিভূত কৰালে। আমি কৃতজ্ঞ হৈ ৰ'ম তেখেতৰ ওচৰত। এদিন আগে 'ডায়েলেচিচ' কৰি অহা, দুৰ্বল দেহাৰ কথা নাভাবি কেৱল হৰিকথা শুনোৱাৰ তেখেতৰ যি মন, সেয়া আমি অতি গভীৰভাৱে অনুভৱ কৰিলো।

কিমান শ্ৰদ্ধা আৰু আন্তৰিকতা থাকিলে এনেকৈ অসুখীয়া দেহাৰেও গুৰু মহিমা একেৰাহে দুই - আঢ়ৈ ঘণ্টা ধৰি কৈ যাব পাৰে ভক্তই? তেখেতে নৱ প্ৰজন্মৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক সম্বোধি ভৱিষ্যত এইবোৰ ৰক্ষণাবেক্ষনত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিবলৈ আহ্বান জনালে। কেৱল ইয়ালৈ পিকনিক খাবলৈ আহি, ৰাজবাৰী চাই গুচি যোৱাটো ঘাই উদ্দেশ্য হ'ব নালাগে বুলিও ক'লে।

তেখেতে অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ এযাৰ কথা ক'লে যে শঙ্কৰদেৱে সকলো

জাতি জনগোষ্ঠীক লৈ যি ধৰ্ম প্ৰৱৰ্তন কৰিলে এই ধৰ্ম আমি জানো, কিন্তু আমি অধৰ্মী। শ্ৰীশ্ৰী শঙ্কৰদেৱ মহাপুৰুষৰ মহাপ্ৰয়ানৰ ঠাই হিচাপে, অস্থি থকা সত্ৰ হিচাবে আমি কেনেকৈ, কিমান ভক্তিৰে, ভক্তিৰ পৰিৱেশেৰে ৰাখিছো এই ঠাই, এই সত্ৰক? মুছলমান সকলে এনে গুৰুৰ ঠাই পোৱা হ'লে কোটি কোটি মানুহে নামাজ পঢ়ি থাকিলেহেঁতেন বুলি ক্ষোভ উজাৰে তেখেতে। ধৰ্মৰ নামত, গুৰুৰ নামত এখেত সকলৰ দৰে বহুতো সত্ৰাধিকাৰ আৰু ভকত সকলে জীৱন দি সেৱা কৰিছে আৰু আমি এদিন বা দুদিনৰ বাবে গৈ মাথো ক্ষন্তেকীয়া আনন্দ লভিছো?

গছ বন ফুল লতাৰে প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশৰ মাজত পৰিষ্কাৰ বাতাবৰণৰ সত্ৰ এখনৰ যি গাম্ভীৰ্য, সেয়া মধুপুৰ সত্ৰত পোৱা নাযায়। কেইজনমান ভকতেই সত্ৰখনৰ কাম-কাজ চলাই আছে। ভক্তসকলৰ অবিহনাৰে চলিব লগা পৰিস্থিতিটো দেখি আহি আক্ষেপ হৈছে। কেৱল টাইলচ্ লগাই ঘৰ দুটামান সজালেই নহ'ব। তাক চোৱাচিতাৰ বাবে কেইজনমান মানুহক নিযুক্তি দিব পৰা নাযায়নে? অসমৰ সত্ৰ সমূহৰ ভকতসকলৰ লগতে সাগ্ৰহীলোকে সেৱা ৰূপে যদি ভাগ ভাগকৈ আহি এনে সেৱা কৰে আশ্ৰম যেন নহ'বনে?

অসমৰ মানুহৰ কোনো অনুৰাগ নাই বুলি আক্ষেপেৰে কোৱা সত্ৰাধিকাৰ প্ৰভূৰ ওচৰত লাজ পালো আমি। অসুস্থ দেহাৰে সত্ৰাধিকাৰ জনে তেখেতক অসমবাসীয়ে নিজৰ বুলি ভবা নাই বুলি ক্ষোভ প্ৰকাশ কৰে। এই সময়ত তেখেতে কাষত ভক্ত তথা মানুহ বিচাৰিছে মাথো। নিঃসঙ্গতা পলে পলে অনুভৱ কৰিছে বুলি তেখেতে বৰ দুখেৰে ব্যক্ত কৰিলে। মধুপুৰ চালো বৰ মনোকষ্ট পালো আমি। উভতি আহি থাকোতে বাৰে বাৰে তেখেতৰ অসুস্থ কণ্ঠৰ কথাষাৰ কাণত বাজি থাকিল। 'বিপদৰ মাত শিতানৰ ভাত'।

আমি সকলোৱে দুখমনেৰে উভতিলো। তাৰ মাজতে ভাল লাগিল তেখেতৰ চিকিৎসা ধুবুৰী জিলাৰ উপায়ুক্ত আৰু চক্ৰ বিষয়াই বহন কৰিছে বুলি জানি। তথাপি কম উভয় চৰকাৰ আৰু সাগ্ৰহী লোক তথা ভক্তই মধুপুৰ সত্ৰখন জাকত জিলিকা কৰাত সহায় কৰক কাৰণ মহাপুৰুষৰ সকল সকলোৰে বাবেই যুগে যুগে, চিৰকালে.........।

মিথানল ঃ এক সম্ভাৱনাপূৰ্ণ বিকল্প ইন্ধন

ড° বাবুল চন্দ্ৰ শৰ্মা
সহযোগী অধ্যাপক, ৰসায়ন বিজ্ঞান বিভাগ
অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়

বিকল্প কিয় জৰুৰী ঃ

ভাৰতবৰ্ষৰ চহৰাঞ্চলৰ বায়ু প্ৰদূষণ বৰ্তমান এক চিন্তনীয় তথা বহু - চৰ্চিত বিষয় হৈ পৰিছে। ছালফাৰৰ অক্সাইড, নাইট্ৰ'জেনৰ অক্সাইড, উদ্বায়ী জৈৱ যৌগ, নানা পদাৰ্থ কণিকা ইত্যাদি প্ৰদূষকে চহৰাঞ্চলৰ বায়ুৰ প্ৰদূষণ ঘটাই জনজীৱনৰ প্ৰতি ভাবুকিৰ সৃষ্টি কৰিছে। প্ৰকাশিত তথ্য অনুসৰি, বিশ্বৰ মুঠ ২৫ খন সৰ্বাধিক প্ৰদূষিত চহৰৰ ভিতৰত ১৩ খনেই ভাৰতবৰ্ষৰ অন্তৰ্গত। ভাৰতত শ্বাস-প্ৰশ্বাস জনিত ৰোগৰ প্ৰকোপ সৰ্বাধিক। বছৰি ১.৫ নিযুতমান ভাৰতীয় লোক বায়ু প্ৰদূষণৰ বলি হয়। বেংগালুৰু হস্পিতালৰ হৃদ সংবহনী বিশেষজ্ঞসকলে প্ৰকাশ কৰা মতে, তেওঁলোকৰ হস্পিতালত পঞ্জীয়ণ হোৱা প্ৰবল হৃদৰোগীৰ ২০ শতাংশৰে ৰোগৰ কাৰণ বায়ু প্ৰদূষণ। তেওঁলোকৰ মতে প্ৰদূষিত বায়ুৰ মাজত থকা গৰ্ভৱতী মহিলাই জন্ম দিয়া সন্তানৰ হৃদ্-সংবহনীয় বিসংগতি সৃষ্টি হ'ব পাৰে। এনে ভয়াবহ বায়ু প্ৰদূষণৰ মুখ্য উৎস হ'ল শস্যৰ অৱশিষ্ট আৰু চহৰাঞ্চলৰ আবৰ্জনাৰ দহন, নিৰ্মাণ কাৰ্য্য, শক্তি উৎপাদনৰ বাবে কয়লাৰ দহন, জীৱাশ্ম ইন্ধন চালিত উদ্যোগ, যান-বাহনৰ ধোঁৱা, ঘৰুৱা কাম-কাজত জীৱাশ্ম ইন্ধনৰ দহন ইত্যাদি।

আকৌ জলবায়ু পৰিবৰ্তন সম্পৰ্কীয় ২০১৫ চনৰ পেৰিছ চুক্তি অনুসৰিসেউজগৃহ গেছ (প্ৰধানতঃ কাৰ্বন ডাই অক্সাইড)ৰ নিৰ্গমন হ্ৰাস কৰাটোও

ভাৰতৰ বাবে এক জৰুৰী প্ৰয়োজন। বৰ্দ্ধিত সেউজগৃহ গেছে পৰিৱেশ তন্ত্ৰৰ প্ৰতি ভাবুকিৰ সৃষ্টি কৰিছে। অধ্যয়নৰ পৰা দেখা গৈছে যে জলবায়ু পৰিবৰ্তনৰ ফলত উপকূলীয় আৰু হিমালয়ান অঞ্চল প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগৰ বাবে প্ৰৱণ হৈ পৰিছে। ৱৰ্ল্ড ইক'নমিক ফ'ৰামে এই বুলি সকিয়নী দিছে যে জলবায়ু পৰিবৰ্তনৰ প্ৰতি ভাৰতবৰ্ষ সৰ্বাধিক প্ৰৱণতাযুক্ত দেশ; ইয়াৰ পিছত আছে পাকিস্তান, ফিলিপাইনছ আৰু বাংলাদেশ। এই সেউজগৃহ গেছ সমূহো আকৌ প্ৰধানকৈ পৰম্পৰাগত ইন্ধন দহনৰ ফলতে সৃষ্টি হয়। প্ৰতি মেট্ৰিকটন তৰল জীৱাশ্ম ইন্ধন দহনৰ ফলত ৩ মেট্ৰিকটনমান কাৰ্বন-ডাই অক্সাইড উদ্ভৱ হয়।

জীৱাশ্ম ইন্ধনৰ আমদানি হ্ৰাস কৰাটোও দেশখনৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ উদ্দেশ্য। এনেকুৱা নানা কাৰণতে ভাৰতবৰ্ষই ২০৩০ চনৰ ভিতৰত ইয়াৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় শক্তিৰ চল্লিশ শতাংশ নৱীকৰণযোগ্য (renewable) ইন্ধনৰ পৰা আহৰণ কৰাৰ লক্ষ্য স্থিৰ কৰিছে। অৱশ্যে তাকে কৰিবলৈ যাওঁতে নানা প্ৰতিবন্ধকতাৰ সন্মুখীন হ'ব লাগিব- বিশেষকৈ, পৰম্পৰাগত ইন্ধনৰ দ্বাৰা চলি থকা যন্ত্ৰ-পাতি আৰু ইঞ্জিনসমূহৰ পৰিবৰ্তন সাধন কৰিব লাগিব। তথাপি বায়ু প্ৰদূষণ আৰু জলবায়ু পৰিবৰ্তনৰ দৰে ধ্বংসকাৰী পৰিঘটনা ৰোধৰ বাবে ভাৰতে এই লক্ষ্য নিৰ্দ্ধাৰণ কৰিছে।

কোন হ'ব পাৰে বিকল্প ঃ

বিকল্প ইন্ধনে কাৰ্য্যকৰীভাৱে জীৱাশ্ম ইন্ধনৰ স্থান দখল কৰি জীৱাশ্ম ইন্ধনৰ আমদানি হ্ৰাস কৰিব লাগিব; তাৰ ব্যৱহাৰৰ ফলত সেউজগৃহ গেছৰ নিৰ্গমন তুলনামূলক ভাৱে কম হ'ব লাগিব; সৰ্বোপৰি ই বায়ু প্ৰদূষণ ঘটাব নালাগিব। ৰসায়ন ভিত্তিক পৰীক্ষা - নিৰীক্ষাৰ পৰা দেখা গৈছে যে কাৰ্বন - কাৰ্বন বান্ধনিৰ বিভংগণ ঘটা ৰাসায়নিক বিক্ৰিয়াত অক্সিজেনযুক্ত জৈৱ এৰ'ছল (aerosol) সৃষ্টি হয় আৰু ইহঁতেই বায়ুমণ্ডলীয় কুঁৱলী সৃষ্টিত অৰিহণা যোগায়। গতিকে বিকল্প ইন্ধন এনে হোৱা প্ৰয়োজন যাতে তাত কাৰ্বন-কাৰ্বন বান্ধনি যথাসম্ভৱ কম সংখ্যক থাকে।

কাৰ্বন- কাৰ্বন বান্ধনি নথকা এবিধ ইন্ধন হ'ল হাইড্ৰ'জেন। কিন্তু ব্যৱসায়িক

ভিত্তিত হাইড্ৰ'জেন উৎপাদন কৰিব পৰা প্ৰচলিত প্ৰযুক্তিত যথেষ্ট শক্তি ব্যয় হয়। গতিকে হাইড্ৰ'জেনক বিকল্প ইন্ধন হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা পৰিস্থিতি অদ্যপি হোৱাগৈ নাই। সম্ভাব্য বিকল্প ইন্ধন হিচাপে হাইড্ৰ'জেনৰ পিছত আছে কাৰ্বন-কাৰ্বন বান্ধনি ৰহিত গেছ, মিথেন। ই প্ৰাকৃতিক গেছৰ এটা উপাদান। জৈব পদাৰ্থৰ কিণ্বন ঘটাই পোৱা বায়'গেছৰো ই প্ৰধান উপাদান। এই দুয়োবিধ ইন্ধনতে আকৌ কাৰ্বন ডাই অক্সাইড থাকে। সেয়েহে মিথেনক প্ৰাকৃতিক গেছ বা বায়'গেছৰ পৰা পৃথক আৰু বিশুদ্ধকৰণ কৰাৰ প্ৰয়োজন হৈ পৰে।

এইবাৰ অহা যাঁওক কাৰ্বন - কাৰ্বন বান্ধনি নথকা আন দুবিধ সম্ভাব্য ইন্ধন- মিথানল আৰু ডাই মিথাইল ইথাৰলৈ। মিথেন আৰু হাইড্ৰ'জেনক সংৰক্ষণ আৰু সৰবৰাহ কৰিবলৈ ইহঁতক যথেষ্ট চাপৰ অধীনত ৰাখিব লগীয়া হয়। কিন্তু মিথানলক সাধাৰণ উষ্ণতাতে তৰল অৱস্থাত পোৱা যায়। আকৌ নিম্নতাপীয় ভাৱে সংৰক্ষিত এক লিটাৰ হাইড্ৰ'জেনতকৈ এক লিটাৰ তৰল মিথানলত অধিক হাইড্ৰ'জেন থাকে । গতিকে সংৰক্ষণ, সৰবৰাহ আদি দিশৰ পৰা চালে মিথানল হাইড্ৰ'জেনতকৈ উত্তম। তেনেদৰে ডাই মিথাইল ইথাৰকো মধ্যমীয়া চাপৰ অধীনত তৰল অৱস্থাত ৰাখিব পাৰি। ই এল - পি-জি (LPG) ৰ লগত মিশ্ৰণীয়। এল-পি-জিৰ সৈতে ২০ শতাংশ ডাই মিথাইল ইথাৰে মিহলাই সা-সৰঞ্জামৰ কোনো পৰিবৰ্তন সাধন নকৰাকৈ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

মিথানলৰ প্ৰাধান্য ঃ

২১ শতিকাৰ প্ৰথম দশকতে ইন্ধন হিচাপে মিথানলে গুৰুত্ব লাভ কৰিছে। ২০০৯ চনৰ বায়'ইন্ধন সম্পৰ্কীয় ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্য্যসূচীতো মিথানল আৰু উদ্ভিজ তেল, যেনে - ভোট এৰা তেলৰ পৰা আহৰণ কৰা ইন্ধনৰ অন্তৰ্ভূক্তি ঘটিছে। ২০১৮ চনৰ কাৰ্য্যসূচীতো মিথানলক পোনপটীয়াভাৱে বা আন ইন্ধনৰ লগত মিহলাই ব্যৱহাৰ কৰাত অনুমোদন জনোৱা হৈছে। পেট্ৰ'লৰ লগত আয়তন হিচাপে ১৫ শতাংশ মিথানল মিহলাই যন্ত্ৰ -পাতিৰ কোনো পৰিবৰ্তন সাধন নকৰাকৈ ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা যায়। এই ইন্ধন দহনৰ ফলত কম পৰিমাণৰ প্ৰদূষক সৃষ্টি হয়। গতিকে কয়লা বা জৈৱপুঞ্জ (biomass) ৰ পৰা মিথানল উৎপাদনৰ

উপযুক্ত প্ৰযুক্তি বিকশিত কৰিব পাৰিলে, সেউজগৃহ সমস্যা আৰু জীৱাশ্ম ইন্ধন আমদানিৰ দ্বাৰা হোৱা বৈদেশিক মুদ্ৰা নিৰ্গমণ ৰোধ কৰিব পৰা যাব।

গেছফিল্ডৰ পৰা নিৰ্গত হোৱা কিছু গেছ নানা কাৰণত পাইপ লাইনত আবদ্ধ কৰি ৰাখিব পৰা নাযায়। সেই গেছৰ এক উপাদান হ'ল মিথেন। গতিকে ই উন্মুক্ত হৈ পৰিলে, সেউজগৃহ সমস্যাৰ বৃদ্ধি হোৱাত সহায়ক হয়। মিথেনে কাৰ্বন ডাই অক্সাইডৰ তুলনাত ৩০ শতাংশ অধিক সেউজগৃহ সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে। আকৌ গেছ ফিল্ডতে উক্ত গেছৰ দহন ঘটালে কাৰ্বন ডাই অক্সাইডৰ সৃষ্টি হয়। কিন্তু তাত্বিক দিশৰ পৰা চালে দেখা যায় যে মিথেনক মিথানললৈ ৰূপান্তৰিত কৰিব পাৰি। এই সম্পৰ্কীয় প্ৰযুক্তি উন্নয়নৰ প্ৰচেষ্টা অব্যাহত আছে।

মিশ্ৰ ইন্ধন ব্যৱহাৰৰ দিশে ঃ

বিভিন্ন দেশ ইতিমধ্যে মিথানল মিশ্ৰিত ইন্ধন ব্যৱহাৰৰ দিশত আগবাঢ়িছে। ১৫ শতাংশ মিথানলযুক্ত পেট্ৰ'ল ইতিমধ্যে সুফলদায়ক ইন্ধন হিচাপে প্ৰতিষ্ঠিত হৈছে। আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰ আৰু ইউৰোপিয়ান ইউনিয়নে ১৯৯০ ৰ দশকতে ৮৫ শতাংশ আৰু ১০০ শতাংশ মিথানল ইন্ধন ব্যৱহাৰ কৰি এনে ইন্ধন সুফলদায়ক বুলি প্ৰমাণ কৰিছে। ইউৰোপিয়ান ইউনিয়নে পেট্ৰ'লৰ লগত তিনি শতাংশ মিথানল মিহলোৱাৰ অনুমতি প্ৰদান কৰিছে। ২০১৬ চনৰ তথ্য অনুসৰি চীনত প্ৰতিদিনে তিনি নিযুত বেৰেল পেট্ৰ'লত দুই লাখ বেৰেল মিথানল; অৰ্থাৎ সাত শতাংশ মিথানল মিহলি কৰা হৈছিল।

ভাৰতবৰ্ষত মিথানল উৎপাদনৰ কাৰ্যকৰী প্ৰযুক্তি বিকাশৰ লগতে ইয়াৰ ব্যৱহাৰকাৰী আৰু এই সম্পৰ্কীয় সা-সঁজুলি উৎপাদনকাৰী সকলৰ মনত এক নিশ্চিত ভাৱ গঢ়ি তোলাও প্ৰয়োজনীয় বিষয় হৈ পৰিছে। ইয়াৰ বাবে মিথানল চালিত ট্ৰেক্টৰ, জেনেৰেটৰ আদি প্ৰদৰ্শনৰ দ্বাৰা সজাগতা আৰু বিশ্বাস সৃষ্টিৰ কামো চলিব লাগিছে। আশা কৰা হৈছে যে আগন্তুক এক দুই বছৰৰ ভিতৰত ১৫ শতাংশ মিথানল মিশ্ৰিত পেট্ৰ'লিয়াম ইন্ধন ভাৰতবৰ্ষত ব্যৱসায়িক ভিত্তিত প্ৰচলিত হ'ব।

ধৰ্মৰ অন্তৰালৰ বিজ্ঞান

ড° হিতেশ দাস
সহকাৰী অধ্যাপক, প্ৰাণী বিজ্ঞান বিভাগ
অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়

ধৰ্ম আৰু ধৰ্মীয় ৰীতি-নীতিসমূহ আমাৰ সামাজিক, সাংস্কৃতিক আৰু আধ্যাত্মিক জীৱনৰ সৈতে ওতঃপ্ৰোত ভাৱে জড়িত হৈ আছে। বাস্তৱ ক্ষেত্ৰত দেখা গৈছে যে, আধুনিক বিজ্ঞানৰ অগ্ৰগতিৰ লগে-লগে যথেষ্ট পৰিমাণে মানুহৰ বুদ্ধি বৃত্তিৰ বিকাশ ঘটিছে যদিও জীৱনৰ পৰা ধৰ্মৰ প্ৰভাৱ ক্ৰমশঃ হ্ৰাস পাব ধৰিছে। ইয়াৰ ফলত যুক্তিবাদী, বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভংগী সম্পন্ন বিদ্বান ব্যক্তিসকলৰ মাজতো এক অসন্তুষ্টিময়, ভাৰসাম্যহীন, অসন্তুলিত মনোদশাৰ উপস্থিতি বিৰাজ কৰিছে।

বিজ্ঞান শব্দৰ অৰ্থ হ'ল শৃংখলাবদ্ধভাৱে চৰ্চা কৰা জ্ঞান। পৃথিৱীৰ চৰ-অচৰ প্ৰতিটো বস্তুকণাই হ'ল বিজ্ঞান আৰু ইয়াৰ তথ্য সমূহৰ ভাণ্ডাৰ। বিজ্ঞান (Science) আৰু ধৰ্ম (Religion) ৰ মাজত এক এৰাব নোৱাৰা সম্পৰ্ক আছে। কাৰণ দুয়োটা বিষয়ৰেই লক্ষ্য এটাই। সেয়া হ'ল - চৰম সত্যৰ অন্বেষণ। কেৱল দুয়োটাৰে সত্য অন্বেষণৰ পথ আৰু পদ্ধতি ভিন্ন। ধৰ্ম আত্মজ্ঞানৰ ওৰপত প্ৰতিষ্ঠিত আৰু বিজ্ঞান প্ৰামাণিক জ্ঞানৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত।

বৈদিক সংস্কৃতিত আৰু সনাতন ধৰ্মৰ ৰীতি-নীতিসমূহ ভালকৈ বিশ্লেষণ কৰিলে তাৰ অন্তৰালত যে বৈজ্ঞানিক সত্য লুকাই আছে সেয়া অতি সহজেই অনুধাৱণ কৰিব পাৰি। ইয়াৰ লগত জড়িত কেতবোৰ উদাহৰণ ব্যাখ্যা কৰিলেই

কথাখিনি বুজাত সহায় হ'ব।

হিন্দু ধৰ্মালম্বী লোকসকলে ঘৰৰ সন্মুখত তুলসী ৰোৱে। তুলসীক পৱিত্ৰ গছ হিচাপে গণ্য কৰা হয়। ইয়াৰ কাৰণ হ'ল তুলসীগছৰ পৰিৱেশ বা অইন বস্তুসমূহ বীজাণুমুক্তকৰণ ক্ষমতা আছে। ইয়াৰ উপৰিও বিভিন্ন পূজা বা মাংগলিক অনুষ্ঠানত তুলসী অতি অপৰিহাৰ্য দ্ৰব্য। ইয়াৰ মূল কাৰণ হ'ল তুলসীৰ মাধ্যমেৰে অইন দ্ৰব্যসমূহক শুচি বা বীজাণুমুক্ত কৰা। তুলসী গছে অ'জন (O_3) আৰু অক্সিজেন (O_2) এই দুই গেছ প্ৰচুৰ পৰিমাণে নিৰ্গমণ কৰি পৰিৱেশৰ ভাৰসাম্যতা ৰক্ষা কৰে। প্ৰতি বছৰৰ ১৬ চেপ্তেম্বৰ দিনটো 'অ'জন দিৱস' হিচাপে মান্যতা প্ৰদান কৰা হৈছে। সম্প্ৰতি উক্ত দিনত কেতবোৰ প্ৰকৃতিপ্ৰেমী সংগঠনে প্ৰচুৰ পৰিমাণে তুলসী গছ ৰাইজৰ মাজত বিতৰণ কৰাৰ এক শুভ পৰম্পৰা গঢ়ি তুলিছে।

সাধাৰণতে হিন্দু শাস্ত্ৰ পদ্ধতি মতে মানুহক উত্তৰা দক্ষিণাকৈ শুবলৈ বাধা প্ৰদান কৰা হৈছে। ইয়াৰ আঁৰৰ বৈজ্ঞানিক সত্য হ'ল এয়ে যে ভূচুম্বকৰ দিশ হ'ল উত্তৰ আৰু দক্ষিণ। উত্তৰ দক্ষিণ মুৱাকৈ শুলে আমাৰ দেহৰ আভ্যন্তৰত থকা চুম্বকক্ষেত্ৰ পৃথিৱীৰ চুম্বক ক্ষেত্ৰৰ অপ্ৰতিসম হৈ পৰে যাৰ ফলত ৰক্তচাপ বৃদ্ধি পায় আৰু চুম্বক ক্ষেত্ৰৰ এই অপ্ৰতিসম স্থিতি পাৰ কৰিবলৈ হৃদযন্ত্ৰই স্বাভাৱিক অৱস্থাতকৈ অধিক কাম কৰিব লগ হয়। এই অৱস্থাৰ ফলতেই তেজ মগজুলৈ গৈ গোট মৰাৰ প্ৰৱনতা বৃদ্ধি পায়। ই শেষত মুৰৰ বিষ, আলজাইমাৰ, পাৰকিনছন ৰোগ আদিৰ সৃষ্টি কৰে। আমাৰ তেজত থকা হিম'গ্লবিন নামৰ প্ৰটিনবিধৰ হিম'গ্লবিন অংশটো হ'ল- আইৰণ বা লো। উত্তৰা-দক্ষিণাকৈ শুলে এই লো জাতীয় পদাৰ্থই ভূচুম্বকক আকৰ্ষণ কৰি আমাৰ শৰীৰ ক্ষতি সাধন কৰিব পাৰে।

মানুহৰ মৃত্যু হ'লে মৃতকৰ পৰিয়ালক এক নিৰ্দিষ্ট সময় সীমালৈকে লঘূ নিৰামিষ আহাৰ খাবলৈ দিয়া বিধিৰ অন্তৰালতো এক বৈজ্ঞানিক সত্য লুকাই আছে। মানুহৰ মৃত্যুৰ ফলত আত্মীয়সকল শোকগ্ৰস্ত হৈ থাকে; যাৰ ফলত খাদ্য

পাচনৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় উৎসেচকসমূহৰ ক্ষৰণ কিছু পৰিমাণে বাধাগ্ৰস্ত হয়। ই গুৰু আহাৰ পাচন ব্যহত কৰে।

কোনো নিৰ্দিষ্ট পূজা বা শৰাধ আদিৰ আগদিনা বৰণ কৰিবলগীয়া ব্যক্তিজনক হবিষ্যান্ন গ্ৰহণ কৰিবলৈ বিধি দিয়া আছে। ইয়াৰ কাৰণ হ'ল 'হবি' অৰ্থাৎ ঘিউ মিশ্ৰিত অন্ন বা সহজে ক'বলৈ গ'লে অতি লঘূ নিৰামিষ আহাৰে মানুহৰ মন স্থিৰ আৰু নিৰ্মল কৰি ৰাখে। নিৰ্মল আৰু পৱিত্ৰ মনেৰেহে ঈশ্বৰ আৰাধনা সম্ভৱ হয়।

উপবাস (Fasting) ৰখা কাৰ্যটোৰ অন্তৰালতো এক বৈজ্ঞানিক সত্য সোমাই আছে। আয়ুৰ্বেদৰ মতে, আমাৰ শৰীৰৰ ৮০ শতাংশ পানী আৰু ২০ শতাংশ কঠিন পদাৰ্থৰ দ্বাৰা নিৰ্মিত। পৃথিৱীৰ দৰে চন্দ্ৰৰ মাধ্যাকৰ্ষণিক বলেও আমাৰ শৰীৰৰ পানী ভাগক ক্ৰিয়া কৰে। ইয়াৰ ফলত আমাৰ দেহত মানসিক ভাৰসাম্যহীনতা, চাপ বৃদ্ধি, বিৰক্তিবোধ আৰু হিংস্ৰতা আদি অপতত্ত্বসমূহৰ উন্মেষ ঘটিব পাৰে। উপবাসে ইয়াৰ প্ৰতিষেধক হিচাপে কাম কৰে। উপবাসৰ ফলত দেহত অম্লৰ পৰিমাণ কমি থাকে; যিয়ে দেহৰ সাম্য অৱস্থা নিয়ন্ত্ৰণত সহায় কৰে। গৱেষণাৰ পৰা এই কথাও গম পোৱা গৈছে উপবাসৰ পৰা হোৱা মুখ্য লাভ হ'ল এয়ে যে ই দেহৰ কেলৰিমান হ্ৰাস কৰে; যাৰ ফলত কৰ্কট ৰোগ, মধুমেহ, অসংক্ৰাম্যতা জড়িত ৰোগ আৰু হৃদযন্ত্ৰ সম্পৰ্কীয় ৰোগ আদি কমি থাকে।

সনাতন ধৰ্মত কেতবোৰ বিশেষ গছৰ পূজা কৰাৰ ব্যৱস্থা আছে। ইয়াৰ ভিতৰত অন্যতম হ'ল আহত গছ। মন্দিৰ বা দেৱালয়সমূহৰ চৌহদত সাধাৰণতে আহত গছ অধিক পৰিমাণে থকা দেখা যায়। আহত গছৰ পূজাৰ অন্তৰালৰ বিজ্ঞান এয়ে যে, ই চৌব্বিছ ঘণ্টা অক্সিজেন গেছ উৎপাদন কৰিব পাৰে। এই গছ চৰাইৰ মলৰ মাধ্যমত নিজে নিজে গজে আৰু বৃদ্ধিও সোনকালে হয় আৰু পিছলৈ অক্সিজেন নিৰ্গমনৰ জড়িয়তে বাতাবৰণ নিৰ্মল কৰে।

বৈদিক সভ্যতাত পৰস্পৰে পৰস্পৰক নমস্কাৰ দিয়াটো এক শিষ্টাচাৰজনিত কথা। নমস্কাৰ দিয়াৰ ক্ষেত্ৰত দুয়োহাতৰ আঙুলিসমূহৰ প্ৰান্তীয় অংশই পৰস্পৰৰ ওপৰত চাপ প্ৰয়োগ কৰিলে তাত থকা চকু, কাণ আৰু মস্তিস্কৰ বিন্দু সমূহত চাপ পৰে। ইয়াৰ ফলত আমাৰ এই অংশসমূহ সক্ৰিয় হৈ থাকে।

কপালত তিলক লোৱা কাৰ্যটোতো এক প্ৰকাৰৰ বিজ্ঞান নিহিত হৈ আছে। কপালৰ যি ঠাইত তিলক লগোৱা হয় ঠিক সেই ঠাইত মুখ্য স্নায়ু বিন্দু অৱস্থিত। এই স্নায়ু বিন্দুত তিলক আঁকি ল'লে দেহৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষাৰ লগতে শক্তি অপচয় ৰোধ হয়। লগতে মুখৰ পেশীসমূহলৈ ৰক্ত প্ৰবাহ বৃদ্ধি পায়।

ওপৰৰ উল্লেখ কৰি অহাৰ দৰে বিভিন্ন ধৰ্মীয় গ্ৰন্থ আৰু ধাৰ্মিক পৰম্পৰাৰ মাজত বিজ্ঞানসন্মত নীতিৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত এনে বহুতো বিধিৰ বিষয়ে উল্লেখ পোৱা যায়। অৱশেষত ওপৰৰ আলোচনাৰ পৰা বোধগম্য হয় যে ধৰ্ম আৰু ধাৰ্মিক নীতি নিয়মসমূহৰ অনৰ্থক সংযোজন হোৱা নাই। ধাৰ্মিক পদ্ধতিসমূহৰ জড়িয়তে মানসিক, সামাজিক, আত্মিক আৰু শাৰীৰিক তত্ত্বসমূহৰ বিকাশ ঘটাই মানৱ জাতিৰ উত্থানৰ দিশহে সূচনা কৰা হৈছে। সেয়ে আধুনিক শিক্ষাৰ অহংকাৰত কোনো বৈজ্ঞানিক বিশ্লেষণ নকৰাকৈ আধ্যাত্মিক তত্ত্বসমূহৰ ওপৰত বিৰূপ মন্তব্য দিয়াটো অনুচিত। ই মানৱ সভ্যতাৰ বিকাশৰ পৰিপন্থী। সেয়ে দৈনন্দিন জীৱন প্ৰক্ৰিয়াত আমাৰ পৰম্পৰাৰ সৈতে জড়িত এই নীতি নিয়মসমূহ যথাসম্ভৱ বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভংগীৰে বিশ্লেষণ কৰি চাই জীৱন পথত অগ্ৰসৰ হ'লে জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া মসৃণ হ'ব বুলি আশা কৰিব পাৰি।

শিশুৰ মানসিক বিকাশত মাতৃৰ ভূমিকা

সুৰীতি ব্ৰহ্ম চৌধুৰী,
সহযোগী অধ্যাপিকা, ৰাজনীতি বিজ্ঞান বিভাগ
অভয়াপুৰী মহাবিদ্যালয়

বিকাশ এক জীৱযোৰা প্ৰক্ৰিয়া। ই অবিৰাম, নিৰন্তৰ আৰু অবিচ্ছিন্ন গতিত চলি থাকে। শিশুৰ বিকাশত মাতৃয়ে এক মূখ্য ভূমিকা পালন কৰে। অন্যান্য বহুতো কাৰক থাকিলেও মাতৃৰ ভূমিকাৰ তুলনাত সেইবোৰ গৌণ। সেই বাবে এটি শিশু বা সন্তানৰ সামাজিকীকৰণ সঠিকভাৱে নহ'লে মাতৃৰ অপাৰদৰ্শিতা বা ভূমিকা পালনত ব্যৰ্থতাৰ কথা কোৱা হয়।

মানুহৰ জীৱনৰ বিভিন্ন স্তৰ সমূহক দাৰ্শনিক, চিন্তাবিদ ৰুচোই বিভিন্ন ধৰণে বিভাজন কৰিছে - জন্মৰ পৰা ৫ বছৰ বয়সলৈ শৈশৱকাল, ৫ বছৰ বয়সৰ পৰা ১২ বছৰ বয়সলৈ বাল্যকাল, ১২ বছৰ পৰা ১৫ বছৰলৈ প্ৰাক্ কৈশোৰ আৰু ১৫ বছৰ বয়সৰ পৰা ২০ বছৰ বয়সলৈ কৈশোৰ কাল। আমাৰ আলোচনা ফলদায়ক হোৱাৰ বাবে শিশুৰ মানসিক বিকাশৰ কথা আলোচনা কৰিবলৈ যাওঁতে শৈশৱকাল আৰু বাল্যকাল দুয়োটা স্তৰকে সামৰি লোৱাটো উচিত হ'ব বুলি বিবেচনা কৰিছোঁ।

জন্মৰ পৰা বিভিন্ন স্তৰ পাৰ হৈ গোটেই জীৱনটোত মানুহৰ যাত্ৰা অবিৰত ভাবে চলি থাকে। এই যাত্ৰাত প্ৰথম সংগী মাতৃগৰাকী। কিন্তু এটা কথা আমি সকলোৱেই মনত ৰখা উচিত যে শিশুৰ মানসিক বিকাশত অকল যে মাতৃৰ ভূমিকাই আছে তেনে নহয়। পিতৃ বা পৰিয়ালৰ অন্যান্য সদস্যৰো ভূমিকা আছে। যিহেতু মাতৃগৰাকী এটি শিশুৰ আটাতিকৈ ওচৰৰ ব্যক্তি, শিশুটিৰ সামাজিকীকৰণ

প্ৰক্ৰিয়াত সেয়ে মাতৃৰ ভূমিকা আটাইতকৈ বেছি। জন্মৰ পিছৰেই পৰা সন্তানক পৃথিৱীখনৰ সৈতে চিনাকী কৰি দিয়াত মাতৃৰ অৱদান কাৰো লগতেই তুলনা কৰিব নোৱাৰি।

ভাষাই হৈছে বৌদ্ধিক জগতৰ সৈতে শিশুৰ সম্পৰ্ক গঢ়ি তোলাৰ প্ৰথম অস্ত্ৰ। ব্যক্তিৰ সান্নিধ্যৰ জৰিয়তে শিশুৱে ভাষাজ্ঞান আয়ত্ব কৰে। পিতৃ-মাতৃৰ সান্নিধ্য নোপোৱা শিশুৱে মাতৃভাষা আয়ত্ব কৰাত অসুবিধাৰ সৃষ্টি হয়। এতেকে ভাষাৰ অক্ষমতা বৌদ্ধিক অথবা মানসিক বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত এক ডাঙৰ প্ৰতিবন্ধক। এই ক্ষেত্ৰত পিতৃ-মাতৃ, অভিভাৱক শিক্ষক সকলোৱে শিশুটিক সহায় কৰা উচিত। শিশুৰ সমুখত পিতৃ-মাতৃয়ে গ্ৰহণযোগ্য ভাষা ব্যৱহাৰ কৰা উচিত। নৃত্য-গীত, খেলা-ধূলাৰ মাধ্যমত শিশুৱে ভাষা শিকে। লিখিবলৈ আৰু পঢ়িবলৈ পিতৃ-মাতৃয়ে শিশুটিক সদায় অনুশীলন কৰাব লাগে। লগতে উৎসাহ যোগাব লাগে। কোনো কথাতে এই সময়ছোৱাত মাতৃ কঠোৰ হ'ব নালাগে, তাৰ সলনি বুজনি অথবা মৰমেৰে সমস্যা সমাধান কৰিব লাগে। কোনো ভূল কামৰ বাবে মাতৃয়ে কৰা ককৰ্থনাই শিশুৰ কোমল অন্তৰত আঘাট দিয়ে। এতেকে মানসিক ভাবে শিশুটিক কেতিয়াও দূৰ্বল কৰি তুলিব নালাগে।

আমি যদি শিশুৰ মানসিক দিশটোলৈ মন কৰোঁ, কিছুমান বৈশিষ্ট্য দেখিবলৈ পাওঁ-

আত্মকেন্দ্ৰিকতা, কৌতুহল পৰায়নতা, কল্পনা বিলাসিতা ক্ৰীড় প্ৰৱণতা, অনুকৰণ প্ৰিয়তা ইত্যাদি। এই সকলো ক্ষেত্ৰতে মাতৃগৰাকী যথেষ্ট সাৱধান হ'ব লাগে। শিশুটি যাতে ডাঙৰ হৈ অধিক আত্মকেন্দ্ৰিক নহয় তালৈ লক্ষ্য ৰাখিব লাগে। মাতৃগৰাকীয়ে সন্তানৰ কৌতুহল যিমান পৰা যায় নিবৃত্তিৰ বাবে চেষ্টা কৰিব লাগে। কল্পনা পৰিকল্পিত ভাবে কৰিবলৈ শিকাব লাগে যাতে জীৱনৰ বাটত আগুৱাই যাওঁতে শিশুটিয়ে ভৱিষ্যতে কষ্ট নাপায়। খেলৰ মাজেৰে শিশুৱে বহুতো কথা শিকে। ই শিশু এটিৰ সামাজিকীকৰণ প্ৰক্ৰিয়াত সহায়ক হয়। স্বাস্থ্যৰো

উন্নতি সাধন হয়। মন-মগজুৱে সঠিক ভাৱে কাম কৰে। এই ক্ষেত্ৰত মাতৃগৰাকী উদাৰ হোৱাটো বাঞ্চনীয়। অৱশ্যে মাতৃগৰাকীয়ে নিয়মানুবৰ্তিতা আৰু সময় সচেতনতাৰ প্ৰতি শিশুটিক আকৃষ্ট কৰিবলৈ শিকাব লাগিব। এই কালছোৱাত শিশুয়ে অন্ধ অনুকৰণ কৰিবলৈ শিকে। তেওঁলোকে নিজৰ মাতৃ বা পিতৃ গৰাকীক (Role Model) বুলি জ্ঞান কৰে। এতেকে পিতৃ-মাতৃয়ে আচাৰ- আচৰণ ভাৱনা - চিন্তা বা কাৰ্য্যকলাপত যথেষ্ট সচেতন হ'ব লাগে।

শিশুৰ আবেগ অনুভূতি আনতকৈ মাতৃগৰাকীয়ে সহজতে বুজি পায়। শিশুৰ আবেগ অকৃত্ৰিম আৰু ঠুনুকা। সেয়ে সামান্য অৱহেলাৰ বাবে এটি শিশুৰ শৈশৱকালৰ আবেগিক বিসংগতিয়ে শিশুটিক এটি মানসিক ৰোগীলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিব পাৰে। মনোবিজ্ঞানী ৱাটচনৰ মতে শিশুৰ প্ৰাথমিক আবেগ তিনিটা। ভয়, ক্ৰোধ আৰু ভালপোৱা। বাকী আবেগ সমূহৰ উদ্ভৱ এই তিনিটাৰ পৰাই হয়। শিশুৰ মনৰ পৰা সৰুতেই ভয়ৰ ভাব আঁতৰ নকৰিলে পিছৰ জীৱনত শিশুটিৰ পৰা আনে সুযোগ ল'ব পাৰে আৰু পৈণত অৱস্থাত সিয়ে কঠোৰ বাস্তৱৰ মুখামুখি হোৱাৰ সাহস নাইকীয়া কৰে। এতেকে তেনে পৰিস্থিতিৰ মোকাবিলা কৰাতকৈ নিজকে আঁতৰাই ৰাখে। এয়া সুব্যক্তিত্বৰ প্ৰতিবন্ধক। এনেবোৰ কাৰণতে শিশুটিক চম্ভালিবলৈ মাতৃ গৰাকীয়ে সততে ভয় খুৱাই থকাৰ অভ্যাস পৰিহাৰ কৰা উচিত।

পৰিয়ালৰ হকা-বধা, মন ভৰাই খেলিবলৈ নোপোৱা, ইচ্ছা কৰা বস্তু খাবলৈ নিদিয়া, তাক লৈ ঠাট্টা-মস্কৰা কৰা এইবোৰ শিশুয়ে ভাল নাপায়। তেনে ক্ষেত্ৰত শিশুটি উত্তেজিত হ'ব পাৰে আৰু নানাভাবে অসন্তুষ্টি প্ৰকাশ কৰিব পাৰে। মাতৃগৰাকীয়ে শিকোৱা উচিত যাতে ক্ৰোধ - যুক্তিপূৰ্ণ হয় আৰু পৰিস্থিতি সাপেক্ষে যাতে সংযম আৰু শালীনতা বজায় ৰাখি আচৰণ কৰে।

শিশুয়ে তাৰ চাৰিওফালৰ পৰিৱেশক ভাল পায়। পিতৃ-মাতৃ আৰু পৰিয়ালৰ মৰম এটি শিশুৰ বাবে আস্থা, আশ্ৰয়, সাহস আৰু আত্মবিশ্বাস। ভগ্ন পৰিয়াল এটিয়ে শিশুক মানসিক নিৰাপত্তা কেতিয়াও দিব নোৱাৰে। এতেকে

পিতৃ-মাতৃৰ প্ৰেমপূৰ্ণ সম্পৰ্ক আৰু সুস্থ ঘৰুৱা পৰিৱেশে শিশু এটিক সুস্থ মানুহ হিচাপে যাতে গঢ়ি উঠাত সহায় কৰিব পাৰে তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰখাটো মাতৃৰ কৰ্তব্য।

মাতৃৰ মৰম চেনেহত কোনো আঁপৈনতা থাকিব নালাগে। একাধিক সন্তান হ'লেও আচৰণত কোনো বৈষম্যতা মাতৃয়ে ৰাখিব নালাগে। দ্বিতীয় সন্তান জন্মৰ পিছত প্ৰথম সন্তানটিয়ে অসুৰক্ষিত অনুভৱ কৰিব পাৰে। তেনে যাতে নহয় তাৰ প্ৰতি মাতৃগৰাকী সচেতন হোৱা উচিত।

ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ পিতৃ এৰিষ্টটলৰ গুৰু প্লেটোৰ মতে ন্যায়ৰ ভিত্তিত আদৰ্শ ৰাষ্ট্ৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ হ'লে উপযুক্ত শিক্ষা আঁচনিৰ প্ৰয়োজন। তেখেতৰ আঁচনিত প্লেটোই প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ সময় বাল্যকালৰ পৰা বিশ বছৰ বয়সলৈ নিৰ্দ্ধাৰিণ কৰিছে আৰু এই সময়ছোৱাক তিনিটা ভাগত ভাগ কৰিছে। শিশুকালৰ পৰা ছয় বছৰলৈ, ছয় বছৰৰ পৰা ওঠৰ বছৰলৈ আৰু ওঠৰৰ পৰা বিশ বছৰলৈ।

প্লেটোই প্ৰথম পৰ্য্যায়ত অৰ্থাৎ ছয়বছৰ বয়সলৈ শিশুসকল মাতৃ বা ধাত্ৰীৰ তত্ত্বাৱধানত থকাৰ কথা উল্লেখ কৰিছে। এই সময়ছোৱাত গল্প নাইবা আখ্যানৰ জৰিয়তে শিক্ষাদানৰ ব্যৱস্থাৰ কথা কৈছে। গল্পবোৰ এনে হোৱা উচিত যাৰ দ্বাৰা শিশুৰ নৈতিক মানদণ্ড উন্নত হ'ব পাৰে। শিশুসকলৰ মন যিহেতু অতি কোমলমতীয়া, মাতৃৰ শিক্ষাই তেওঁলোকক যিকোনো ফালে ঢাল খুৱাব পাৰে। তেওঁলোকক ভয় দেখুওৱা বা ভয় কৰিবলৈ শিকোৱা উচিত নহয়। এতেকে তেনে সাধু ক'ব নালাগে আৰু এনে সাধুও ক'ব নালাগে যিবোৰে শিশুটিক অধিক কল্পনাবিলাসী কৰি তোলে। যেনে ভূতৰ সাধু, পৰীৰ সাধু ইত্যাদি। সেইবাবে তেওঁলোকক কিছুমান নিৰ্ব্বাচিত আখ্যানৰ জৰিয়তে শিক্ষা দিয়া উচিত। য'ত থাকে নৈতিকতা, বীৰত্ব, দয়া, মৰম চেনেহ, আৰু অন্যান্য মূলাবোধ। খৃঃ পূঃ ৪২৮ চনত জন্ম গ্ৰহণ কৰা প্লেটোৰ এই চিন্তাধাৰা আজিৰ দিনতো প্ৰাসঙ্গিক।

চিন্তাবিদ ৰুচোৰ মতে মানুহৰ জীৱনৰ ৫ বছৰ বয়সৰ পৰা ১১ বছৰ বয়সলৈ, এই সময়ছোৱা মানুহৰ জীৱনৰ বৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ সময়। এই খিনি সময়তে শিশুৰ বুদ্ধি বৃত্তি, স্মৃতি, বিচাৰ বিশ্লেষণ কৰিব পৰা ক্ষমতা বৃদ্ধি হয়। মানুহৰ জীৱনৰ অন্যান্য স্তৰ কেইটাতকৈ এই স্তৰটোত (যিহেতু জীৱনৰ ভেটি স্বৰূপ) মাতৃৰ ভূমিকা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। এই খিনি সময়তেই মাতৃৰ উৎকৃষ্ট প্ৰতিপালনৰ জৰিয়তে সন্তানৰ চমৎকাৰী ব্যক্তিত্ব গঢ় লৈ উঠাৰ প্ৰচুৰ সম্ভাৱনীয়তা লুকাই থাকে।

এইছোৱা সময়ত তেওঁলোকে চিন্তা কৰিবলৈ শিকে। অন্ধ অনুকৰণৰ প্ৰভাৱ বহু কমি যায়। কোনো কামৰ প্ৰতি আগ্ৰহ জন্মে। গঠনমূলক কল্পনা আদি কৰিব পৰা হয়। নিজৰ আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰিব পৰা গুণে মানসিক বিকাশ ঘটায়। এইখিনি সময় নৈতিক বিকাশো ঘটাৰ সময়। সাধুকথাৰ মাজেৰে নৈতিক জ্ঞান দিবলৈ চেষ্টা কৰা উচিত। যি সকল মাতৃ চাকৰিয়াল তেওঁলোকৰ সন্তানসকল যদি আইতাক ককাকৰ লগত থাকে, তেওঁলোকেই তেনে দায়িত্ব পালন কৰে। আনবিক পৰিয়ালত শিশু সন্তানৰ বাবে মাক-দেউতাকে, বিশেষকৈ মাতৃগৰাকীয়ে কিছু কষ্ট স্বীকাৰ কৰি হ'লেও সন্তানৰ বাবে সময় উলিয়াই সন্তানক সংগ দিয়া উচিত। তেনে সময়ত মাতৃগৰাকীয়ে সন্তানৰ সৈতে খেলা ধূলা কৰা বা বিভিন্ন গল্পৰ জৰিয়তে নৈতিক শিক্ষা দিবলৈ চেষ্টা কৰা উচিত। সন্তানক ভাল-বেয়া, উচিত-অনুচিত, সৎ-অসৎ পাপ-পূন্য আদি শিকোৱাৰ উপযুক্ত সময় এইখিনিয়েই। এই প্ৰসঙ্গতেই বহু বছৰ আগৰ এটি বৰ সুন্দৰ দৃশ্য মোৰ মনত পৰিছে।

ওচৰচুবুৰীয়া দুটি কণমাণি ল'ৰাছোৱালী ঘৰৰ সমুখৰ মুকলি ঠাইত একেলগে খেলি আছিল। তাৰ মাজতে কিবা কথাত সিহঁত দুটাৰ মাজত মতভেদ হ'ল। সিয়ে মনোমালিন্যৰ ৰূপ ল'লে আৰু দুয়ো ঘৰাঘৰি যাবলৈ ওলাল। এটাই আনটোক গালি পাৰিছে- তুমি বেয়া কাম (খেলোঁতে অসৎ উপায় অৱলম্বন) কৰিছা। গতিকে মই তোমাৰ সৈতে নেখেলোঁ। তোমাৰ পাপ হ'ব। ছোৱালীজনীয়ে তাইৰ ফুট্‌ফুটীয়া ফ্ৰকটো হাতেৰে চিকুটি টিকুটি ক'বলৈ ধৰিৰে - তোমাৰ হে পাপ

হ'ব, মই বেয়া কাম নকৰোঁতেই তুমি বেয়া কাম কৰা বুলি মিছাকৈ কৈছা। গতিকে নেখেলা যদি নাই যোৱা। তোমাৰেই পাপ হ'ব, মোৰ একো নহয়। তাৰ পিছত দুয়ো দুয়োৰে মুখ নোচোৱাকৈ বিপৰিত দিশে সম্ভৱত ঘৰলৈ গুচি গ'ল।

মই দৃশ্যটো বাৰুকৈয়ে উপভোগ কৰিলোঁ। মাক-দেউতাকে ইমান সুন্দৰকৈ শিকাইছে। এই সৰু ঘটনাটোৱে প্ৰমাণ কৰে সিহঁতৰ প্ৰতিপালন যে বৰ ভালকৈ হৈছে। সঁচা-মিছাৰ বিশ্লেষণ, পাপ-পূন্যৰ বিশ্লেষণ, নৈতিকতা, অসন্তুষ্টি প্ৰকাশৰ ধৰণ মোৰ ইমান ভাল লাগিল যে আজ ৪০/৪৫ বছৰ মানৰ পিছতো দৃশ্যটো এতিয়াও মোৰ মনত সজীৱ হৈ আছে। দৃশ্যটো মনত পৰিলে মই এতিয়াও আনন্দ অনুভৱ কৰোঁ।

এই বাল্যকালছোৱাত শিশুসকলৰ মাজত সুপ্ত প্ৰতিভাৰ অংকুৰণ ঘটে। এই স্তৰত ত্ৰুটিপূৰ্ণ শিক্ষাই শিশুসকলৰ স্বকীয় প্ৰতিভা বিকাশত বাধাৰ সৃষ্টি কৰে। মোৰ জীৱনত ঘটা তেনে এটা কথা উল্লেখ কৰিব খুজিছো।

সৰুতে মোৰ ছবিআঁকাত যথেষ্ট ৰাপ আছিল। সম্ভৱত মই দ্বিতীয় বা তৃতীয় শ্ৰেণীত আছিলোঁ। আমাৰ স্কুললৈ এজন নতুনকৈ শিক্ষক আহিছিল। তেওঁৰ হাতৰ আখৰবোৰ মুকুতাৰ দৰে আৰু গোট গোট আছিল। তেওঁৰ দ্বাৰা মই যথেষ্ট প্ৰভাৱান্বিত হৈছিলোঁ। শিক্ষকজনে শ্ৰেণীত এদিন আমাক ছবি আঁকিবলৈ দিলে। মই খুউব মনপুতি আঁকা ছবিটো যথেষ্ট সুন্দৰ হৈছিল বুলি মই নিজে আনন্দ অনুভৱ কৰি শিক্ষকক দেখুৱালোঁ। অলপ পিছত শিক্ষকজনে মোৰ ছবিটোৰ কাষতে তেওঁৰ সুন্দৰ আখৰেৰে গোট গোটকৈ কিবা এটা মন্তব্য লিখি মোক বহীখন উভোতাই দিলে। শিক্ষকজনে উৎসাহজনক মন্তব্য দিয়া বুলি মোৰ বৰ ভাল লাগিল। মই অলপকৈ বহীখন মেলি চালোঁ, ভাবিলোঁ মোৰ কাষত বহা সহপাঠী গৰাকীক আচৰিত কৰি দিম দহৰ ভিতৰত দহ নম্বৰ আৰু শিক্ষকৰ মন্তব্যটো দেখুৱাই। কিন্তু মোক অতি আচৰিত কৰি দিলে মোক একো নোসোধাকৈয়ে শিক্ষকে ছবিটোৰ কাষত লিখি দিয়া মন্তব্যটোৱে। তেওঁ লিখিছে- "কেতিয়াও

নকল নকৰিবা।” মই মৰাৰ দৰে হ'লো। মোৰ শিশু অন্তৰত এনেদৰে ধুমুহাৰ সৃষ্টি হ'ল যে ই মই ভালপোৱা কাম, ছবি অঁকাৰ পৰা মোক আঁতৰাই ৰাখিলে। ছবিঅঁকাৰ প্ৰতি মোৰ বিৰাগ জন্মিল। পিছত মই ছবি অঁকাৰ ক্লাচত সদায় ইচ্ছাকৃত ভাবে ছবিবোৰ বেয়াকৈ আঁকিছিলো যাতে শিক্ষকে মোক নকল কৰা বুলি নাভাবে। এই কথাটো লৈ ঘৰলৈ গৈ ইমান কান্দিছিলো যে ঘৰৰ মানুহে বহু সুধি সুধিও কাৰণটোকে বিচাৰি উলিয়াব নোৱাৰিলে। মইও কোৱা নাছিলো কাৰণ সেইটো মই বৰ অপমানজনক বুলি বিবেচনা কৰিছিলোঁ। এই বাবেই কৈছোঁ, যাৰ দ্বাৰাই নহওঁক কিয় ভুল শিক্ষাদানে, অবিবেচক মন্তব্যই শিশুৰ জীৱনত বহু ক্ষতি সাধন কৰিব পাৰে। মাতৃগৰাকী এই ক্ষেত্ৰত যথাসাধ্য সজাগ হৈ থাকিব লাগে।

সন্তানৰ স্বকীয় প্ৰতিভাৰ চিনাক্তকৰণ মাতৃয়ে সহজতে কৰিব পাৰে। আজিকালি বেছিভাগ মাতৃ এই ক্ষেত্ৰত সজাগ হোৱা দেখা যায়।

শিশুসকলৰ জন্মগত কিছুমান সৃজনী প্ৰতিভা থাকে। বাল্যকালতে ইয়াৰ প্ৰকাশ ঘটে। পিতৃ-মাতৃ সকলে এই প্ৰতিভাক বিকশিত কৰিবলৈ সুযোগ দিয়াটো অৱশ্যেই কৰ্তব্য। এইবোৰ হ'ল শিশুটোৰ মনৰ খোৰাক। ইয়াৰ জৰিয়তে শিশুসকলে নিজৰ এখন জগৎ তৈয়াৰ কৰি লয়। এই সৃজনী প্ৰতিভাই শিশুটিক সাংঘাটিক কিহবাৰ আৱিস্কাৰক ৰূপে সমাজত প্ৰতিষ্ঠিত কৰাৰ পাৰে আৰু বৈজ্ঞানিক চিন্তাধাৰাৰো উদ্ৰেক ঘটাব পাৰে। শিশুৰ সৃজনী প্ৰতিভাৰ লগতে কল্পনা প্ৰৱণতা জৰিত হৈ থাকে। অত্যধিক কল্পনা প্ৰৱণতাই শিশুক বাস্তৱ জগত পৰা আঁতৰাই লৈ যায়। এই ক্ষেত্ৰত মাতৃৰ কৰণীয় থাকে।

মানুহৰ জীৱনত আবেগৰ এক সুকীয়া স্থান আছে। সুখদায়ক বা দুখদায়ক, দুইৰকমৰেই আবেগ থাকিব পাৰে। শিশুৰ সুখদায়ক আবেগত মাতৃগৰাকী সংগী আৰু দুখদায়ক আবেগত মাতৃগৰাকীয়ে “আশ্ৰয়”ৰ ভূমিকা পালন কৰি সংগ দিব লাগে। সন্তানৰ আৱেগিক দিশটোৰ সৈতে মাতৃ অতি পৰিচিত। সেয়ে কোৱা হয়, মাতৃয়ে নিজৰ সন্তানক চকুৰে অনুভৱ কৰে আৰু অন্তৰেৰে চায়।

মানুহৰ মাজত মানৱীয় গুণসমূহৰ লগতে জন্তুৰ চৰিত্ৰও লুকাই থাকে। থাকে অপৰাধ প্ৰৱনতা। মিছা কথা কোৱা, চুৰি কৰা, পঢ়াশুনাৰ পৰা আঁতৰি থাকা ইত্যাদি নানা ধৰণৰ সমস্যা অলপ ডাঙৰ হ'লেই শিশুৰ মাজত দেখা দিব পাৰে। ভগ্ন পৰিয়াল, কুসংগৰ প্ৰভাৱ, কঠোৰ শাসন, সামাজিক বিশৃংখলা, ভুল শিক্ষা আদিয়ে এটি শিশুক অপৰাধীলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিব পাৰে। এনে ক্ষেত্ৰত পিতৃ-মাতৃয়ে সন্তানক কঠোৰ অনুশাসন নকৰি মৰম চেনেহেৰে বুজাব লাগে। বন্ধুবৰ্গ সৎ নে অসৎ তালৈ চকু দিব লাগে। সামাজিক আৰু পৰিয়ালৰ মূল্যবোধ সন্তানক শিকাব লাগে। ঘৰুৱা সুস্থ পৰিৱেশ সন্তানক দিয়াৰ লগতে সন্তানৰ প্ৰতিটো কামতে দোষ খুচৰি নাথাকিব ভাল কামত উৎসাহ যোগাব লাগে। এগৰাকী মাতৃয়ে সন্তানৰ বাবে সদায়েই এগৰাকী অভিৱোচকৰ (Motivator) ভূমিকা পালন কৰিব লাগে।

আমাৰ সীমিত আলোচনাৰ শেষত কেইটিমান কথা চমুৱাই ক'ব বিচাৰিছোঁ।

(ক) এগৰাকী মাতৃয়ে শিশুৰ বাবে এখন জাল বা চেকনীৰ দৰে ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

(খ) মাতৃগৰাকী শিশুসন্তানৰ বাবে ফ্ৰেণ্ড, ফিল'চফাৰ এণ্ড গাইড। অন্তত আজিৰ দিনত মাতৃগৰাকীয়ে সন্তানৰ স'তে দূৰত্ব নাৰাখি বন্ধুত্বপূৰ্ণ সম্পৰ্ক বজায় ৰাখিব লাগে।

(গ) সন্তানৰ সৈতে ভাব বিনিময় কৰি মাতৃগৰাকীয়ে ঘৰখনত এটি আনন্দমুখৰ মুক্ত পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰিব লাগে।

(ঘ) মাতৃগৰাকী নিজে সিদ্ধান্ত দিয়াৰ আগতে শিশু সন্তানটিক নিজৰ সিদ্ধান্ত ল'বলৈ শিকাব লাগে।

(ঙ) যোগাত্মক দৃষ্টিভঙ্গী আৰু যোগাত্মক চিন্তা শিকাব লাগে।

(চ) সমস্যাসমূহ সৰু হ'লেও সন্তানৰ সৈতে আলোচনা কৰিব লাগে যাতে যিকোনো সমস্যা সম্পৰ্কে মাতৃৰ দৃষ্টিভঙ্গী আৰু সিদ্ধান্ত লোৱাৰ কৌশলৰ বিষয়ে জানিব পাৰে। সন্তানৰ চিন্তাৰ ধৰণ আৰু দৃষ্টিভঙ্গীক কেতিয়াও উপহাস কৰিব নালাগে।

(ছ) সন্তানক (Life Skill) সম্পৰ্কে জ্ঞান দিয়াটো মাতৃৰ কৰ্তব্য। Life Skill ৰ প্ৰয়োগে সন্তানৰ জীৱন সুন্দৰ কৰি তুলিব।

(জ) সন্তানক পৰিয়াল আৰু সমাজৰ মূল্যবোধ শিকাব লাগে।

(ঝ) মাতৃৰ ভয়, শংকা বা অনিচ্ছাৰ বাবে সন্তানৰ স্বাধীনতাত অত্যধিক হস্তক্ষেপ কৰিব নালাগে। মাতৃগৰাকী সন্তানৰ উত্তৰণত বাধাৰ প্ৰাচীৰ হৈ থিয় নিদি তাৰ সলনি উৎসাহৰ থল হৈ পৃথিৱীখন চাবলৈ সন্তানক আগুৱাই দিয়াৰ বাবে সচেষ্ট হোৱাটো মাতৃৰ কৰ্তব্য।

(ঞ) মাতৃৰ দৃষ্টিভঙ্গী আধুনিক আৰু যুগৰ সৈতে খাপখোৱা হ'ব লাগে আৰু সন্তানক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ শিকাব লাগে।

এই সকলোবোৰ সকলোৰে জনা কথা। নিজৰ সন্তানক মাতৃগৰাকীয়ে আটাইতকৈ ভালকৈ চিনি পায়। মাতৃ জীৱনটো এটা দীঘলীয়া পথ। এই দীঘলীয়া পথটোত শিশুৰ মানসিক জগৎখনত বন্ধুহৈ বিচৰণ কৰিব পাৰিলে চিন্তাৰ কোনো কাৰণ নাথকে।

শেষত ক'ব বিচাৰোঁ, এখন দেশৰ শাসনযন্ত্ৰ, ৰাজনৈতিক পদ্ধতি আৰু আদৰ্শয়ো এটি শিশুৰ মানসিক অৱস্থাৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পেলায়। বিশৃংখল ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক পৰিৱেশে এটি শিশুৰ চিন্তাধাৰাকো বিশৃংখল আৰু অবাস্তৱ কৰি তুলিব পাৰে।

বেছ কিছুবছৰ আগৰ কথা। ULFA ৰ সক্ৰিয়তা তেতিয়া তুংগত।

মোৰ সৰু -ছোৱালীজনীৰ বয়স তেতিয়া ৩/৪ বছৰমান হ'ব। চেন্নাইৰ পৰা অসম অভিমুখে ট্ৰেইনত যাত্ৰা কৰিছোঁ। হঠাতে আমাৰ কাষৰ কম্পাৰ্টমেন্টত হুলস্থুল লাগিল। কোনোবাই কাৰোবাৰ পৰা কিবা চুৰি কৰি পলাইছে। মোৰ ছোৱালীজনীয়ে ধৰ্মৰাই টোপনিৰ পৰা সাৰ পাই উঠি সুধিলে- "মা, ULFA নেকি? বাকী সহযাত্ৰীবোৰ হিন্দীভাষী হ'লেও ULFA শব্দটোত তাইৰ প্ৰশ্নটো বুজি পাই সুধিলে- 'ইস্ ৰাম ইমান কথা কেনেকৈ জানিলে?" মই অতি দুখেৰে উত্তৰ দিবলৈ বাধ্য হ'লো, "তাই যে 'বৰ্তমানৰ অসমৰ সন্তান'। মোৰ অৱস্থা হাঁহিমেই নে কান্দিমেই হৈছিল।

এনে পৰিৱেশত মাতৃৰ হাতত নিয়ন্ত্ৰণৰ একো নাই। এনে পৰিৱেশত সন্তানৰ মগজুয়ে ঢুকি পোৱাকৈ সৰল-সহজকৈ এয়া যে সাময়িক সেই কথা বুজাই আশ্বস্ত কৰাটোৱেই উচিত বুলি ভাবোঁ। আমাৰ সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক পৰিৱেশ তথা ব্যৱস্থাৰে সৈতে যিহেতু সকলোৱে তাল মিলাই চলিব লাগিব, সেয়ে সামাজিক প্ৰতিমানৰ (Social Norms) লগতে আমাৰ সংবিধানৰ আদৰ্শ সমূহৰ সৈতে সন্তানক চিনাকী কৰাই দিয়াৰ দায়িত্ব মাতৃ-গৰাকীয়ে গ্ৰহণ কৰা উচিত। ইয়াত পিতৃৰো কৰণীয় অৱশ্যেই আছে। এগৰাকী মাতৃ আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰে শিক্ষিত নহ'লেও যদিহে বাস্তৱ অভিজ্ঞতাৰ পৰা লাভ কৰা জ্ঞানেৰে নিজকে পৰিপূৰ্ণ আৰু শিক্ষিত কৰি তোলা কামত ব্ৰতী হয়, মাতৃ হিচাপে তেওঁৰ ভূমিকা অতুলনীয় হয়। তেনে মাতৃয়ে সমাজক উৎকৃষ্ট সন্তান আৰু ৰাষ্ট্ৰক উৎকৃষ্ট নাগৰিক উপহাৰ দিব পাৰে।

Osteoporosis-
How can you prevent and deal with it?

Deepanjali Morol,
Associate Professor, Dept. of Chemistry,
Abhayapuri College.

As aging sets in, a host of difficult conditions too tag along. However, the right diet and lifestyle can keep you plenty fit and help you deal with the many risks. A healthy 80 year old running down the road for his morning jog is not unheard of or unseen. Some of us may marvel at it, but we should all definitely aspire to it. If you are a woman reading this, you should pay even closer attention to this article.

For a quick guide, pick up on the following bullets-

TAKE PLENTY OF-.

o Foods rich in calcium, such as milk and dairy produce

o Foods sources of vitamin D, such as oily fish and eggs

o Sensible exposure of skin to sunlight

CUT DOWN ON-

o Foods rich in phytic acid, such as wheat bran, brown rice and nuts

o Foods containing oxalic acid, such as spinach, rhubarb (a leafy vegetable) and chocolate

o Alcohol

o Smoking

o Salt

o Caffeine

Evidence shows that eating more calcium-rich foods, particularly during childhood and adolescence, is the most effective way of preventing, or at least minimizing the extent of, osteoporosis. We see that this condition most commonly affects middle-aged and elderly women. The bones become weak and brittle, so that sufferers are more vulnerable to fractures, even after minor accidents. The areas most at risk are the hips, wrists and the spine. Other symptoms may include pain in the hips and back, loss of height and sometimes a stooped posture- as the bones of the spinal column become weak and compressed.

ARE YOU AT RISK?

Throughout life, our bones are continuously being replaced. Cells called osteoclasts eat away at the existing bone, thereby releasing calcium into the bloodstream. At the same time, cells called osteoblasts form the new bone and deposit calcium into it. In young and healthy people, there is equal activity between the two types of cell, with the result that bone mass and structure are maintained. With age, however, we lose more calcium from our bones than is put back, and our bones lose density.

Women are at a far greater risk than men of developing osteoporosis. They have less bone mass to begin with, and with the menopause they lose the hormone oestrogen. which helps to slow bone loss. While postmenopausal women are most at risk, some younger women- marathon runners, gymnasts, dancers and anorexics, for example- can also suffer from osteoporosis. Something they all have as very low amount of body fat, irregular or non-existent menstrual periods, and low oestrogen levels. A low body weight increases the risk of osteoporosis because it puts less stress

on bones, and stress increases bone density. Body fat also promotes oestrogen production.

THINKING AHEAD

Because the dietary levels of calcium, during adolescence are of particular importance for maximum bone density and strength in adulthood, it is only sensible for parents to encourage their teenagers to include plenty of calcium-rich foods in their diet, such as milk and green leafy vegetables.

Vitamin D is needed by the body to absorb calcium. The main source of this vitamin is the action of sunlight on the skin, but it is also found in some foods, including oily fish and eggs, and in certain fortified foods such as margarine and some breakfast cereals.

The consumption of alcohol and salt should be limited because they can both hasten calcium loss. Heavy drinkers are particularly vulnerable because they tend to be both poorly nourished and accident-prone, which leads to correspondingly greater risks of bone loss and fractures. Caffeine consumption should not exceed 3-4 cups of coffee a day, as caffeine removes calcium from the bloodstream. The risk of developing osteoporosis is increased by smoking which interferes with oestrogen production.

Some drugs have also been associated with bone loss when prescribed in high doses; these include prednisone. used in the treatment of asthma, arthritis and other inflammatory diseases, and some antiseizure medicines.

Regular, but not excessive exercise from an early age is another extremely important preventive measure. Bones respond to the stresses and strains involved in exercise by becoming denser and therefore stronger. People who have osteoporosis are also advised to take exercise because regular physical activity helps to prevent mineral loss from the bones and also improves strength, muscle

tone and balance, which is important for the elderly because it reduces the chance of falling. Anyone who has been inactive for many years should start with a gentle form of exercise, such as walking or swimming.

FIGHTING BACK

The treatment of osteoporosis aims to slow down or stop the bones from becoming weaker. People should cut down on smoking and alcohol, as they increase urinary loss of calcium.

Phytic acid, which is found in wheat bran, nuts, seeds and pulses, blocks calcium absorption so people with osteoporosis should obtain their fibre from sources such as fresh fruit and vegetables. Oxalic acid, found in spinach, rhubarb, almonds and chocolate, for example, also reduces calcium absorption, so these foods should be eaten in moderation. A high intake of protein or salt can increase the loss of calcium from the body as well.

Many postmenopausal women can benefit from hormone replacement therapy, which replaces waning stores of oestrogen. Nevertheless, (HRT) can have its drawbacks, and any woman contemplating it should consider the balance of risks arid benefits.

Daily supplements of calcium and vitamin D have also been shown to slow down bone loss and thereby reduce the incidents of fractures.

Signing off with this information, I wish you all the very best for a long and healthy life.

Bibliography.

1. Medical News Today Magazine.
2. Wall Street Journal.
3. Web MD magazine.

"Role of education in women empowerment and employability"

Sewali Devi
Associate Professor
Rajib Sarma
Asstt. Professor, Dept. of Education
Abhayapuri College

Introduction : Empowerment is a term widely used in the context of development and power. In the social context, "Power" is understood as authority, right to command, right to govern or rule, capability to inference etc. Thus, empowerment simply means vesting power where it does not exist inadequately. It essentially means decentralization of authority and power. Empowerment is now increasingly seen as a process by which the powerless gain grater control/ over the circumstances of their lives. It is a process of awareness and capacity building, leading to greater participation, to grater decision making power and control and to transformative action.

Empowerment is equally important for both men and women. With reference to women, the power includes their lives at multiple levels, family, community and society. Our society is consisted of mrn and women. Men and women are like two eyes of the society. A man cannot progress depriving a woman from their equal right with men. In India, after six and half decades of independence, women continue to be helpless victims in male dominated society in every walk of life. Statistics show that every 15 minutes a case of molestation take places, every 45 minutes, a women is raped and

every 100 minutes a dowry death takes place.

When women are empowered stability of the society is assured. But, it is very unfortunate that discrimination of women is well known all over the world in different community, society and nation across time and space. They are usually seen to have more deprived status in terms of access to resources and enjoyment of rights and freedom which influence quality of their life.

Women empowerment (concept) :

Empowerment is a term widely used in the context of development particularly women's development. The empowerment approach was first clearly activated in 1985 by 'Development Alternatives with women for a New Era (Dawn). In the mind of 1980's the term empowerment became popular in the field of development especially with reference to women empowerment, appeared to be the outcome of several important critisms, discussion, dialogue and debates generated by the women movement throughout the world. In promoting such empowerment framework, Kart (1995) gives five levels which include welfare, access, conscientisation, participation and control. Education is the best tool to achieve this cherished goal in the Indian context (Pratima Taxak, 2013). To empower, women, literally speaking is to give power to women 'Power' here does not mean a mode of domination over others, but an exposure of inner strength and confidence to face life, the ability to inference the society and social change, a share in decision making and capacity building for the sake of national development.

Indicators of women empowerment :

Women's empowerment can be measured with the help of some indicators which can be summarily categorized into three groups. Education, occupation, age differences and educational differences between spouses are indicators that relate to women's access to and control over resources. Decision making, freedom

and access to money are considered to be direct indicators of women's empowerment while extent of self esteem, favourable attitude, girl's education and practice of family planning are called the indicators of evidence of empowerment.

Role of Education in women empowerment :

Education is a milestone of women empowerment because it enables them to respond to the challenges, to confront their traditional role and change their life. So we cannot neglect the importance of education in reference to women empowerment. India is poised to becoming super power, a developed country by 2020. The year 2020 is fast approaching. This can become a reality only when the women of this nation become empowered.

Education at the higher levels has been recognized as "an instrument par excellence for effecting national development as well as a dynamic instrument of change." It is the basis for the promotion and improvement of the status of women. Education empowers women by improving their living standard. It is the starting point for women's advancement in different fields of human endeavour and a basic tool that should be given to women in order to fulfill their roles as equal members of the society. Education elevates the status of women in society and enables them to become equal and effective partners of national development and social transformation. The significant role that education plays in empowering women can be discussed as follows.

Education is the for most requirement in improving the status of women in the society. It promotes equality and social justice. Education creates modern outlook among women which in turn strengthens their claim for better status in society.

Education not only helps women to gain knowledge but also provides the necessary courage and inner strength to face the challenges of life. Educated women face less constraints and have more self – condifence in dealing with the outside would and in

extracting the most from available services.

It is education which can help in the removal of discrimination in the treatment of the girl child within the family and outside. Education enhances the equality of status, welfare and opportunity for girl child, especially in regard to health, nutrition and education.

Education creates socio-political consciousness among women. It only creates awareness in women about their rights but also gives them the courage to exert them. Only education can kindle in women the urge to liberate themselves and to fight against the social evil in society.

Education has a positive influence on women regarding family welfare and child rearing. It helps in proper family planning, improving child health and reducing infant mortality.

Education is an important tool for making women politically empowered. Educated women possess a clear perception over political affairs of the state, have definite ideas about political parties and their leaders.

Women's employability and multiple role :

Womens are usually the carriers, nurturers, educators, source of stability and increasingly they are major cash contributors. For the most part, women meet their responsibilities to their children, their man and order of infirm relatives with generosity, self- sacrifice and unstinting labour.

Few can deny that women in every society carry out multiple roles both within the family and outside. Women have responsibilities which can be roughly categorized as, reproductive caring for their family, home maker etc. But, women are frequently excluded from development planning and environmental consideration decision making in spite of the fact that they are capable of carrying out multiple roles, mainly because of biological difference and gender discriminated roles.

Today, women have proved their mettle in almost every field like computer software, journalism, medicine, engineering, teaching and even as soldiers. The employability scale of women in multiple fields can be reflected when we go through the great examples of Pratibha Singh Patil the first women president, Anna George Malhotra the first IAS officer of India and Kalpana Chawla and so on.

Since, time immemorial, women have played their part equally and also productivity in the economic field. The economist used the term "Womenomies" to show the increasing importance of women in the world economy.

Conclusion :

From this forgoing account we come to the conclusion that women are undoubtedly the foundation of the basic unit of the society - the family. Empowerment is a continuous process for realizing the ideals of equality, human liberation and freedom for all women empowerment, thus implies equality of opportunity and equality between the gender and age groups, strengthening of life chances, collective participation in different spheres of life cultural, social, political, economic and decision making etc. Education plays an important role in empowering women. It is the strangest means through which women's status and condition can be improved incredibly. Education also provides employment while ultimately upgrading the status of women.

Reference :

1. Kar. P.K. (2000) Indian Society Kalyani Publishers, Cuttack.
2. Viswanath Ramesh (2003) Empowering Women Yojana - Vol. 47. No. 3
3. UNICEF (1999) State of the World's Children 1999, Education New York.
4. Government of India, Census of India, 2001.
5. R.K. Rao (2001), Women and Education, Kalpaz Publishers, Delhi.

Menopause: Problems faced by women and its healthy practices

Dr. Pori Devi
Assistant Professor, Dept. of Zoology
Abhayapuri College

Every woman is fascinated by their sweet sixteen. That is why we have song from James Thornton "when you were sweet sixteen" or the song of Billy doll on these years. This is the age, when girls attain their puberty. Their ovaries prepare to bear children and of course, these are the days when they fall in love. They turn into princess for their dream boy and many more changes come to their life. Alas! These days never last long and as time flies, those fantasies never return.

As women reach their thirty, they become mother and carry the burden of family responsibilities. They stop thinking about themselves and even their sweet sixteen dreams are forgotten. After the age of forty or above, their children become adult and the busy schedule of a woman is gradually loosen. At the same time, several emotional and physiological changes occur in this stage of the woman life.

All these changing behaviors are influenced by a few of the chemicals and mostly hormones. Menopause and ageing are the two reasons, why a woman feels insecure and depressed in this age. There are two basic sex hormones- estrogen and progesterone which are responsible for puberty, pregnancy and menopause.

Another two hormones that secreted from pituitary glands-Follicle stimulating hormone (FSH) and luteinizing hormone (LH) also play an important role in maintaining the menstrual cycle and the reproductive cycle of a woman. These cycles generally begin at the age of thirteen and last up to fifty years in a woman's life, though it may vary from person to person.

At age of forty five or more, these hormones gradually get imbalanced and women reach their menopausal stage. To face and cope up with the menopausal symptoms are very much stressful for a woman. That is why this phase is a very crucial period for women.

Many women feel unmanageable depression in this phase and their daily routine get disturbed. It may be due to mental detachment with their children. From the beginning of a family life, women are the centre of the house, who controls all the house hold chores. Gradually, their children become matured and some of them leave their home for higher studies or have their own friend cycle, in which the mother is basically avoided. In such circumstances, women feel isolated and the feelings of insecurity create emotional misbalances in their life. They are afraid of being alone. Definitely, this mid life crisis is controlled by the hormones. As, their ovaries age, FSH and LH cannot perform their regular function and are no longer able to secrete estrogen and progesterone hormone. All the physiological and emotional problems are associated with these hormones.

There are many menopausal symptoms that get noticed. These are hot flash, night sweats, vaginal changes, trouble sleeping, palpitation etc. As the women age, few health related problems occur naturally. These are increased level of sugar, decreased level of calcium, weight gain etc. Due to lower level of estrogen, cholesterol (LDL) level is increased in the body of a woman, which is the cause for cardio vascular disease. Though heart related diseases are not

associated with estrogen but in a few case, symptoms of heart disease can become more evident after the onset of menopause. This may sometimes be hormonal changes that can cause slowing of the heart and heart blockages. (www.everyayhealth.com).

In earlier times, or even women from remote places nowadays, are less aware of the menopausal symptoms. It may be due to their busy household activities or their association with their society. But in the present day scenario, urban life is completely different. People are mentally and emotionally isolated from their surroundings. That is why in the age of forty five or above, women get more time to spend of their own and the forgotten dreams sparkle in their mind. They start to feel unhappy for their unproductivity in their earlier years and become depressed.

In recent years, numerous studies have been carried out on this topic and a numbers of medicines have been discovered to recover from this problem. Doctors prescribe estrogen containing medicine, hormonal therapy, vaginal estrogen, antidepressant tablets, calcium tablets to prevent osteoporosis, vitamin tablets for sound sleep, and vitamin D tablets for reducing the menopausal related health problems. But it is always advisable not to depend on medicines. There are numbers of natural ways that a woman can use in her daily life, which help her to minimize her problems. Women need to take good care of their health. From the age of thirty, milk or milk products should be compulsory in their diet. Their diet must contain proteins and vitamins. Apart from their diet, regular exercise and a few minutes' relaxation every day help them to rejuvenate themselves. Initiating new activities, having new hobbies and associating with their neighbor can also help to relax and motivate them for a new beginning. It helps them to realize that menopause is not the door of ageing. It is a new door for many more opportunities, which they missed purposefully for success of their family.

A BOOK REVIEW ON "STATUS OF WOMEN IN ISLAM"

Amzad Hussain,
Asstt. Professor, Dept. of Arabic
Abhayapuri College

The book 'Status of women in Islam' by Mr. Moniruddin Qureshi has discussed a very pertinent issue of status of women in Islam. The Author has categorically analysed the issue and has tried to bring forth the actual status of women in Islam. The book comprises of five chapters adding up to 335 pages besides 9 pages of conclusion, 13 pages of bibliography and 7 pages of index. It gives a comprehensive account of the status and rights of women conferred by Islam. It is a valuable contribution in the field of Islamic knowledge based on Qur'an and Sunnah and a masterly effort in the area of liberty and equality of women with men in all spheres of life sanctioned by the religious code of Islam.

Islam, as a faith and complete way of life, was the first religion of the world to grant a respectable status to women at par with men. It bestowed equal property rights to women, equal status in household matters, social affairs. academic disciplines, and marital affairs. As far as family life and the marital life is concerned. Islam had anticipated centuries ago, much of what the modern scholars have learnt only recently. This is a genuine work of the learned author which has added a positive step in the direction of eradicating misunderstanding and

correcting the wrong attitudes prevailing amongst the man folk of our society.

The book begins by tracing the Islamic attitude towards life which has been enshrined in the Holy Quran. It discusses the equal rights and responsibilities of both the sexes of human community as well as the status of the women as a mother, wife and so on. In this first chapter the author has also mentioned the institution of marriage as means of protecting chastity and the approval of non-Muslim intellectuals on marriage

The second part deals with the historical circumstances which gave birth the different viewpoints on the subjects of women's place in society. Here the author has discussed the question of the relationship between man and woman and their respective rights and duties in a family or in a society. He has also mentioned that in terms of religious obligations, Islam does not differentiate woman from man, rather in certain cases woman has certain advantages over man.

The third chapter focuses on the fundamental rights of a female child, granted by Islam, i.e the right to live, right to being brought up, right to education, right to marry, right to dower, right to work, right to property, right to honour and so on. Moreover, in respect of ownership the author has also stated that Islam fully acknowledges the women's right as an independent ownership in her money, real estate or on any other properties. The right does not undergo any changes whether she is single or married; whether she acquired the property before marriage or after it. She retains her full rights upon her property whether selling, buying it or otherwise.

The forth chapter discusses the importance of various

ideological and economic factors in the everyday life situation of the individual, particularly of a woman which she is to carry out. The legal, moral and social status of woman is not affected in any way if she engages herself in the maintenance and upliftment of the home. Islam, on the one hand, safeguards all her rights by law and on the other, instructs society to render her a kind and fair treatment. Islam creates such an environment that whatever position woman assumes, she holds it with all her dignity and honour. There are three prominent positions of woman at home - a daughter, a wife and a mother. Islam bestows great rank and position on her in all her three roles. No one can pull her back from this high position while she remains in the fold of Islam.

In the last part (i.e. in fifth chapter) the author deals with the professional and political roles of the Muslim women. Islam wants woman to be able and efficient, so that she may perform good deeds and serve mankind. Hence, she is allowed to go out for the attainment of good cause. Through his writing, the learned author has endeavoured to establish that Islamic society never prevented women from going out of their homes for the right cause and necessary requirements. Simply Islam has laid down certain limitations on the movements of woman. Whenever she leaves home and goes out, she has to remain within the protective bounds of her modesty and chastity. Finally in this chapter the author has mentioned that like man, the Muslim woman, has a broad political responsibility and an important role to play in public life. In order to support his statement the author has referred to the fact that during the life time of Prophet Mohammad (PBUH), women were regarded as full-pledged citizens capable of participating in all political activities and indeed they were allowed to do so.

Anyway, after gone through the book it has been found that what the Muslim women in several Muslim countries lack, is not any right but the lack of Islamic education and the consciousness of their rights. They are depressed, they are ignorant and they have been placed under many fetters of custom and artificial tradition not sanctioned by Islam. If they receive proper Islamic Education, become conscious of their rights as well as their duties, they can easily break their chains.

Through his thoughtful as well as authentic work, based on Qur'an and Sunnah. the author has endeavoured to remove the misconception of people in regards the equal rights and opportunities of women. This hook is highly beneficial for the Muslim community in particular and for the other communities in general. But the price of the hook is quite high and hence beyond the reach of most of the common people of our society who are basically in need of this type of book.

Reference :

Name of the Book : Status of women in Islam

Author : Muniruddin Qureshi

Publisher : Reference Press, 4831/24, Ansari Road, Daryanganj, New Delhi - 110002

Year of Publication : 2003

Women Empowerment through Science and Technology

Dr. Bijoy Barman
Asstt. Professor, Dept. of Physics
Abhayapuri College

Women in Science and Technology

Science and technology have been an integral part of Indian civilization and culture. Women and men have been active in science from the inception of human civilization One of the defining marks of humanity is the ability to affect and predict our environment. Science is the creation of structure. For our world and technology, the use of structure has been stepping stone to our progress. Women and men have researched and solved each emerging need. At a glance, women in general might look like one of the many housewives - simple, docile, unassuming and humble. But make no mistake, for behind this simple straight face is a razor sharp brain, and an uncanny ability to execute, to convert thought into action without much ado.

Women everywhere may believe they have more important problems to solve than gaining education in science and mathematics which ultimately fosters economic development. Yet, experts say women must become involved if they are to have Input into the manner in which science and technology are used and if societies are to benefit from the insights and knowledge that women possess.

Expert says that men and women scientists would be expected to contribute equally on a daily basis, but individuals have different perspectives. There are even differences in overall perspective among

women and between women and men. Sometimes international conferences on gender equity ignore the basic, fundamental needs of women. Instead, they focus on the glass ceiling and how to get women into management. The experts believe that the international community must pay more attention to women's basic needs, such as adequate food, shelter, medical care, safety, and education.

Women's rights and issues have always been a subject of serious concern of academicians, intelligentsia and policy makers. From pastoral society to contemporary information and global society, the role of women has changed drastically. The role of a typical Grihani (house wife) who catered to all the requirements of the households including the rearing and upbringing of children in various sub roles of daughter, daughter-in-law, wife, mother, aunt etc. has been played quite efficiently. The continuity of changes in socio-economic and psycho- cultural aspects of human living has influenced the role of women. With the process of Industrialization, Modernization and Globalization showing its deep impact on the human society all over the world, the role and responsibilities of women has attained new definition and perspective.

Women Empowerment

Woman's empowerment is **a** process in which women gain greater share of control over resources material, human and intellectual like knowledge, information, ideas and financial resources like money and access to money and control over decision-making in the home, community, society, nation, and to gain power. According to the Country Report of Government of India, Empowerment means moving from a position of enforced powerlessness to one of power. According to Cambridge English Dictionary empowerment means to authorize, in the context of the people they have to be authorized to have control over their lives. When applied in the context of development the particular segment

of population, the poor, the women, the vulnerable, the weak, the oppressed rind the discriminated have to be empowered to have control over their lives to better their socio-economic and political conditions. For women in India, this suggests empowerment in several realms: personal, familial, economic and political. There are some basic questions that come to the mind when we talk of empowerment:

1. Can women, decide, with dignity and without any fear, their own goals and have the freedom and capability to act towards them?
2. Do they have access to means of production to ensure economic independence and physical security outside the house as a precondition to freedom of movement?
3. Do their opinions and desires count at the level of family, the society and the country?
4. How do we provide opportunities to enhance their capabilities?
5. Does she have the right to own and enjoy property?
6. Does she have freedom from the drudgeries of the laborious domestic chores and meaningless social restrictions?
7. Is she able to freely participate in the development and status building of the nation?
8. Does she have mastery over vocational, managerial and life-saving medicinal skills?

If answer to any of these questions is in the negative, it implies that women are not completely empowered. Thus, women's empowerment needs some basic ingredients which include fearlessness (implying absence of crimes against women), freedom from drudgery of laborious domestic chores, economic earning and productivity, ability to travel and control speed, authority to take decision, sharing power and property with men and a liberalizing

education that can prepare grounds for the above.

The term Empowerment holds different meanings to different psyches and this divergence, this comprehension of facts against fiction, this way of interpretation that people of various sects, associations and understanding can perhaps answer this quintessential question. Women's empowerment in India is heavily dependent on many different variables that include geographical location (urban/rural), educational status, social status (caste and class), and age. Policies on women's empowerment exist at the national, state, and local (Panchayat) levels in many sectors, including health, education, economic opportunities, gender-based violence, and political participation. However, there are significant gaps between policy advancements and actual practice at the community Level.

Women Security

Policies relating to women's rights have had a positive trajectory in the past few decades with the central government articulating many progressive measures to advance gender equality in social, economic, and political arenas. The Government of India (GOI) has two main bodies to advance gender equality: the Ministry of Women and Child Development and the National Commission for Women, which is an autonomous organization under the Ministry of Women and Child Development.

Both bodies work on national - and state-level legal and social policies to advance gender equality. The Ministry has widely implemented local-level micro-finance schemes to advance economic opportunities for rural women. The National Commission for Women has been instrumental in creating legislative changes, and has set up Complaint and Investigate Cells at the state level. The Grievance Cells receive complaints of gender-based violence and are mandated to investigate, provide referrals and counseling, and ultimately report

on such cases.

Violence against women is partly a result of gender relations that assumes men to be superior to women. Given the subordinate status of women, much of gender violence is considered normal and enjoys social sanction. Manifestations of violence include physical aggression, such as blows of varying intensity, burns, attempted hanging, sexual abuse and rape, psychological violence through insults, humiliation, coercion, blackmail, economic or emotional threats, and control over speech and actions. In extreme, but not unknown cases, death is the result, These expressions of violence take place in a man-woman relationship within the family, state and society. Usually, domestic aggression towards women and girls, due to various reasons remain hidden.

Women in India

In India, women constitute a distinct group of minority in Science and Technology. Many highly qualified women drop Out of the workforce, thus constituting a considerable depletion of natural resources in Science and Technology. Science and technology have been an integral part of Indian civilization and culture. Women and men have been active in science from the inception of human civilization. One of the defining marks of humanity is the ability to affect and predict our environment. Science is the creation of structure. For our world and technology, the use of structure has been stepping stone to our progress. Women and men have researched and solved each emerging need. At a glance, women in general might look like one of the many housewives simple, docile, unassuming and humble. But make no mistake, for behind this simple straight face is a razor sharp brain, and an uncanny ability to execute, to convert thought into action without much ado.

Since Independence, Indians have been promoting science and technology as one of the most important elements of national

development. The Scientific Policy of 1958 and the Technology Policy Statement of 1983 enunciated the principles on which growth of science and technology in India has been based over the past several decades and inspires us till date. The major scientific revolutions of the last century have opened the doors to many remarkable technologies in the fields of health, agriculture, communication and energy, among many others. Science and Technology are powerful instruments in the tasks of national reconstruction, economic resurgence and maintenance of national security.

Employment in the Indian it has grown by over a million between 2000 and 2005. The size of the Indian IT industry has reached $48 billion in 2007 and represents 5% of the country's GDP. India s well established academic institutions are generating about half a million engineers a year. US high tech companies are hiring more and more high tech professionals in India. Between 2001 and 2003, around 35,000 Indians migrants returned to the country to work in Bangalore (Indian National Association of Software) High tech entrepreneurship in India is growing as are Venture Capital. Investments : Private equity funds in India went from US $20 million in 1996 to 2 billion in 2006. However, Indian women still do not have the same access to education and literacy but primary education in India is not universal. Overall, the literacy rate for women is 39 percent versus 64 percent for men.

Women career in Science and Technology

Education is a key factor in deciding the future career path of students, and educational institutions are also important in their success or otherwise in training individuals to make a living out of what they have learned. Societal and cultural factors are the key to defining which subject a woman might choose for her education. The existence of perceptions such as men's vs. women's academic

disciplines skews the choice of women in early education. Arriving at a higher rate of women's presence in science and technology fields requires a thorough understanding of the barriers they face at the time skilled women enter the job market

Political will from governments is essential for encouraging women's participation in science and technology. It can be assessed by use of the Gender Empowerment Measure (GEM), an important indicator that estimates women's empowerment through the number of seats occupied by women in the parliament or the number of female legislators, senior officials, professionals and technical workers and the estimated ratio of female to male incomes. Political will could be demonstrated if governments improved their GEM. To make the decision-making process more sensitive to the problems faced by women, the number of women on decision making and policy advisory bodies has to be increased.

Conclusion

Women should be encourage to bring their vision and leadership, knowledge and skills, views and aspirations into the development agenda from the grassroots to international levels. Science and technology brings economic growth and well-being to people and it is not only the empowerment of women through science and technology, but also the enrichment of science and technology through women's participation. It is not the concern of one nation only, but there are many players and stakeholders in the aim to reach this millennium goal. We just hope that women become empowered at 100% and become equal to men so that both of them may work side by side for a better world of today.

It is necessary to recognize that the participation of women in science and technology is no longer simply an issue of gender equity: it is also an issue that should be considered in national economic development. Women are both consumers and producers, they can

make a difference if they are involved and considered in economic development plans. With science and technology at the heart of economic development. women's participation in science and technology is therefore an essential part of economic development strategies.

References

V. C, Lokeshwari, A.A. Kittur, S. M Kumar and H.S.C Mohan (2013), Proceedings of National Conference on _Women in Science & Engineering, *International Journal of Current* Engineering *and Technology* 71-78.

N. Sadik, (1998), Human rights: Women have Special Needs., *Populi,* 25 (1), 16-1 7

S. Batliwala, (1994), The meaning of Women's Empowerment: New Concepts from Action, in Population Policies Reconsidered: Health, Empowerment and Rights.

G. Sen, A. Germain, and L.C. Chen, eds. Cambridge, MA: Harvard University Press. 127-138

S. Bisnath and D. Elson, (1999), *Women 's Empowerment Revisited,* Background Paper, Progress of the World's Women. UNTFEM.

S. Batliwala, (1995), Defining Women's Empowerment: A Conceptual Framework Education for Women's Empowerment, ASPBAE Position Paper for the Fourth World Conference on Women. Beijing, September, New Delhi, Asia-South Pacific Bureau of Adult Education.

UNDP (retrieved from website in April, 2009), http://www.undp.org/women/ World Bank (2001), *Engendering Development. Through Gender Equality in Rights, Resources, and Voice,* New York : Oxford University Press

POSITION OF WOMEN IN ISLAM

Dr. Joynal Abedin
Assistant Professor, Dept. of Arabic
Abhayapuri College

Introduction :

Islam is an important religion of the world. It gives position a woman, whether single or married, as an individual in her own right, with the right to own and dispose of her property and earnings without any guardianship over her, like that of her father, husband or any other else. Women have the right to buy and sell, give gifts and charity, and may spend her money as she wishes. Simply speaking, the women in Islam have full rights in the same way that man has. No difference at all exists between male and female, except when it comes to physical duties which woman cannot perform or financial responsibilities, which rests completely on the shoulder of the man.

We find in the charter of human rights granted by Islam is that a woman's chastity has to be respected and protected under all circumstances, whether she belongs to our own nation or to that of an enemy, whether she is Muslim or belongs to any other religion or has no religion at all. A Muslim cannot outrage her under any circumstances.

Women and Modern Age:

Women of modem time have successfully marked their presence in every sphere of life. Efforts of serious nature should be done on the ground level for the upliftment of women in every society whether it is developed or undeveloped. The women should get all respect and dignity in the society and more specifically in her own family for here priceless love, care and motherly affection. The society should seriously think regarding its role towards women and try to justify the true essence of celebrating 'Women's Day'.

In the year 1975 the United Nations declared 8th March is the 'International Women's Day'. After that the day became known to everyone. Let us know something regarding the declaration of this day. In the year 1857 in New York, all the women labourers of a needle factory called a strike for 12 hours demanding fair working hours. In 1908, in the same city, the lady tailors again called a strike, now demanding their voting rights. In 1910, at Copenhagen, along with hundreds of women leaders of 17 countries and also in the presence of communist women leader Clara Jetking declared the uprising of 8th March and 1908 as International Women's Day. Later on the UN declared this in *1975*.

Women in the Light of the Holy Qur'an:

Now a days, family members gives gifts, greetings cards or some momenta of love particularly on Women's Day. All these things show respect, love, care and sense of gratitude towards the women in all our lives. But is it necessary to show the respect towards women by celebrating a single day in the whole of *365* days? If we think seriously that do we really need a day to show our love, care and gratitude to women? In our opinion the answer is no — because

we should show all our feelings each and every day. It is a matter of importance and not of ignorance. The rest of the year the male society dominates the women and on one particular day shows all the love! What's the need of celebrating such a day without realizing its uniqueness and importance?

Contrary to this, in the early of seventh century AD the Holy Qur'an says about equality of the sexes in the generalized sense of enjoying equal dignity. It considers both the sexes as having originated from one living being and hence they enjoy the same status. The Holy Qur'an says: "O People! Be careful of (your duty to) Lord, who created you from a single being and created its mate of the same (kind) and spread from these two, many men and women".[1]

In other place Allah says: "O you men! Surely we have created you from a male and female. And made you tribes and families that you may know each other ; surely the most honourable of you with Allah is the one among you most careful (of his duty).[2]

"He it is who created you from a single being, and of the same (kind) did he make his mate, that he might incline to her".[3]

The above cited verses clearly indicate that in essential human dignity and fundamental rights, all human beings are respective of sex or race or nationality stand on footing of equality, because they all ultimately spring from a single source, and removes some of the false notion.

The Holy Qur'an gave women an independent identity and declared that her moral and spiritual gains depend only on her own performance. Like man, her ultimate failure or success rests on her own beliefs, attitude, behavior and conduct. She is a responsible

being in her own right and carried the burden of her moral and spiritual obligations. It says: "Men shall have all benefit of what they earn and women shall have the benefit of what the earn".[4]

In another place Allah says: "And whoever does righteous deeds, whether male or female, while being a believer-those will enter Paradise, and not the least injustice will be done to them".[5]

Base on all these verses of the Holy Qur'an mentioned above it can be clearly concluded that the Holy Qur'an gives place of great honour to the whole humanity both male and female.

Another thing which required to be clarified that people say that Islam is a religion which gives primacy to men and does not acknowledge women to be a complete human being, but despite this fact the leadership family has been into the hands of the wife as clearly understood by the verse of the Holy Qur'an: "Men are the maintainers of women because Allah has made some of them excel others".[6]

This verse indicates that the Holy Qur'an gives man a slight edge over woman. But it is not due to any inherent weakness of the female sex, but due to the social context. It is due to the social functions that were then performed by two sexes in the family. Allah has revealed that women need to take to ensure their protection and respect within society, and for them to find love and dignity that they deserve. It is distribution of God's abundance according to the needs of the nature inculcated by God.

Right of Women in Islam:

In the charter of human rights granted by Islam is that a woman's chastity has to be respected and protected under all circumstances, whether she belongs to Muslim nation or to that of

an enemy, whether she is Muslim or belongs to any other religion or has no religion at all. A Muslim cannot outrage her under any circumstances. All promiscuous relationship has been forbidden to him, irrespective of the status or position of the woman, whether the woman is a willing or an unwilling partner to the act. The Holy Qur'an says: "And come not near unto adultery. Lo! It is an abomination and an evil way.[7]

Heavy punishment has been prescribed for this crime, and the order has not been qualified by any conditions. since the violation of chastity of a woman is forbidden in Islam, a Muslim who perpetrates this crime cannot escape punishment whether he receives it in this world or in the Hereafter. This concept of sanctity of chastity and protection of women can be found nowhere else except in Islam.

Women in the Islamic View:

Before the advent of Islam the World had degraded the woman and had almost outcaste her. She was thrown in such deep abyss that there seemed no hope of her redemption. Islam boldly remonstrated against this injustice and emphasized that life needed both man and woman. Woman is not created to be derided and caste aside. Like man, woman also has her purpose and right to exist. And the nature is achieving its aim with the help of man and woman both. The Holy Qur'an says: "Unto Allah belonged the sovereignty of the heavens and the earth. He createth what he wills. He bestoweth female (of springs) upon whom He will, and bestoweth male (off springs) upon whom He will; or He mingleth them, males and females, and He maketh barren whom He will. Lo! He is knower, powerful".[8]

Islam lifted woman from the abyss of disgrace and granted her rights and facilities. Abdullah bin Umar (R) relates: 'During the lifetime of our Prophet Muhammad (p.b.u.h.) we did not talk to our

woman freely because we feared revelation against us. When the Holy Prophet (p.b.u.h.) passed away, we became frank with them".[9]

Whereas all other religions deprived woman of right even to live Islam granted her rights almost at par with man. It also warned that all those who strive to snatch her rights away, will surely be accountable to Allah on the Day of Judgment.

"And when the girl child that was buried alive, is asked: For what sin she was slain?"[10]

The Holy Prophet (p.b.u.h.) has also said: "A man who has a daughter and he neither despises her not buries her alive nor prefers son to daughter, Allah will admit him in Heaven".[11]

Abu Sayeed (R) relates that the Holy Prophet (p.b.u.h.) said: "Whoever brought up three daughters and treated them well, the Heaven is for him.[12]

The World condemned woman, but Islam honoured her. The Holy Prophet (p.b.u.h.) raised her status and assigned her respectable place in the human society. He (p.b.u.h.) said : "In worldly things. I like woman and perfume, but coolness of my eyes lies in salat (prayers)". Once the Holy wives were travelling on camels, the Holy Prophet (p.b.u.h.) said to the camel driver: "Carry these glasses very carefully'.

About Fatima (R) the Messenger of Allah (p.b.u.h.) has said: "My daughter is my flesh; any trouble to her will cause pain to me".

Once Hazrat Aisha (R) was asked whom did the Holy Prophet (p.b.u.h.) loved most? She replied, Fatima (R).

On another occasion, somebody asked the Holy Prophet (p.b.u.h.). who is your most beloved person?" The Holy Prophet replied, "Aisha (R)".

Thus we see that the Holy Prophet (p.b.u.h.) loved his wife Aisha (R) and his daughter Fatima (R) most. And the sayings of the Holy Prophet (p.b.u.h.) explicitly explain the aim of Islam with regard to the treatment of fair sex.

The teachings of Islam revolutionized the thinking of those men who buried their daughters alive and left no shame in doing so. They began to love and nourish their daughters, those who refused to shelter their own daughters, became the guardians of other's daughters. Those who were devoid of love and affection for women now loved and cared for them.

On the occasion of the Battle of Uhud, Jabir's father told Jabir (R), "My son! I may be martyred in the forthcoming battle, so I advise you to look after my daughters." Consequently, Jabir (R) who was still young married a widow owing to the responsibility of his sisters. The Holy Prophet (p.b.u.h.) asked him, "Why did you not marry a young woman?" He replied, "O Prophet of Allah (p.b.u.h.)! My father was martyred in the Battle of Uhud and he has left behind his nine daughters who are my sisters. Therefore I chose such woman for my marriage, who could look after them well." The Messenger of Allah (p.b.u.h.) replied, "You did a good deed."[13]

It is related that after the martyrdom of Hazrat Hamza (R), three persons claimed to have the right to look after his daughter. The first was Hazrat Ali (R) who claimed his right to look after her because she was his cousin (sister). The second person was Hazrat Jafar (R) who said that his claim was better than that of Hazrat Ali (R) because she was not only his cousin (sister) but her maternal aunt was his wife. Hence she could be brought up in better way.

The third man was Hazrat Zaid (R) who filed his petition on the ground that she was his brother's daughter and that none else can have better claim than her own uncle.[14]

These are the examples which the history of other nations cannot present. Therefore, Islam is the only religion that raised the status of woman to such extent in the world.

Equality of Women Rights in Islam:

According to Islam, society is responsible for the protection of human rights and maintenance of law and order. Its duty is to chop off the hands of the oppressors and unjust. The Holy Qu'ran says: "And there is life for you in the retaliation, O men of understanding that ye may ward off (evil)." [15]

The Islamic law awards death penalty to murderer whether he has murdered a man or a woman, because the life of woman is as sacred as that of man. The laws given to the people of Yaman by the Holy Prophet (p.b.u.h.) included the death penalty to the murderer of woman also. "Undoubtedly (man) murderer of a woman shall be sentenced to death."

It is stated that a Jew crushed the head of a girl and kill her. The Holy Prophet (p.b.u.h.) ordered him to be put to death in the same manner.[16] Once all those men who murdered a woman, were put to death by the order of Hazrat Umar Farooq (R).

If a woman pardons her murderer of her relative, the other relatives have no authority to nullify her consent for forgiveness. Not only this, she can offer protection to an enemy during the emergency of war and this act of her cannot be considered unlawful. The Holy Prophet (p.b.u.h.) has said: "Undoubtedly a woman can shelter an enemy for the benefit of Muslims." [17]

On the occasion of the conquest of Holy Makka, Umm Hani

said to the Holy Prophet (p.b.u.h.), "O Messenger of Allah (p.b.u.h.), I have provided protection to Ibn Hira, but Ali (R) says that he will kill him under any circumstance". The Holy Prophet (p.b.u.h.) replied, "Umm Hani! Whomsoever you have protected, he is under my protection too".

Similarly, Islam permits woman, within the limits of Islamic law, to participate in the financial affairs and derive benefits. No man can interfere in this matter. Even her husband has no right to enforce her will for the use of the wealth of her husband. There is a distinct injunction of the Holy Qur'an: "And covet not the thing in which Allah hath made some of you excel other. Up to men a fortune from that which they have earned and unto women a fortune from that which they have earned. (Envy not one another). But ask Allah of his bounty. Lo! Allah is ever knower of all things).[18]

According to the Holy Qur'an the law of inheritance is: "Unto the men (of a family) belongeth a shave of that which parents and near kindred leave, and unto the women a shave of that which parents and near kindred leave, whether it be little or much a legal shave".[19]

Conclusion:

At the end of this discussion it may be concluded that today the world is looking for solution for peace, tranquility and peace, and resorted to go through many solutions in general and women issues in particular proved to be failed in meeting the demand. But Islam presented by the Holy Qur'an. With regards to women, Islam gives solid equality parallel to men. Woman in Islam is entitled to buy and sell and involve herself in any business. She chooses, as long as her actions will not affect her honour, and she is entitled to use her money for her benefit through any agency or directly. No one has the right to take the money from her, whether he is her husband or father, unless she gives it to them voluntarily. The women

in Islam have full rights in the same way that men have. No difference at all exists between male and female, except when it comes to physical duties which woman cannot perform. Islam gives women guarantee their personal respect, respectable married status, independent property of their own, the right and duty to obtain education and much more.

References:

1. Ali. A.Y., *The* meaning *of the glorious Qur'an*, Beirut, 1978.
2. Ahmed, Dr B.H.A. and Rahman, Dr. R. (edited), *Glimpses of the Holy Qur'an*, 1st edition, New Delhi, 2012.
3. Maududi, A.A., *The meaning of Qur 'an*, vol. I to VIII, Lahore, 1978.
4. Khan, M.M., *Sahih al-Bukhari* (English translation), Chicago, 1977.
5. Siddiqui, A.H., *Sahih Muslim* (English translation), Lahore, 1972.

Endnotes:

[1] The Holy Qur'an, Surah 4, Verse 1.
[2] The Holy Qur'an, Surah 49, Verse 13.
[3] The Holy Qur'an, Surah 7, Verse 189.
[4] The Holy Qur'an, Surah 4, Verse 32.
[5] The Holy Qur'an, Surah 4, Verse 124.
[6] The Holy Qur'an, Surah 4, Verse 34.
[7] The Holy Qur'an, Surah 17, Verse 32.
[8] The Holy Qur'an, Surah 42, Verses 49-50.
[9] Bukhari and Ibnu Majah.
[10] The Holy Qur'an, Surah 19, Verses 8-9.
[11] Abu Daud.
[12] Abu Daud and Tirmizi.
[13] Bukhari
[14] Bukhari and Muslim.
[15] The Holy Qur'an, Surah 2, Verse 179.
[16] Bukhari and Muslim.
[17] Tirmizi.
[18] The Holy Qur'an, Surah 4, Verse 32.
[19] The Holy Qur'an, Surah 4, Verse 7.

Folklore and Women

Kanchanmoni Roy
Asstt. Professor, Dept. of English,
Abhayapuri College

"Folklore used to be passed by word of mouth, from one generation to the next; that's makes it folklore, as opposed to say, history, which is written down and stored in an archive".

This quote by Historian, Jill Lepore encompasses the importance of folklore in every person's life and specifically in women's life. The term folklore refers to stories, customs and beliefs in a culture that are unwritten and passed down orally from generation to generation. Folklore, assigns and independent domain to women where they enjoy temporal autonomy but in written text, female voice are either ignored or given less importance. Women single handedly bears the burden of both tradition and culture and are forced to observe the values and norms of the patriarchal society, but in their own way through their narratives, they try to demolish the boundaries and reduce the gender imbalance and to live imaginatively in their aspired egalitarian society. This women centered narratives can be defined as those stories which are told by women, owned by women and which are centered on the women. Though folklore is primarily traditional culture but it gets modified along with the progress of society and takes on the colour of the times.

Folklore has always been an easy mobility through pilgrimages, melas and fairs. The folktales are popular and anonymous. They unite the miraculous with the natural, the near with the far, the ordinary with the incomprehensible in a completely natural way. They tell of many beings who could be called ethereal : witches, fairies, clairvoyant women, trolls, giants, dwarves, good and evil sorcerers, dragons and mythical animals. The women possesses a vital position in the tradition of folk literature and which is not recent but quiet ancient in our country. It was the women who composed and sung the folk-songs and narrated the folktales in the domestic sphere as well as in social gathering. These songs and tales were transmitted from generation to generation through oral tradition, which is mainly preserved by women folk of our society. It is our rich heritage which consists from women's songs to proverbs, riddles and many such literary tradition.

Folklore is an accessible tool of subversion because the vernacular-common knowledge belongs to people. In the Indian context, this folk cultures has been valorizing the ideal image of an Indian woman for instance the mythological characters like Savitri, Sita and Damayanti. Assam also has a rich record of folk literature which is like a store house of delight for the people of Assam for all time. Ths folk-tales are known as " Sadhu-Kotha" in assamese. The doyen of Modern Assamese literature, Sahityarathi Lakhsminath Bezbarua, has popularized "Burhi-aair Sadhu", a compilation of age-old tales of Assam. Even the tales of 'Tejimala', 'Malita' (Ballads), folk – songs all kinds of folk – literature still have its great relevance. 'Dakar-Bachan' and other proverbs are still used frequently. These are more specifically used by the grand –mothers to educate the girls and daughter-in-laws about different aspects of life. Through it they not only maintain the culture but also learns

various things, related to day to day life. It imparts value education in the Assamese society and generate awareness among people about our old but rich cultural and social values. In Assamese literature, there are various kinds of folk based literature. Folk songs like 'Biya Naam' (Marriage song), ' Bihu Naam' etc. are called folk literature, which gives education on morality. The 'Biya-Naam' advises the bride before her marriage and the 'Bihu-Naam' imparts education about love, nature, society, tradition, patriotism, human relation, human culture etc. Folk literature occupies a key place in Assamese society. It is rich enough and throws light on the diverse facets of Assamese life and culture. The life style and mother culture of the people of Assamese society have been reflected through folk literature since time immemorial. It has been playing a great role to the Assamese society so far social behavior, social culture and tradition; nature and education of Assamese society are concerned. Through ages, it has helping in educating the women of Assamese society. Though women as characters, tellers, writers, listeners and readers have historically engaged with and been powerfully associated with this particular traditions. As far as the leisure time and power struggle is concern women is to weave their own narrative to escape from the undesirable social role. Which are stereotypical and preserved for women. The fairy tales and folk tales was dormanted for many years as the preoccupation with the subject of women. Folklore offers practical knowledge through cultural expressive traditions but traditionally, it is not restricted to any one particular group of people but crosses culture, classes and sex/ genders. The oral literature are continuing amongst the illiterate sections of the community, generation after generation. They are most found to express the feelings, thought and emotions of a group, rather than an individual. It is well accepted form of literature in every group of people in any language irrespective of gender roles.

Stress and Disease

Dr. RAJESH TIWARI
Asstt. Professor, Dept. of English,
Abhayapuri College

This strange disease of modern life, "with its sick hurry, its divided aims" as Matthew Arnold, a famous Victorian poet wrote these lines in the poem The Scholar Gypsy commenting on the Age, which is absolutely true in the Modern Times. People suffer from various diseases not because of physical disorder but because of Stress. The modern civilisation has pushed the human beings like automated toys operated by the keys creating stress leading to physical illness. Scientists have long known that stress complicates a host of health problems. Now it is discovered that chronic stress a mainstay of modern life doesn't merely exacerbate disease, it actually can cause it. We are just beginning to understand the ways that stress influences a wide range of diseases of aging, including heart disease, metabolic syndrome. type 2 diabetes and certain types of disability, even early death.

It is found that 70 % of adults feel stressed or exhibit anxiety symptoms on a daily basis. There are three main types of stress: acute, episodic and chronic. Acute stress is caused by a short-term event, such as planning a wedding or another event. If the acute stressor is traumatic, such as the death of a loved one, that tends to stay with us forever. Episodic stress is also short-term forms of

stress, but these occur more frequently. For example, feeling pressurised to meet work-related deadlines or making sure the kids get to school on time are episodic stressors. Chronic stress is long-term stress due to major life events, such as relationship issues, illness, having own small business.

It has been discovered that there are more than 50 side effects to stress. Stress causes mood and physical changes. One may begin to lose focus on a task, feel overwhelmed, experience bouts of anger, have frequent headaches, not be able to sleep, experience tense muscles and feel incredibly tired. Stress can lead to tobacco, drug and alcohol use; gambling; overeating; withdrawals from social functions; not exercising as much; ebbs and flows in mood; and more. If untreated, stress can cause anxiety, depression, other mental-health related issues, heart disease and stroke.

The sources of stress may be health or the health of someone close to us. If we are struggling with a recent diagnosis or worrying about what the future holds, that can be a major source of stress, anxiety, and depression. The workplace related stress can impair relationships with co-workers, superiors, clients, colleagues, etc. This is especially truẹ in today's world, where we are connected at all times via our smartphones. Relationships play a vital role in our lives but at times can present challenges and stresses. Whether living with a significant other, parents, sibling, friend or roommate, each presents its own set of unique stressors. One may feel pressurised to meet one's parents' expectations. Finances can inhibit every other facet of life, causing stress and overall unhappiness. Stress seems to pile on when the outstanding loans or EMIs are not paid in due time.

Death of a loved one causes, most of us grieve. In addition our own mortality (and the rest of those around us) provides a

breeding ground for stress. Our Appearance and Personality may also be the cause of stress. It is when we suddenly find a blemish in the middle of the forehead, see new wrinkles around the eyes. We all worry about our appearances and traits in one form or another.

It has been observed that natural remedies can help in curbing stress when it's at its peak. One has to be sure to do something that he/she enjoys. If someone enjoys reading, then stock up on favorite author's works and read. It is recommended that one has to talk to someone he/she trusts. Meditation and Deep Breathing helps in relieving from stress. . Music is an ultimate cure-all to relieve stress, inhibiting cortisol and epinephrine (the stress hormones) and other factors that produce stress responses in our body. Physical Exercise helps in decreasing stress.

It's true that laughter is the best medicine in relieving from stress. Spending quality time with friends and loved ones goes a long way in our battle against stress. Sleep also relieves from stress because while sleeping, the stress melts away from the mind. Moreover, getting enough sleep at night (at least of eight hours) helps in feeling ready to tackle the upcoming day.

Diet plays an important role in curbing stress. Adding green tea, Omega-3 fatty acids, and other healthy foods to our diet will lead to a healthy life as it is said that a healthy mind resides in a healthy body.

We can overcome stress with practice - and perhaps with some professional help, if needed - we can learn to manage our stress levels in our everyday life without consuming medicines, causing major source of stress, anxiety, and depression.

New Voices of Protest: From the Margins *"Miyah"* Poetry from Axom

Nazima Ahmed
Asstt. Professor, Dept. of English
Abhayapuri College

The Proud Badge of the New Angry Young Men

The literary scene in Assam has witnessed the growth of a new trend in recent times. The trailblazers are a group of young poets, scholars and professionals. The common force that binds them is that they are "Miyah" writers and they are very angry at the stigma and rejection embedded in this identity tag. The epithet "Miyah" in Assam commonly refers to Bengali speaking Muslims, a marginalised group since long. They have now taken to telling their own painful stories in an attempt to express their outrage and to reassert their human dignities.

As a genre, Miyah poetry is not drawn from any known literary tradition but many poets derive inspiration from other marginalised discourses such as Black, Feminist, Dalit and Queer writings.

Writer, translator and research scholar at the Department of English, Jamia Millia Islamia, Shalim Hussain who hails from Sontoli village of Kamrup(Rural) District of Assam has been instrumental in

initiating this protest movement named "Miyah Poetry". Since childhood, Hussain has born the burden of being nicknamed a "Miya". Although the word literally means a gentleman in Urdu, in his native Assam, the word is a racial slur for 'illegal immigrant' from Bangladesh. Hussain is also one of the founders of 'Itamugur', an art collective that focuses on the promotion of the literature and performative arts from the char-chaporis of Assam. He has been selected for the 'India Foundation for the Arts Grant' (2017-18) for producing four short films on 'Nau Khela', 'Lathibari', 'Kobi Bayat' and 'Gasshi Rati' - all performative arts from the char-chaporis.

Hussain's protest verses express his indignation at the prejudice against his tribe:

"And a 10% literacy rate
See me shrug my shoulders, curl my hair
Read two lines of poetry one formula of maths
Read confusion when the bullies call me Bangladeshi
And tell my revolutionary heart
But I am a Miya"
And he dares to dream an almost impossible dream:
"See me catch a plane get a visa catch a bullet train
Catch a bullet
Catch your drift
Catch a rocket
Wear a lungi to space
And there where no one can hear you scream,
Thunder
I am Miya
I am proud"

Since the recent past, Hussain and other intellectuals from his community have armed themselves with a voice laced with irony and pride and the idiom to communicate their tales of suffering and

hate. The markers of 'Miyahness', one such being the 'lungi' which have been forced on them are now being given new symbolisms. A fascinating symbol that Miya poets have adopted is the Itamugur, a heavy wooden mallet used by their parents and elders to break the rock-solid earth in the fields and for construction works. Hussain says that they have to carry metaphorical Itamugurs to schools, colleges and workplaces to overcome discrimination everywhere.

The roots of this new genre lie in a 1939 poem titled "A Charuwa's Proposition" by Maulana Bande Ali which is the earliest example of someone from the community asserting his identity. In 1985, Khabir Ahmed's poem "I Beg to State That" composed in the aftermath of the Nellie massacre of 1983 which contains such lines as "I am a settler, a hated Miya", can be considered the first true assertion of a Miya identity and sparked a trend of protest poetry within his ilk. The recent wave of Miya poetry has been able to reach out to a wider readership due to social media where mostly young poets have shared their work and encouraged one another. These poems are written in English, Assamese or Bhatiali dialect. The first poem in this Miya poetry series, "Write down I am a Miyah" was written in English by Hafiz Ahmed, a teacher, social worker and the President of Char Chapori Sahitya Parishad. The movement received a fresh boost with Ahmed's poem published on Face book in April, 2016. His poem which received great appreciation and triggered a series of similar poetic creations, voices the insecurities and fears of his community whose citizenship is constantly brought under doubt:

"Write
Write down
I am a Miya
My serial number in the NRC is 200543

I have two children
Another is coming

Next summer
Will you hate him
As you hate me?"

"We are more shameless and more angry now", says Shalim Hussain adding that earlier protest poems were conciliatory in tone. Now, Hussain and others are using poetry as a tool of resistance, confrontation and empowerment. Miya poet Rezwan Hussain echoes Black poet Langston Hughes when he cries: "You abuse us / If necessary you kick us too/ But we will silently keep building your homes, roads, bridges/We will polish your marble floors until they sparkle". Shalim Hussain is more hard hitting in his adaptation of the famous Gil Scott-Heron poem 'The Revolution will not be Televised' wherein he declares : "Our revolution will not need guns, grenades or dynamite/ Our revolution will singe, burn,/ Reduce your soul to ashes"

The need to give utterance to their history of loss and misery is a political act. But says Abul Kalam Azad, a social worker and co-founder of Itamugur: "This is politics of empathy and not of hate". And Miya poetry deserves a hearing as opined by Sanjoy Hazarika, journalist, scholar and Director of the Commonwealth Human Rights Initiative in Delhi. He sees this movement as an act of courage and welcomes it. At a recent festival celebrating the culture of India's north-eastern states in Delhi, Assamese poet and Delhi based academic Nitoo Das singled out Miya poetry as an important new voice in the region. And meanwhile these poets wait in hope for a sympathetic ear.

THE ETHNOLOGICAL VIEW OF THE KOCH RAJBONSHIS

Kabita Sarkar
Assistant Professor, Dept. of English
Abhayapuri College

The most predominating element in the population of the State is composed of the Rajbongshis, as the native Hindus of the old Koch tribe are called. They are forming about 60 percent of the entire, and 87 percent of the Hindu population of the State. The Koch Rajbongshi is an ancient race that inhabited in the old Kamrup, originally Kshatriya. This people was perhaps blended with other people as is generally the case with Indian people. The Koch kings ruled over ancient Kamrup and wielded great powers and influence over a vast tract of land comprising present Assam, North Bengal, Sylhet, Cacher, Tripura and other places. The people is called Koch in Assam and Rajbongshi in the district of Goalpara and North Bengal. The Assamese nation is highly indebted to the Koch people and kings for its language, literature, art and culture. The kingdom of Koch kings included Western half of Assam, Eastern half of Maurang (Nepal,Terai) and the lands bounded on the east by Dhaneswari river, on the west by Konki river, on the north by Dalimkotte hills(formerly in Bhutan and now in the district of Darjeeling) and on the south upto Gorhat. Though unjustified political

decision separated this region politically and geographically but mass people of this land are united at heart.

The origin of this tribe is not free from obscurity and cannot be clearly traced. There is a great difference of opinion among the authorities on the subject . Dr. Buchannan Hamilton , who visited Eastern India in the beginning of the 19th century, is of opinion that all tribes having the name of 'Koch' are sprung from the same stock and that most of the Rajvansis or Rajbongshis are 'Koches'. The tribe of Koch is regarded by him to be aboriginal of Kamrup and as having a common origin with the Chinese and other nations that compose the great race of the eastern parts of the ancient continent. Doctor W.W.Hunter in his Statistical Account of Cooch Behar cites it as the common opinion supported by the authority of Mr.Hodgson, and Dr. Latham, that the Koches are connected charis, and are of Mongolian or trans-Himalayan extraction. Colonel Dalton, on the other hand , whose individual experience extends to the tribes of the north-east frontier as well as to the hill-men of Chutia Nagpur, draws a marked distinction between the Koches and their aboriginal neighbours based mainly upon colour. The Meches being yellow are consequently referred by him to the Mongolian or Indo-Chinese stock. Koches are black ,or very dark, and are to be connected with the Dravidian, or Southern and Central Indian branch of the Turanians. In the midst of these rival theories concerning the ethnological affinities of the Koches, Dr. Hunter finds one fact admitting of little doubt, namely that the people commonly known as Koch, Rajvanshi and Pali are a very mixed race. Mr. O'Donnell in his Report of 1891 has the following: "Another interesting tribe is

the Rajvanshi or Koch of North eastern Bengal, the localization of whose racial position has long been a subject of dispute in the ethnological circles. Mr. Risley in his Ethnolographic Glossary classes it as Dravidian , whilst Mr. Gait and his recent Report on the Census of Assam arrives at the conclusion that although far from a homogenious tribe it must have derived most of its blood from a mongoloid source". It would thus appear that whatever might be the points of difference among the modern authorities on the ethnology of the Indian castes and tribes, it is taken as an established theory by the recent writers that though Rajbonshi is the same tribe as the Koch, and that both are a mixed race, although the question whether they are Dravidian or Lohitic in origin is not yet beyond the pale of contest.

The opinion based on the meaning of the term that the Rajbonshis are merely the Koch families which are related to their princes such as the Rajas of Cooch Behar, Bijni and Durrang, held by Dr. Buchannan Hamilton and endorsed by some of the subsequent writers, does not seem to be unimpeachable. It is a known fact that the ancestors of the Cooch Behar, and for the matter of that Bijni and Durrang families, Chandan and Modan were the issues of an intermarriage between Koch and Mech tribes. This union took place about 4 hundred years ago, and every member of the Rajbongshi class, numbering about 3-lacs in Cooch Behar alone, cannot possibly belong to two families only twelve or thirteen generations old. Again, if the name 'Rajbonshi ' be regarded as an addition of honour, as many "related to the Royal Family" there would be as much right and probability on the side of the Meches for claiming that title as

there may be on the other side, namely, the Koches. It is, however, a fact that the Meches do not convert the Rajbonshis their title, and are not envious of their Hindu practices. It is not therefore probable that the members of the mother's side only would eager to claim relationship with the line of offsprings, and those of the father's side would remain indifferent, if there were really any distinction to be gain by the adaptation of the name Rajbonshi. On the other hand, the tradition of the people that the Rajbongshis are Bhanga-Kshatriya, demands a little more consideration than what has hitherto been accorded to it by the writers on the Ethnology of the tribe. It cannot escape the student of the history of old Kamrup,which at one time comprised the whole of Northern Bengal and Assam, how there was intercourse with the Aryan conquerors of Western India with the people of Kamrup in very old times, often resulting in Intermarriage. Now if princes and nobles could take Kamrupi girls there could not possibly be any objection on the part of their followers and attendants to enter into similar connections. Again, whatever may be the significance of the legend, it is now matter of history that on the rising of Parasu Rama, the Brahman warrior, the Kshatriyas fared very ill, and many of them fled to distant parts of the country to escape annihilation. The fastness and swamps of Northern and North-Eastern Bengal, or old Kamrup, would be the best place of refuge they could seek, and thus come into contact with the native tribes, and by their forced stay be led to intermarry with them. It is perfectly possible that in this way a race has gradually sprung up from Hindu and Aryan fathers and Kamrupi mothers, and vice-versa. That race may, for all that is known, have gradually come to

be known as Rajbongshis, who now claim the title of Bhanga-Kshatriya.

A number of Koch chieftainships or Principalities appear to have been the occupation of the entire country from the Bharali to the Tista and Karatoya rivers and beyond, probably also including Dinajpur district during 1250 to 1500 A.D. In his "History of Aurangjeb, Vol III, Page no.168, Historian Jadunath Sarkar cites "At the end of the fifteenth century the flourishing kingdom of Komata which stretched from the Karotoya river to the Barnadi and included the northern district of Rangpur, Cooch Behar, Goalpara and Kamrup was overthrown by the Muslims, a few years anarchy followed, then Biswasingha.... founded a dynasty which still rules over Cooch Behar". Komata or Kamta originally denoted the part of the Brahmaputra valley upto the Karatoya and it was included within the ancient kingdom of Kamrup. The Mughal historiyan sometimes use the terms Kamrup and Kamta as synonymous. Here Kamta is used as territory lying to its east ." The Karatoya is an ancient river mentioned in the Mahabharat as a sacred river, It was the boundary line between the old kingdom of Pundravardhan, the country of the Pundras and the kingdom of Kamrup. This river during the early Mughal days was also the frontier line between the Koch kingdom and the Mughal Bengal. It rises from the extreme north-west jungles of Jalpaiguri and passing through the boundary of Dinajpur and Rangpur districts. The Koches who are one of the ethnic communities of north-east India, formed a state early in the 16th century AD in the western part of the Brahmaputra valley. In 1581, the Koch kingdom broke into two pieces leading to the creation of two independent states:- Koch Behar and Koch Hajo or Kamrup.

Reference Book :

1. The History of Koch Rajbonshi Tribe and Culture

- Ambikacharan Choudhury

2. The Koch Kingdom

- Ajit Kumar Boruah

3. Kochbehar Parikrama

- Dey, Biswas and Dey Sarkar